

EKİM-KASIM-ARALIK 1993 AYLIK SİYASİ DERGİ FİYATI: 15.000 TL (KDV dahil)

16

- BAŞKAN MAO 100 YAŞINDA
- BURJUVA PARLAMENTOLARINDAN YARARLANMAK GEREKİR Mİ VEYA BU MÜCADELE BİÇİMİ TAKTİK Mİ, YOKSA STRATEJİK BİR SORUN MU?
- DEVRİMCİ SOL'UN ÖTORİTE SEVDASI VE TÛCCAR-ÛRETİÇİ İKİLEMİNDEKİ POLİTİKASIYLA HALKA VERDİĞİ ZARAR
- TC'NİN SUÇ ORTAKLARI ABD VE AVRUPALI EMPERYALİSTLERİN SALDIRI VE YASAKLAMALARININ DÛŞÛNDÛRDÛKLERİ
- STALİN-SONRASI SOVYETLER BİRLİĞİ
- PKP'NİN ÖNDERİ BAŞKAN GONZALO'NUN ESİR DÛŞMESİNİN 1. YILDÖNÛMÜNDE GERİCİ PERU REJİMİ ZOR DURUMDA
- MAOİZM ÜZERİNE (NEPAL KOMÛNİST PARTİSİ "BİRLEŞİK MERKEZ")

FAŞİZME, EMPERYALİZME, FEODALİZME, ŞOVENİZME VE HER TÛRDEN GERİCİLİĞE KARŞI

PARTİZAN

PARTİZAN

Mao Zedung 100 yaşında

Özür ve Açıklama

Elimizde olmayan nedenlerden dolayı iki ayı geçkin bir süre siz okuyucularımıza ulaşamadık.

Bundan böyle aylık periyodunu aksatmadan, günceli irdeleyen ve siyasi perspektifler sunan bir Partizan olarak, tekrar siz okuyucularımızla birlikte olmak, hedefimiz olacaktır.

Dostlukla...

PARTİZAN

İçindekiler

- 5 Başkan Mao 100 yaşında
- 11 Burjuva parlamentolarından yararlanmak gerekir mi veya bu mücadele biçimi taktik mi, yoksa stratejik bir sorun mu?
- 32 Devrimci Sol'un otorite sevdası ve tüccar-üretici ikilemindeki politikasıyla halka verdiği zarar
- 46 TC'nin suç ortakları ABD ve Avrupalı emperyalistlerin PKK'ya karşı saldırı ve yasaklamalarının düşündükleri
- 52 Stalin-sonrası Sovyetler Birliği
- 82 PKP'nin önderi başkan Gonzalo'nun esir düşmesinin 1. yıldönümünde gerici Peru rejimi zor durumda
- 91 Maoizm üzerine (Nepal Komünist Partisi "Birleşik Merkez")

UMUT YAYIMCILIK ve Basım Sanayi Limited Şirketi adına **Yazı İşleri Müdürü:** Bülent ÖZDEMİR
Genel Yayın Yönetmeni: Aydın HANBAYAT, **Yönetim Yeri:** Oğul Sok. No. 16 Sultanahmet/İSTANBUL
Tel: (0212) 516 25 38 - (0212) 516 60 20 **Fax:** (0212) 518 23 23
Dizgi: Umut Yayımcılık, **Baskı:** Aydınlar Matbaacılık

BÜROLAR

Kartal: İstasyon arkası, Pınar Pasajı İşhanı Kat: 4/57- **Telefax:** (0216) 353 38 12

Ankara: Necatibey Cad. No. 80/12 Maltepe **Telefax:** (0312) 230 63 27

İzmir: Mehmet Ağa Mah. 853. Sok. Özyurtsever İşhanı Kat: 2 No: 212 Konak **Tel:** (0232-4) 419 309

Çukurova: Atatürk Cad. Belediye Karşısı 103. Çıkmaz Sok. Seven Ap. Kat: 1 Daire 1 Adana
Tel: (322-4) 573 780

Malatya: Tabakhane Mah. Bakırcılar Çarşısı Yanı Sarıbeyoğlu İşhanı Kat: 2 No: 64
Telefax: (0422-3) 22 08 04

Kayseri: Sivas Cad. Stad İşhanı Kat: 6 No: 605 **Tel:** (0352) 222 52 10

Avrupa Temsilciliği: Basel Halkevi Ertlen Str. 58 4057 Basel-Schweiz **Tel:** 41 (061) 76932698

Partizan'dan dostlara;

Emperyalistler ve uşakları bir yandan kendi içinde dalaşırken bir yandan da devrimci, komünist güçlere karşı kendi aralarında dayanışma içine giriyorlar. '92 yılı sonlarında "Yeni Dünya Düzeni" adı altında, yeniden paylaşımın gündeme getirilmesi, çelişkilerin kızgınlaşmasından başka bir işe yaramamıştır. Dünyanın bir dizi ülkesinde, emperyalist işgaller, iç savaşlar vb. yaşanmaktadır. En başta Peru Halk Savaşı olmak üzere, ezilen-bağımlı ülkelerde sosyal ve ulusal kurtuluş savaşları kendisini ortaya koymaktadır.

Ülkemizde "demokratikleşme" ve "şeffaflaşma" vaadleriyle iktidara gelen DYP ve SHP koalisyonu Türkiye Kürdistanı'nda sürdürdüğü kirli savaşı ve sokak, ev infazlarını yaşamın bir parçası haline getirdi. Bugün varolan toplum tüm yönleriyle devlet tarafından terörize edilen bir toplumdur. Halk güçleri üzerinde faşist terör yasaları ve ordu korkutmacasıyla denetim sağlanmak ve emperyalizme layıkıyla uşaklık yapılmak isteniyor. Özelleştirme çalışmasıyla daha fazla işsizlik, daha fazla emperyalizme bağımlılık, daha fazla örgütsüzlük yaratılarak kitleler katliamlarla, işçi, köylü, öğrenci, esnaf tüm emekçi halk ve devrimci güçler direnemez hale getirilmek isteniyor.

"Takunyalı kardeşler"den Korkut Özal'ın bile "gericiliktir, faşistliktir" dediği anti-terör adlı yasa, tıkanıklarını göstermeye yetiyor da artıyor bile.

Ancak herşeye karşın emekçi halkın her alanda direnişi ve örgütlülüğü günden güne gelişiyor, yaygınlaşıyor. Dağlardaki volkan ateşlerinin çok daha kızıl harlanacağı günlerin giderek yakınlaştığı gözleniyor.

Faşist kompradorlar ve büyük toprak ağaları çıkmaza ilerlerken halk güçleri zafere doğru yürüyor. Mücadele ve kazanımlar günden güne, kancan pahasına nakış, nakış işleniyor.

'93 yılını daha fazla saldırganlık ve vahşetle geride bırakan egemen sınıflar, ettikleri rüzgarın fırtınalarını '94 yılında daha fazla biçeceklerdir!

Bu inanç ve umutla tüm Partizan dostlarının yeni yılını kutluyor, zafere giden yolda daha fazla azim, daha fazla enerji ve sarsılmaz inançla mücadele dolu günler diliyoruz.

PARTİZAN

Başkan Mao 100 yaşında!

Mao'nun 100. doğum yılında, Maoizm bilimi, derinliği ve genişliğine mazlumlar katının ideolojik, siyasi gıdası olarak yankı yapıyor. Dünyanın her yerinde Maoizm yeni bir atılımın eşliğine ulaşmış bulunuyor.

Yaşasaydı 100 yaşında olacaktı... Doğanın diyalektik yasası gereği yaşamadı, yaşayamadı bunca yıl, ama öğretileri, yaratıcı devrimci eylemin aydınlık bir feneri olarak enternasyonalist proletaryanın elinde yaşıyor; ve yaşamaya devam edecek. Mao'nun adı bugün ezilenlerin barikatlarında sınımsız bir sevecenlikle yankı buluyorsa eğer, bu O'nun varlıksızlar, ezilenler dünyasıyla özdeşleşmesindedir. Yaşamı boyunca, insanüstü bir özveri, kararlılık ve tükenmek bilmeyen bir tutkuyla proletarya barikatlarından emperyalizm ve dünya gericiğine karşı, en önde ve büyük bir dava adamının hassasiyetiyle önder, öğretmen ve yüce bir yol gösterici olarak savaştı. Modern-revizyonizme karşı cepheden göğüs göğüse çarpıştı. Ülkesi içindeki yeni burjuvaziye karşı, parti içi kapitalist yolun yolcularına karşı, yorulmak bilmez, zorlu bir savaşım vererek, yıllar boyunca geri dönüş girişimlerini geri çevirmesini bildi ve bu kapitalist restorasyon yanlılarını önemli bir çoğunlukla alaşağı etti.

Emperyalizme, gericiliğe ve modern-revizyonizme karşı muazzam savaşım sürecinde, pratiğin görüş açısı olarak süzülüp gelen Maocu öğreti bütünlüğü, devrimin hazırlanışında, devrimde ve devrim sonrasında, proletaryanın, komşularıyla birlikte fevkalade gereksinim duyduğu yakıcı bir silahtır.

Bugün bu öğretiden öğrenmek, bu teoriye dayanmak, bu güzergah eşliğinde yola koyulmak, başarmanın, halk demokrasisi, bağımsızlık, sosyalizm ve sınıfsız topluma ulaşmanın temel koşuludur. Bu güzergahı kullanmada tereddüt edenler, yeterli bir ağırlıkla Maocu öğreti silsilesinden öğrenmeyenler, O'nun ruhuna, özüne vara-

mayanlar sakatlanmış bir teori eşliğinde kısa zamanda gemiyi karaya oturtmada asla gecikmeyeceklerdir. Gayet açıklıkla saptamalıyız ki, bu öğretiyi, sosyalizmi yakalamanın isabetli anahtarıdır.

Mao'yu savunmak, O'ndan öğrenmek, O'ndan hareketle atılıma kalkmak aslolanıdır.

Devrimci ilerleyişini Mao'suz sürdürenler, beyhude bir çabayla kendi kendilerini kısırlaştırmaktan, devrimci enerjiyi heba etmekten, Marksizmin yolunu karartmaktan asla kurtulamayacaklardır. Yaşamın devrimci atılımının da tanıtladığı gibi, ne revizyonizmin çok çeşitli varyasyonlarının savunucuları, ne ulusalcılık eğik düzlemine adım atmış, Marksizmi milliyetçiliğe uyarlayan ilkel okul yandaşları ve ne de Marksist terminolojinin bezirganlığıyla kapitalizmi zenzem suyuyla yıkayan Türkiyeli stratejiler, Mao'cu öğretinin özünü keşfedip kendilerini bununla eyerlemedikleri sürece, kendilerini küçeltirmekten kurtaramazlar. Kazara zafer kazansalar bile bu zafer sakatlanmış bir zafer, kendisini bir yerlere yaslayan bir zafer olmaktan başka bir şey olmaz.

Bu demektir ki; Mao anahtarıdır. Mao'suz çözüm, çözümsüzlüğün çözümlüdür.

Bu demektir ki, Maoizm acilliyettir. Maoizmsiz, Marksizm-Leninizm savunucusu, gerçekleri yakalamanın, devrimi kavramanın sorunlarına bir yanıt oluşturmaktan uzak kalır.

Ve bu demektir ki, Maoizm elzemdir!..

NEDİR MAOİZM?

Marksizmin üç bileşiminde, üç temel sacayağında Mao'nun Marksizme katkı bütünlüğüdür, felsefe, ekonomi-politik ve bilimsel sosyalizmde marksizm-Leninizm'in sonraki gelişmesi olarak sınıf mücadelesinin yeni koşullarında, gelişmenin özgün alanlarında, özel ve yeni olanı Mao Zedung'un adına bağlı olarak açıklamaktır MAOİZM. Şunu apaçık saptamak gerekir ki; Maoizm, Marksizm-Leninizmin, Mao'nun ülkesinde bir yenilenmesi değil, Çin devrimine bir uygulaması değil sadece; evrensel gelişmelerde temel dâmarlara sahip uluslararası bir olgu, bir gerçekliktir; ve evrenseldir, temeldir. Marksizm-Leninizmin çağımızda ulaşılan aşamasıdır Maoizm. Çözümlemek gerekir ki; Maoizm, içinde derecelilik'in gelişmesini, niceliksel ilerleyişi de doğal olarak taşısa da, her şeyden önce ve esas olarak Maoizm, derecelilik'in kesintiye uğramasını, bir başka'ya ulaşmayı ifade ederek nitel bir sıçrayıştır. Marksizm-Leninizmin sonraki gelişmesinde, pek tabidir ki, Lenin'in adına bağlı olarak şekillenen ve Marksizmin ortak hazinesine Lenin'le katılan yeni ve özel, yeni ve özgün öğretiyi, nasıl ki Leninizm olarak adlandırılıyorsa; aynı şekilde, sınıf mücadelesi ve gelişmenin özgün ve yeni koşullarında Marksizm-Leninizmin ortak hazinesine Mao'yla katılan öğretiyi de haklı olarak Mao'nun adına bağlı olarak Maoizm olarak anılacaktır.

Bu demektir ki, kilit taş olarak Maoizm, günümüzün Marksizm-Leninizmdir.

Mao'nun marksist bilime yaptığı katkılar, Marksizm cephaneliği için te-

mel kilometre taşı, temel hareket noktalarıdır. Özellikle ve öncelikle sosyalist toplumun doğasını çözümleyen önermeleri, birçok bakımdan, geleneksel teoriyle köklü bir kopuştu. Proletarya diktatörlüğü altında devrimi sürdürme teorisine Mao, dereceliliği kesintiye uğratarak bir başkaya ulaşıyordu. Sosyalist toplumdaki çelişmeleri tahlil eden devrimci diyalektik yöntemiyle Mao, devrimci diyalektiğin mahir bir ustası olarak, geleneksel öğretilerle cephe cepheye geliyordu. O, bu sıçramalı nitel varlaşmaya, zıtların birliği yasası aracılığıyla ulaşıyordu. Ve bu yasa bu üstün uygulayıcısının elinde sosyalist toplumu çözümlemenin anahtarı işleviyle beliriyordu.

Mao, çok isabetli olarak tespit etmiştir ki, proletarya diktatörlüğü altında devrimi devam ettirmek aslolandır; temeldir. Açıklıkla işaret etmiştir ki Mao, sosyalist toplumun tüm bir tarihi döneminde kimin kazanacağı sorunu karara bağlanamadığı içindir ki, bu tarihsel süreç boyunca, proletarya diktatörlüğü altında "devrimi kavramak" fena halde gereksinimdir. Bundan ötürüdür ki, Çin koşullarında daha 1957 Şubat'ında şunları söylüyordu: "Proletarya dünyayı kendi dünya görüşüne göre değiştirmeye çalışmaktadır. Burjuvazi de öyle yapmaktadır. Bu açıdan sosyalizmin mi, kapitalizmin mi kazanacağı sorunu henüz gerçekten çözülmemiştir."

Sosyalist toplumun doğasına, derindeki ruhuna pek büyük bir açıklıkla erişen Mao çözümlenmiştir ki, tüm ulusal ekonomiye sosyalist ekonominin iki türü, kolhoz ve sovhoz sektörü esas olarak egemen olduktan sonra da devrimi devam ettirmek elzemdir. Bu sektörlerin egemenliğinden sonra bile, sınıf mücadelesi asla son bulmaz. Ve dahası; proletarya ile burjuvazi ve çeşitli siyasi güçler arasındaki sınıf mücadelesi uzun ve zorlu olmaya ve hatta zaman zaman uç noktasına ulaşarak şiddetlenmeye devam eder. Kolhoz ve sovhoz sektörlerinin ülke ekonomisine damgasını bastıktan sonra da, yani toplumsal mülkiyetin özel mülkiyetin yerini almasından sonraki mecrada da yani, iktisadi bazdaki bu devrimden sonra da, devrimi sürdürmek, esaslı bir sosyalist devrimin olmazsa olmaz temel ilkesidir. İki yol, iki çizgi, iki sınıf, proletarya diktatörlüğü altında daima cephe cepheyledir. Sosyalist yol mu, kapitalist yol mu, Marksizm mi; revizyonizm mi? Proletarya mı; burjuvazi mi? Evet, iktisadi alandaki devrimden sonrada bu sorular apaçık yanıt arar.

Kim üstte kalacak?

Hangi yol, hangi sınıf, hangi çizgi?

İşte bu sorular yanıtlanıyor Maoizmde. Canlı yaşamın, canlı gerçeği haline gelir. Mao çözümlerki, esaslı bir sosyalist devrim, iktisadi bazdaki devrimle yerli yerine oturamaz; bu alandaki devrim tek başına yeterli olamaz; ideolojik ve siyasi planda da esaslı bir devrim sürdürülmelidir.

Üç cepheli bir sosyalist devrim, devrimi kavramanın anahtarıdır. Esaslı bir sosyalist devrimin üç sac ayağı olmalıdır: **İktisat, siyaset, ideoloji** dönme dönme ve ısrarla tekrarlanan bir mücadeleyle ancak yola devam edilebilir. Zira, burjuvazi sosyalist toplumda da yeni biçimi ve yeni varoluş tarzıyla, proletaryanın anti-tezi olarak hâlâ ayakta. Evet, mülksüzleştirilmiştir, evet aldedilmiştir; evet ezilmiştir, ama yokedilememiştir. Ve bir anda da yokedilemez; ve dahası, Komünist Partisi'nin göbeğinde zaman zaman kuluçkaya

yatan, zaman zaman sert direniş örnekleri gösteren yeni burjuvazi ile eski burjuvazi artık kolkoladır. Parti, devlet ve hükümet aygıtı, sosyalist toplumun özgün doğası gereği, kapitalist-emperyalist kuşatmanın yarattığı gergin ortamın baskısı ve burjuva etki gereği, yeni burjuvazinin sürgün verdiği topraktır. Kapitalist yolun yolcuları geri dönüş umutlarını gerçekleştirmek için binbir yola başvururlar. Ve Mao berraklıkla belirtmiştir ki, proletarya diktatörlüğü koşullarında devrimin "ateş hattı" Komünist Partisi'nin içidir. Cebelleşmenin, kıyasıya boğazlaşmanın arenasıdır bu alan.

Özetle, sosyalist toplum süresince proletarya diktatörlüğü altında devrimi devam ettirmek fena halde zarurettir; bundan kaçınılamaz sınıflar, sınıf mücadelesi, burjuvazi, proletarya çekişmesi proletarya diktatörlüğü altında ortadan kalkmaz. Bunun içindir ki Mao, sosyalist toplumda çelişmelerin bulunabileceğini söyleyenleri bir tümceyle şaşkına çevirmesini bilmiştir: "Bazıları, sosyalist toplumda da çelişmelerin bulunabileceğini söylüyor; ama ben meselenin bu şekilde konulmasının yanlış olduğunu düşünüyorum. Mesele sosyalist toplumda da çelişmelerin bulunabilmesi değil, sosyalist toplumun çelişmelerle dolu olmasıdır."

Tüm bir geçiş dönemi boyunca "kim kimi" yenecek sorusu karara bağlanamadan kalır. Bu sorunun çözümü, yani kimin kimi yeneceği sorunu uzun süre sonuca bağlanamaz. Bu sorunu muzaffer bir sonuca bağlamak için birkaç yüzyıl gerekli olabilir.

Bu demektir ki, proletarya diktatörlüğü koşullarında "devrimi kavramak" sorunu esas halkadır; aslolandır, başta gelendir.

Hemen hemen çoğu kişinin de büyük bir ağırlıkla üzerinde ittifaka vardığı bir şey vardır ki; bu da, Maoizmin ifadelenişine esas olarak temel teşkil eden şeydir, ve Mao'nun teorisinde en gürbüz en diri, en zengin şeyin proletarya diktatörlüğü altında devrimi devam ettirmek bilimsel teorisi gerçektir. Bu teori öylesine büyük bir öneme sahip ki Mao'nun ölümünden yıllar sonra, bu teori, çok daha büyük bir gereksinim olarak enternasyonalist proletarya hareketinin ellerinde bir meşale gibi doruklaştı ve özgül ağırlığı arttı. Öylesine büyük bir öneme sahipti ki bu teori, Sovyetler Birliği ve Doğu-Avrupada ki alt-üst oluşlar ani ve köklü değişiklikler döne döne ve ısrarla ve inatla ve yakıcılıkla bu teoriyi dolaysız bir pratikle sınayarak doğrulamıştır. Öylesine muazzam çaptadır ki bu teori, kimi Mao karşıtlarını bile, 1957-1960 Moskova bildirgesi ve deklarasyonunda "Moskova" yandaşı yeni Kruşçev'den yana olan kimi kesimleri bile bugün, çubuğun ucunu, utangaçta olsa, büyük bir bedelle de olsa tersine bükme sürecine sokabilmiştir.

Bu teori, nasıl muazzam bir çap ve derinlikte olamazdı? Sosyalizmi çatışmasız, çelişmesiz, dupduru görenleri; çelişmeli, çatışmalı, dalgalı sosyalizm teorisine şaşkına çeviren Mao'nun bu öğretisi değil miydi? Sosyalizmi burjuvazisiz düşünenleri, proletarya-burjuvazi çelişmesiyle aklılaştıran; ve bu iddia sahiplerinde don etkisi Mao'nun bu fevkalade önermesi değil miydi? Nasıl bu teori zengin bir düşünce bolluğuyla bilimin ulaştığı en son aşamayı ifade etmesindi. Gök kubbenin altında daha bir benzeri görülmemiş ve sosyalist bir toplumun kendi toprağında vuku bulan Kültür Devrimi, proletarya diktatörlüğü altında devrimi sürdürmesinin en üst biçimi ve bu teorisinin muazzam bir doğrulanışı değil miydi?

Sınıf mücadelesinin ulaştığı yeni ve özgün olan, Maoizmle aşılabilir, Maoizmle kavranabilir, Maoizmle bir sonuca ulaştırılabilir.

Demek ki, aslolan Maoizmdir.

Mao'nun teorisinin aciliyeti, Marksist askeri çizgide de bütün ağırlığıyla kendisini hissettiriyor. Marksist askeri cephede Mao'nun bilime yaptığı katkı, muazzam bir önemde ki nitel bir dışavurumdur. Mao'nun yarı-sömürge-ler için çizdiği askeri güzergah, halk savaşı ile somut anlam kazanır. Siyasal özü ve stratejik önemiyle halk savaşı teorisi, yarı-sömürgelerde iktidarı ele geçirmenin genel, temel ve vazgeçilmez yoludur. Mao'nun Marksist askeri hattı, Mao'nun teorisinde, şüphesizki çok büyük bir öneme sahiptir. Pratiğin görüş açısı olarak da kerelerce tanıtılmıştır ki, halk savaşı teorisine vakıf olmayan bir kafanın yeni demokratik devrimi zaferle taçlanması mümkün değildir. Etkili ve ısrarla kullanıldığında bu teori yakıcı gücünü göstermede asla gecikmez.

Kuvvetle belirtmeliyizki, üç büyük dağı, yani emperyalizm, feodalizm ve komprador kapitalizmi yenmede, sömürücüleri altetmede halk savaşı yolu, bugün, özellikle yarı-sömürge ülkelerde başarıyla taçlanmaktadır. Öncelikle Peru'da gelişen halk savaşı, adım adım iktidara ulaşmanın yolu olarak çok büyük bir başarıya ulaşmış bulunuyor.

Her silahlı mücadelenin halk savaşı olamayacağı gerçeğinin altını çizerek ve özellikle bunu saptayarak Maoist halk savaşı, Maoist silahlı mücadele çizgisini belirtmek gerekir. Evet, her halk savaşı geniş çerçevede silahlı mücadeledir. Ama her silahlı mücadele asla ve katiyen halk savaşı olamaz.

Silahlı bir savaşın halk savaşı özüne bürünebilmesi için; a- şehirlerin kırlardan kuşatılması stratejisini, b- uzun süreli bir savaşı, c- üs bölgelerini, d- proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliğini, ÖNCÜ'nün öncülüğünde, birlikte içermesi zorunludur. Bu ilkeler yumağından, bu önermeler bütünlüğünden bağımsız ve bu çerçevede yol almayan savaşım, ancak silahlı mücadele olabilir; halk savaşı asla. Bu demektir ki, Mao'nun halk savaşı, siyasi özü bu bütünlük içinde olan bir Halk Savaşıdır; bu özden boşaltılmış bir savaş, halk savaşının bir karikatürü, silahlı mücadelenin bir sakatlanışıdır.

Öncü, bugün Türkiye koşullarına uyarlanmış, dahası Türkiyelileştirilmiş halk savaşı veriyor. Pek doğaldır ki, bu savaş, Mao'nun Marksist askeri çizgisinin genel, temel ve zorunlu ilkelerinin Türkiye koşullarına uyarlanmasıdır. Maoizmin bu teorisi, bugün, ağırlıklı bir şekilde yarı-sömürgelerde canlı yaşamın canlı gerçeği haline almış bulunuyor. Yaratıcı devrimci eylem, Mao'nun askeri çizgisinde yaşam buluyor. Ve yaşam durmaksızın bu teorinin böylece tanıklığını sürdürmekten geri kalmıyor. Bugün, ulusalcılık eğik düzleminde yol alanlar bile, sakatlanmış da olsa, bu teorinin şurasından burasından tutarak -ama asla özüne (özellikle siyasi özüne) vakıf olmadan ilerlemeye çalışıyorlar. Dolayısıyla, bu teori onların elinde karikatürleştirilmiştir. Ne büyük önemdedir ki bu teori, sakatlanmış haliyle bile, karikatürleştirilmiş bazda bile hem de ulusalcı çerçevede bile, etkili olabiliyor. Gerçek uygulayıcılarının elinde bu devrimin yakıcılığını siz düşünün; ve ÖNCÜ, Türkiye'de Halk Savaşı teorisini yaşamının kendisi haline getirmede asla

gecikmeyecektir. Buda her şeyden önce Mao'nun askeri alandaki bu parlak katkısıyla mümkün olacaktır. Ve bir kez daha Maoizm elzemdır!

Maoizmin ifadelenişinde Mao'nun Marksist askeri çizgisinin payı da küçümsenmeyecek yoğunluktadır. Ve bu çizgi, Marksizmde nitel bir sıçramadır.

Yalnızca bu mu?

Elbette hayır. Yeni demokratik devrim, çelişme yasası, sosyalizmin inşası ve bilimsel sosyalizmin diğer alanlarında Mao'nun teoriye yaptığı katkı çok büyük ehemmiyete sahiptir.

Ve Marksizm-Leninizm, bugünkü ulaşılan aşamada Marksizm-Leninizm-Maoizm düzeyine ulaşmış bulunuyor. Günümüzün Marksizmi Maoizmle en üst aşamasına ulaşmış bulunuyor.

Dünya ölçeğindeki sağa savruluş, Maoizmle tersine çevrilecektir. Israrla, inatla, özveriyle bu işin üstesinden gelinecektir. Marksizm-Leninizm-Maoizm silahı karşısında emperyalistler ve dünya gericiliği asla rahat yüzü göremeyecektir.

Mao'nun 100. doğum yılında, Maoizm bilimi, derinliği ve genişliğine mazlumlar katının ideolojik, siyasi gıdası olarak yankı yapıyor. Dünyanın her yerinde Maoizm yeni bir atılımın eşğine ulaşmış bulunuyor. Allanın pullanıp cilalanan ve yeniden piyasaya sürülen alışagelmış kapitalizm atının bir tek alternatifi vardır; Marksizm- Leninizm- Maoizm rehberliğinde Demekrotik Halk Devrimi, sosyalizm ve yüce komünizm.

Burjuvazinin tüm silahlarını hurdaya çevirecek tek panzehir Marksizm-Leninizm-Maoizmdir.

Ve günümüzde, Mao Zedung'un bütünlüklü öğretileri, her sınıftan ezilen, sömürülen ve gadre uğrayanların tüm kurtuluş özelemlerinin merkezi ve odağıdır.

Devrimi kavrama, dünyayı değiştirme, gerilla savaşını geliştirmede MAO anahtardır!

Yeni bir atılımın eşğinde Maoizme sarılmanın tam zamanıdır.

Burjuva parlamentolarından yararlanmak gerekir mi veya bu mücadele biçimi taktik mi, yoksa stratejik bir sorun mu?

AÇIKLAMA: Dergimize posta kanalıyla gelen, TKP/ML-MKSB imzalı Olağanüstü Parti Konferansı kararlarını içeren bir bölüm yazıyı, konunun önemi bakımından okuyucularımıza olduğu gibi sunuyoruz.

PARTİZAN

Gerek emperyalist ülkelerde, gerekse bizimki gibi yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde parlamento bütün dönemlerde "siyasi bakımdan zamanını doldurmuştur" demek, bu ülkelerdeki yığınların (işçi sınıfı başta olmak üzere) parlamantonun iç yüzünü tanıdıklarını ve bunu istemediklerini, dahası devrimin öngününde oldukları yanılığısına götürür ki bu da var olan nesnel gerçekliklere ters düşen öznel bir yaklaşımdan başka bir anlam ifade etmez.

"Marksistler, bırakalım ebedi olarak geçici olarak dahi herhangi bir mücadele biçimini reddetmezler. Bütün mücadele biçimlerini ihtilal yoluna bağlı kılarlar." (LENİN)

Bilindiği gibi parti güçlerimizin 92 Nisan'ında gerçekleştirdiği ilkeli birliği esnasında Birlik Komisyonları parti güçleri arasında var olan bazı görüş ayrılıklarını gidermek ve tek bir partinin resmi görüşleri haline getirmek için birleşik yapının önüne görev olarak olağanüstü konferans yapmayı koymuştu. Sözü geçen konferansın gündeminde yer alan konulardan birisi de "bizim gibi ülkelerde burjuva parlamentosundan taktik olarak yararlanılır mı yararlanılmaz mı ya da böyle bir yararlanma taktik bir sorun mu, yoksa "ilkesel" bir sorun mudur" noktası idi. Burada bir hatırlatma yapmada fayda var. Söz konusu sorun iki yapının Birlik Komisyonları tarafınca ilkesel görüş ayrılığı olarak değerlendirilmediği gibi bu konuda her iki yapıda da genel olarak görüş birlikteliği (Konferansçı kanadın resmi görüşü böyleyken, DABK kanadının ise genel eğilimi bu yönlüydü) olduğunu söyleyelim. Ancak, söz konusu uyumluluğun kelimesinin tam anlamıyla (parti hukuku olarak) resmi görüş haline alması için konferans gündemine alınarak tartışılması uygun bulunduğu ve konferansa şu sonuçlara varıldı:

"Komünistler ilke olarak hiçbir mücadele biçimini reddetmezler. Bu anlamda parlamentodan bir araç olarak yararlanma da bir mücadele biçimi olduğu gibi aynı zamanda da taktik bir sorundur. Taktik mücadele biçimleri somut koşullar dikkate alınarak belirlenir. Mücadele biçiminin temel mücadele biçimine hizmet edip et-

mediğine bakılmadan "parlamentodan yararlanılmaz" demek iradeci bir mantıktır. Parlemonter yoldan devrim yapıp yapmamayla parlamentodan yararlanıp yararlanmama sorunu birbirine karıştırılmamalıdır. Birincisi stratejik bir sorun iken, ikincisi taktik bir sorundur. Partimiz bu tür mücadele biçimlerini merkezi göreve yani silahlı mücadeleye hizmet ve onu geliştirmek anlayışı içinde ele alır." (OPK kararıdır)

Geçmişten günümüze dek bu sorun gerek partimiz içerisinde gerekse Türkiye solu tarafından çokça tartışıldı ve hala da tartışılmaktadır. Bu sorunun DHD oluncaya dek de bugünkü boyutlarda olmasa da tartışılacağı bir gerçektir. Çünkü söz konusu gerici kurum varolduğu sürece bu kurumdan yararlanıp yararlanmama gündeme gelecektir. Söz konusu sorunun tartışılacağına ve doğru temelleriyle ortaya konulduğunu da ve bu konudaki anlayışın partimize ışık tuttuğunu hemen vurgulayalım. Dışımızdaki devrimci teşkilatların soruna ilişkin yaklaşımları bu özgülde bizi pek ilgilendirmedikten eleştirisini yapmayacağız. Bizim burada üzerinde yoğunlaşacağımız yanlış görüşler (partimiz içerisindeki) üzerine olacaktır.

Sorunun "taktik mi?" yoksa "ilkesel mi?" bir sorun olduğu konumuzun tartışılması gereken farklı bir boyutunu oluşturacağı gibi aynı şekilde soruna ilişkin İbrahim yoldaşın yaklaşımını çarpıtarak onu bu noktada kavramadan sorunu "parti programına denk düşüyor" diye savunu yapanlara karşı mücadele etmek ve bu yönlü demogojilerini bertaraf etmek sorunun başka bir boyutunu oluşturmaktadır. Sözün özü bazı yoldaşlar soruna yaklaşırken kendi bilgisizlik ve kavrayışsızlıklarının farkına varacaklarına, yani yanlış düşünceler savunduklarını farketmeleri gerekirken bu yanlış anlayışlarını örtüstürmek için İbrahim yoldaşı kendi yanlışlıklarına payanda yapmaları oldukça kötüdür. Dahası İbrahim yoldaşın soruna ilişkin doğru ve bilimsel yaklaşımını çarpıtılarak, hem de "programa denk düşüyor" diye tezler ileri sürerek kafalar bulandırılmaya çalışılıyor ki bu daha da kötüdür.

Yazımızın esas amacı söz konusu soruna ilişkin partimizin görüşlerini ortaya koymak ve bu anlayışların daha bir bilince çıkırılması iken, diğer amacı da partimizin konuya ilişkin savunduğu düşüncelerle İbrahim'in 72'de savunduğu düşünceler arasında ufak bir tezatlığın olmadığı, tam tersine diyalektik bir uyumluluk arzettiği hususunu bilince çıkarmak ve bu yönlü yapılan demogojileri (İbrahim ile çelişiyor söylemlerini) bertaraf etmek içindir. Bu nedenle soruna ilişkin ayrıntılı açıklamalar ve değerlendirmeler yapacağız. Yoksa sadece OPK kararı ile sorunun özü yeterince algılanıp kavranamaz.

BURJUVA PARLAMENTOLARININ NİTELİĞİ VE İŞLEVİNE İLİŞKİN GENEL BİR YAKLAŞIM

Konuya ilişkin Lenin ve Marks yoldaşın belirlemesini aktararak giriş yapalım.

"Belirli bir süre için parlamentoda halkı, yönetici sınıfın hangi bölümünün ayaklar altına alacağına, ezeceğine dönem dönem karar vermek, sadece meşruti par-

lementer monarşilerde değil, en demokratik cumhuriyetlerde de burjuva parlamentarizminin gerçek özü budur."

"..... Amerika'dan İsviçre'ye, Fransa'dan İngiltere'ye, Norveç'e vb. kadar herhangi bir parlementer ülkeyi düşününüz. Asıl devlet işleri hep kulislerde yapılır, bu işler hep devlet daireleri, bakanlıklar, kurmay heyetleri tarafından yürütülür. Parle-mentolardan sadece "saf halkı" aldatmak ereğiyle gevezilkten başka bir şey yapil-maz. Bu o kadar doğrudur ki, burjuva demokratik cumhuriyeti olan Rus cumhuri-yetinde bile hatta gerçek bir parlamento kuracak zamanı bile bulmadan önce parle-mentarizmin bütün kusurları hemen ortaya çıktı." (LENİN Devlet Ve İhtilal)

Bu tanımlamalardan da anlaşılacağı gibi, demek ki parlamento belirli bir süre için de olsa egemen-sömürücü sınıflar arasında hangi kligin halkı ayak-lar altına alacağı, ezeceği ve sömüreğine dair kararların verildiği ve bu-nunla birlikte de söz konusu kararların çeşitli sözlerle süslendiği, yani saf halkın kandırılması için bolca gevezelik yapıldığı ve palavraların atıldığı bir ahırdır. Aynı zamanda diğer bir işlevi ise dönem dönem de olsa gerici ve fa-şist diktatörlüklerin gerçek yüzlerinin kitleler tarafından görünmesini önle-mek için bir maskedir de.

Yeri gelmişken söz konusu, kurumun İbrahim yoldaşın da Şafak reviz-yonistleriyle polemiklerinde işaret ettiği gibi parlamentonun "bir hakimiyet aracı olmadığını" yani bir adliye, polis, ordu, karakol, hapishane vb. gibi devlet mekanizmasını koruyup kollayan, kalıcı bir araç olmadığını söyleye-lim. Parlamento göstermelik bir kurum ve görüntüsel olarak devlete "de-mokratik bir maské" olmaktan öteye geçmediği ve bu baskı mekanizmasını koruyan kalıcı bir hakimiyet aracı olmadığı için zaman zaman kapatılabili-yor/feshedilebiliyor. Elbette ki parlamentonun dönem dönem kapatılıp açılmasının altında yatan temel bir çıkar varsa o da sömürücü sınıfların çı-karlarıdır. Özcesi parlamentonun niteliği ve işlevi budur. Bu konuda farklı düşünen yoldaşlarımız olmadığından daha fazla ayrıntıya girmeden geçiyo-ruz. Yalnız yeri gelmişken şunu da ekleyelim. İbrahim yoldaşla şafak reviz-yonistleri arasında konuya ilişkin polemiklerinin odak noktasını parlemen-todan yararlanıp yararlanmama sorunu değil, parlamentonun "devletin bir hakimiyet aracı olup olmadığı" konusu olduğunu bilince çıkaralım.

GEREK KAPİTALİST-EMPERYALİST, GEREKSE YARI-SÖMÜRGE YARI-FEODAL ÜLKELERDE PARLEMTARİZM TARİHSEL VE SİYASİ BAKIMDAN ZAMANINI DOLDURMUŞ MUDUR?

Parlementarizmin bütün ülkelerde tarihi bakımdan miadını doldurdu-ğunu ve bunun da propaganda anlamında doğru olduğunu hemen belirte-lim. Fakat bir şeyin tarihi bakımdan zamanını doldurması demek o şeyin si-yasi bakımdan da zamanını doldurması anlamına gelmez. Konuya ilişkin yanlış anlayış sahibi yoldaşlarımızın kavramadığı nokta da tam da burası-dır. Sözü Lenin yoldaşa bırakarak konuya daha bir açıklık getirmeye çalışı-lım. "Parlamenteonun tarihi bakımdan zamanını doldurduğu propaganda anlamın-da doğrudur, ama perlemtarizmin tarihi bakımdan zamanını doldurmasıyla pra-tikte yok olması arasında uzun bir yol var." Aynı makalenin devamında ise yine

Alman sollarla yaptığı polemikte şöyle der Lenin: "Parlemantarizm, evrensel tarihi bakımdan zamanını doldurmuştur. Başka bir deyişle burjuva parlemantarizmi çağı sona ermiştir, proletarya çağı başlamıştır." (LENİN, Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı) Yukarıdaki aktarımdan da anlaşılacağı üzere parlemantonun tarihi bakımdan zamanını doldurması demek, pratik olarak da yok olduğu anlamına gelmeyeceğini yani; siyasi bakımdan zamanını doldurmakla tarihi bakımdan zamanını doldurmak aynı şey değildir. Sözün özü, ikisinin de farklı şeyler olduğu açıktır. Yani anlamdaş durumları yansıtmamaktadır. Dolayısıyla ikisi arasındaki farklılığı görmeyen bir anlayış, büyük bir teorik yanlış içinde olacağı gibi bu vahim teorik yanlışın pratikte olumsuz sonuçları doğrucağı da gerçektir. Çünkü teorik yanlışlıklar pratikte olumsuz sonuçlara yol açar. Dahası doğru-devrimci teori ile donatılmayan bir pratik "karanlıkta el yordamıyla yürümeye benzer". Konunun netlikle yorumlanması ve bilince çıkarılması için birkaç örnek sunalım.

Türkiye'de feodalizm, kapitalist-empyralist ülkelerde ise kapitalizm tarihsel bakımdan sürecini doldurmuştur, ancak bundan hareketle, yani tarihi bakımdan zamanlarını doldurmuş diye siyasi bakımdan da doldurmuştur diyebilir miyiz? Hayır, doldurmamıştır. Daha da açarsak tarihsel bakımdan zamanlarını dolduran bu olgularla siyasi olarak nasıl amansız bir şekilde mücadele etmemiz zorunlu ise öyle de bu güçlerin maskesi olan parlemantonun gerçek yüzünü kitlelere göstermek için her yönlü mücadeleyi reddetmemeliyiz.

Yine nasıl ki proleter devrimleri (diktatörlükleri) çağının başlaması burjuva parlemantarizmi çağının kapanmasıyla burjuva parlamontoları fiili ve siyasi olarak ortadan kalkmadıysa ve bu güçlere karşı pratik siyasi mücadele etmemeyi gerektirmiyorsa, öyle de bu kurumların gerçek yüzlerini kitlelere sadece ve sadece silahlı mücadele ve "boykot"la açıklamak yeterli olur mu? Dahası tek bir mücadele biçimi ve taktiği olarak ele alınıp savunulabilir mi? Hele ki sözkonusu kurumlardan devrim için yararlanmanın koşulları varsa. Bu gibi örneklemelere daha çok gidelebiliriz, fakat biz yeterli görüyoruz.

Bugün partimiz içerisinde "parlamentodan yararlanılmaz" diyen yoldaşların göremedikleri veya görmek istemedikleri nokta da tıpkı Lenin yoldaşın Alman solları için söylediği "parlamento siyasi bakımdan zamanını doldurmuştur" sözleri ki partimizin solları için de geçerlidir. Hatta bu sorunun bu yanının bizim solların ağızlarına dahi almadıklarını rahatlıkla söyleyebiliriz. Çünkü ne yazılarında ne de sözlü polemiklerinde bu noktaya ilişkin tek bir sözcükle dahi karşılaşmak mümkün değildir. Bu da açıkça gösteriyor ki yoldaşlarımız bu konuda hayli sığdırlar.

Soruna yaklaşırken, yani parlemantonun "siyasi bakımdan zamanını doldurup doldurmadığı" sorunununu ele alırken, yapılacak bir belirleme ve buna uygun bir taktik sergilerken komünistler sözkonusu kurumun kendi kendileri ve ilerici aydınlar tarafından siyasi bakımdan zamanını doldurmasına bakarak taktik politikalar belirlemezler. Sadece bu kesimlerin istem ve yaklaşımlarından hareket ederek taktik politikalar belirlemek komünistleri ve onun sınıf partisini kitlelerden koparır. Ve bununla da sınıf mücadelesi-

nin olumlu yöndeki seyri olumsuz bir şekilde barajlanarak etkilenir. Çünkü genel anlamda kitlelerin ileri kesimi için doğru olan bir düşünceyi kitlelerin geri kesimini hesaba katmadan, yani kitleler tarafından benimsenip benimsenmediğini göz önünde bulundurmadan pratiğe geçirmeye çalışmak, kitlelere nüfuz edemeyeceği gibi olumsuz sonuçlara da yol açması kaçınılmazdır. Teorinin sınındığı tek yer pratiktir belirlemesinde olduğu gibi, diğer bir taktik te kitlelere nüfuz etmiyorsa o özgülde yanlıştır demektir, dolayısıyla değiştirilmelidir. Taktikler, somut koşullar göz önünde bulundurularak yapılır, yoksa öznel düşünce ve istemlere bağlı olarak değil.

Gerek emperyalist ülkelerde, gerekse bizimki gibi yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde parlamento bütün dönemlerde "siyasi bakımdan zamanını doldurmuştur" demek, bu ülkelerdeki yığınların (işçi sınıfı başta olmak üzere) parlamantonun iç yüzünü tanıdıklarını ve bunu istemediklerini, dahası devrimin öngününde oldukları yanılığısına götürür ki bu da var olan nesnel gerçekliklere ters düşen öznel bir yaklaşımdan başka bir anlam ifade etmez. Bazı yoldaşlar bizdeki gibi faşist dikatatorlüklerin hüküm sürdüğü yarı-sömürge yarı-feodal toplumlarda "devrimci durum her zaman vardır" gerçekliğini kendilerine kalkan ederek ve bununla daha da ileri giderek kendi niyet ve düşüncelerini kitlelerin geri kesimi yerine koymaktan da geri durmuyorlar. Şöyle ki, komünistler tarafından her yönlü miadını doldurmuş parlamantonun kitleler tarafından da doldurulduğu (!) özneciliğine düşmektedirler. Bu teorik yanılığını kitlelerin tümünden düzenden koştukları anlayışını beraberinde getirdiği gibi, aynı yanılığ devrimci durumun mükemmel olduğu anlayışına da götürür. Dahası bu anlayış devrimin objektif ve subjektif koşullarının en üst boyutlarda seyrettiği devrim anıdır anlayışına sığınmaya götürür. Kitleler tarafından parlamantonun siyasi olarak sürecini doldurması demektir. Sözelimi 1905 ve 1917 Rusya'sındaki durum böyledir. Yoksa devrimci durumun şu veya bu seviyede seyretmesi değildir. Elbette ki kitlelerin düzene karşı bağımsız eylemlilikleri devrimci durum içerisinde mütalaa edilir. Dahası devrimci durumun yükselmesi, alçalması ve gerilemesiyle orantılıdır bu durum. Fakat bu şu demek değildir: Kitleler düzene karşı sürekli ayaktadır ve düzenin kendisi de onun hakim sınıfları tarafından idare edilemez durumdadır anlamına gelmemelidir. Yine kitlelerin komünistler önderliğinde iktidara doğru siyasi eylemlilikleriyle, kitlelerin kendinden gelme bağımsız eylemlilikleri birbirine karıştırılmamalıdır. Birisi direkt siyasi iktidarı hedeflerken, yani onu alaşağı etmek için sınıf partisi tarafından örgütlenip yönlendirilirken diğeri ise direkt olarak siyasi iktidarı hedeflemeyen, yani tamamıyla komünistlerin önderliğinde olmayan eylemliliklerdir. Sözün özü devrim şartları ile devrimci durum birbirine karıştırılmamalıdır. Bunun gibi devrim anıyla devrimci durum da birbirine karıştırılmamalıdır. Eğer söz konusu kavramlar ve altında yatan gerçekler aynı olsaydı Lenin yoldaş konuya ilişkin sayfalarca yazı yazmaz ve her koşulda "seçimleri boykot" taktiğini uygulamaktan çekinmezdi. Çünkü Rusya'da da devrimci durum her dönemde vardı ve ortadan kalkmamıştı. Ama devrim durumu her dönemde aynı değildi, dahası devrimci dalga her dönemde yüksek değildi. Yine Rusya'da devrimci durum olmasına rağmen ve komünistler tara-

ından parlamentonun her dönemde siyasi bakımdan zamanını doldurduğu da gerçektir. Fakat Lenin'e Alman solları da bizim sollar gibi yapmadı. Bakınız Alman solları için ne diyor: "Besbelli ki Alman komünistleri için parlamentarizm siyasi bakımdan zamanını doldurmuştur. Ama asıl sorun şu ki, bizim için zamanını doldurmuş olan bir şeyin sınıf için zamanını doldurduğuna, yığınlar için zamanını doldurduğuna inanmak gerekir. "Solların" durumu muhakeme etmeyi bilmediklerini sınıf partisi olarak, yığın partisi olarak davranmayı bilmediklerini bir kere daha görüyoruz." (Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı, LENİN) Lenin'in Alman "solları" için söylediklerini biz de partimiz içerisindeki yoldaşlarımız için aynen söylüyoruz. Çünkü, onlar da parlamentonun kendileri açısından siyasi zamanını doldurmuşluğuna bakarak ve sınıfın ve yığınların bu konudaki tavırlarını ve bilincini gözönünde bulundurmadan sol/subjektif tespit yapmaktalar.

Bugün gelinen süreçte devrimci durumun yükselerek ilerlemesine ve partimiz önderliğinde sürdürülmekte olan gerilla savaşından hareketle, yığınların düzenden tümenden umutlarını kestiklerini ve onların parlamentolarına bel bağlamadıklarını söylemek, daha açıkçası yığınlar açısından parlamentonun "siyasi bakımdan zamanını doldurmuştur" diye belirlemede bulunmak, yığınlardan kopuk ve onların seviyesine inilmesini reddeden sol bir anlayış ve belirlemeden başka bir anlam ifade etmiyor. Ayrıca gerilla savaşının sürüyor olması, bu mücadele biçimleri dışında kalan araçlardan yararlanmayla çelişmez ki! Sözü geçen mücadeleyi yürütmek farklı şey, bunun dışında kalan mücadele biçimlerinden yararlanmak ise daha farklı şeydir. Üstelik de bu mücadele ana mücadele biçiminin hizmetine tabi kılarak. Biri si stratejik mücadele biçimi iken, diğeri taktik mücadele biçimidir.

Türkiye özgülünde şu açık değil midir? Bırakılımlı yığınların seçimlere katılmasını bir kenara, karşı-devrimin safında yer tutarak tavır takınmalarını söylersek, bu durumun kitleler nezdinde parlamentonun siyasi bakımdan ne denli süreci doldurmadığı açık değil midir? Bunun ötesinde partimiz önderliğinde gerilla savaşının yoğun olarak sürdürüldüğü yerlerde dahi kitlelerin ezici çoğunluğunun düzen partilerine oy vermek için sandık başına gittiklerini söylersek bu yönlü tespitlerin ne denli subjektif olduğu açıklanmış olur. Bazı yoldaşlar "efendim kitleler aslında sandık başına gitmek istemiyor, fakat devlet oy kullanmayanlara para cezası kestiği için gidiyorlar" demekle hem kitlelerin bilincini abartıyor hem de var olan gerçekleri abartıklarının farkında olmuyor. Evet devletin oy kullanmayanlar için para cezası kestiği doğrudur. Yine kitlelerin daha çok sandık başına gitmeleri için bu cezalandırma yöntemine gittikleri de doğrudur, ancak kitlelerin sadece para cezasından korktukları için sandık başına gittikleri ise doğru bir değerlendirme değil, subjektiftir. Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi yığınların oldukça az bir kesimi bu cezalandırma sonucu "sandık başına gitmektedir."

Soruna ilişkin Leninist teori ve taktikleri kavramak zorundayız. Ve bilimsel öğretinin ışığında hareket etmek zorundayız. Yoksa kitlelerden kopar ve yığınlara önderlik edemeyiz. Çünkü komünistler KP'nin yığınların ve sınıfın partisi olduğunu unutmadan taktik politikalar üretmek ve uygulamak zorundadır. "Kitlelerden kitlelere" şiarının emrettiği de budur. Yoksa kitle

kuyrukçuluğunu savunan yok! Bir düşüncenin eyleme geçirilmesi için Lenin yoldaşın şu belirlemesini doğru ve yerinde kavrayalım: "... bütün sınıfın bilincinin ve hazırlığının sadece ileri unsurlar değil, emekçi yığınım tümünün bilincinin ve hazırlığının gerçek durumunu dikkatle izlemek de görevimizdir."

Toparlayacak olursak, gerek kapitalist-emperyalist, gerekse bizimki gibi ülkelerde devlet biçimleri ne olursa olsun farketmez, yani bu durum parlamentoların ve onun savunucusu durumundaki parlemantarizmin tarihi bakımdan sürecini doldurmasına karşın siyasi bakımdan sürecini doldurmadır. Genel anlamıyla parlemonta ve parlemantarizmin siyasi bakımdan sürecini doldurması (kitleler tarafından) demek devrim koşullarıdır. Yani devrimin objektif ve subjektif koşullarının devrime hazır durumda olması demektir. Yoksa devrimci durum tek başına devrimi ifade etmez. Ayrıca, devrimci durum var demek, bunun her zaman yüksek olduğu anlamına gelmez. Bu evrensel bir doğrudur. Leninist doğrular ülkemiz için de geçerlidir. Bunun aksini iddia etmek Leninist evrensel doğrulardan sapmak olduğu gibi, ülkemizin somut gerçekliğini de kavramamak demektir.

PARLAMENTODAN YARARLANIP YARARLANMAMANIN TAKTİK BİR SORUN OLDUĞUNA DAİR

Nasıl ki bir ülkenin sosyo-ekonomik yapısını doğru bir şekilde tahlil etmek ve buna uygun devrimin stratejik sorunlarını savunmak, devrimin yapılması için tek başına yetmiyorsa, öyle de mücadele biçimleri içerisinde hangisinin ana, hangisinin tali olarak belirlenmesi de devrimi başarıya götürmesi için yetmez. Çünkü devrimler tek başına akademik tespitlerle yapılamaz. Dolayısıyla, yani devrimin yapılması ve başarıya ulaşması için doğru teorik belirlemelerin pratiğe geçmesi şarttır. Çünkü devrimin ihtiyaçları bunu zorunlu kılmaktadır. Doğru bir teori pratikte bütünselliğini sağladığı anda nasıl ki maddi güç haline geliyorsa, öyle de ihtilal için yararlı mücadele biçimlerini doğru bir taktikle kullanmak da gereklidir. Sözün özü, komünistler devrim için yararlı hiçbir mücadele biçimini kullanmayı ilke olarak reddetmez. Bu ister stratejik, isterse taktik olsun farketmez. Çünkü hepsi de kendi çapında devrimin kilometre taşlarıdır. Marksistler hiçbir mücadele biçimini reddetmeyecekleri gibi mücadele biçimlerini de birbirine karıştırmazlar. Çünkü isimlerinden de anlaşılacağı gibi her mücadele biçiminin farklı nitelik ve işlevleri vardır. Bu mücadele biçimlerini doğru bir şekilde tanımlamamak, bunların hangi mücadele biçiminin hizmetine bağlı olarak ele alınacağını bilmemek ve yerli yerinde kullanmamak, ideolojik olarak teorik yanlışlara yol açacağı gibi, bunun pratikte yansımalarının ise ciddi sapmalara da yol açacağı bilinmelidir. İşte partimizde bazı yoldaşlar "parlamentodan yararlanma sorununu bir ilke sorunu" olarak değerlendirmekten öte, bunu daha da ileri götürerek "parti programına denk düşüyor" diye tezler ileri sürmekle vahim bir teorik yanlış içerisine düşmekte. Ayrıca "böyle bir taktiğe başvurulması halinde programdan sapılıp sağa savrulacağı" düşüncesini yaymaktan da geri durmuyorlar.

Bu yaklaşım tarzının iki bakımdan yanlış olduğunu hemence vurgula-

yalım. Birincisi, parlamentodan mücadele biçimi olarak yararlanılır anlayışını ileri sürmek ya da bu sorunu "ilkesel bir görüş ayrılığıdır" diye ortaya sürmek "ilke"nin ne olduğunu kavramamak demektir. İlke demek devrimin temel stratejik konularına ilişkin temel fikirler demektir. Yani devrimin stratejik konuları ve bunların çözümlerine ilişkin ileri sürülen görüşler demektir. Bu anlayıştan hareketle eğer parlamenter yoldan devrimin yapılamaya çağını savunan kimse veya kimseler olsaydı o zaman sözkonusu arkadaşların eleştirileri haklı olurdu ve bu görüş ayrılığı da ilke'seldi denilebilirdi. Fakat ne yazık ki durum hiç de öyle değildir. Sorun bu mücadele aracından devrim için taktik olarak yararlanıp yararlanmama sorunudur. Gerisi tamamıyla demagoji ve spekülasyondan ibarettir.

İkincisi, parlamentodan taktik olarak yararlanmayı "parti programına denk düşüyor, ondan sapılıyor" şeklinde algılamak ve yorumlamak parti programı ve taktiklerinin ne olduğunu bilmemek ve kavramamakla aynıdır. Çünkü parti programı demek devrimin stratejik konuları ve bunların çözümlerine ilişkin düşüncelerin toplamı demektir. Daha açıkcası asgari ve azami amaçlara ilişkin belirlenen fikirlerin toplamı demektir program. Şimdi buna göre diyelim ki, herhangi bir konuda farklı düşünülmüş olsun, ki o da taktik bir soruna ilişkin hem de, böylesi bir görüş ayrılığından hareketle parti programından ayrı düşünülmüş diye bir yorumlama ve eleştiriye girmek, açıkcası cahillik değil de nedir? Hem farklı görüş ayrılığını programla eşleştirmek programın ne olduğunu bilmemek olduğu gibi, bu anlayışın varacağı sonuç ilkesel görüş ayrılıklarıyla ilkesel olmayan görüş ayrılıklarını birbirine karıştırmaktır da. Bu sapla samanı birbirine karıştıran bir mantıktan başka birşeye hizmet etmez. Sözkonusu yoldaşlara tavsiyemiz, önce program nedir, ilkesel görüşler denilince akla ne gelir vb. noktalara ilişkin kavramları ve bunların altında yatan anlayışları öğrensinler olacaktır!

Taktik ve strateji nedir, ne değildir? Bu gibi kavramların doğru bir şekilde kavranıp bilince çıkarılması için konuya ilişkin Stalin yoldaşa başvuralım:

"STRATEJİ: Devrimin ana güçleri bu güçlerin yedekleriyle uğraşır. Devrim yeni bir aşamaya geçince strateji de değişir. Ama belirli bir aşama boyunca strateji esas olarak değişmez." Devamla şunları belirtmektedir. "Devrimin belirli bir aşamasını temel kabul ederek proletaryanın başlıca darbelerinin doğrultusunu saptamak; devrimin güçlerinin uygun düzenlenişi için (ana ve ikinci yedek güçler) plan hazırlamak, devrimin belirli aşaması boyunca bu planın gerçekleştirilmesi için savaşım vermektir." (STALİN, Leninizmin İlkeleri)

Bu tanımlamalardan hareketle ülkemizdeki devrim sürecine denk düşen stratejinin konusunu ortaya koymaya çalışalım:

Bilindiği gibi yarı-sömürge, yarı-feodal statüye sahip Türkiye'de bu toplumsal yapının değiştirilip, yeni "bağımsız ve demokratik" bir topluma dönüştürülmesi için şiddete dayalı bir devrim gerekli ve zorunludur. İşte bulunduğumuz sürecin kendisi de Demokratik Halk Devrimi yöntemiyle değişebilir. Bu devrim sonrası kurulacak iktidar ise özünde proleter olmakla birlikte Demokratik Halk Diktatörlülüğü olacaktır. İçinde bulunduğumuz devrim aşaması DHD aşaması olduğundan, devrim yapılmayınca dek de bu

süreç devam edecektir. Bu sürecin temel çelişkisi ise, emperyalizm, komprador kapitalizm ve feodalizmle geniş halk yığınları arasındaki çelişkidir. Daha açık bir söylemle ifade edecek olursak; Devrimin önünde en büyük engel bu üç büyük dağdır. Dolayısıyla devrimde temel hedef bu üç büyük dağın ortak diktatörlüğü olan faşist diktatörlüğü yıkmak ve bunların ülke içerisindeki tüm kalıntılarının tasfiye edilmesi ve bunların üzerinde Demokratik Halk Diktatörlüğünü kurmaktır.

Devrimin öncü gücü proletaryayken temel gücü köylülüktür. Daha açıcısı bizimki gibi ülkelerde proletarya ve köylülük devrimin temel dinamikleridir. Bu durum, emperyalist ve kapitalist ülkelerde değişmektedir. Oralarda proletarya hem öncü, hem temel iken, köylülük devrimin hazır yedek gücüdür. Oysa bizimki gibi ülkelerde devrimin genel karakterinden ve toplumsal yapıdan kaynaklanan gerçeklik sonucu köylülük "hazır yedek güç değil" tam tersine devrimin temel gücüdür. Bizimki gibi ülkelerde hazır yedek güçler şehir küçük burjuvazisi iken, kazanılması gereken güç ise milli burjuvazidir.

Güçlerin düzenlenişi ise şöyledir: Devrimin üç stratejik silahından (KP, Kızıl Ordu ve HBC) biri olan HBC (Halkın Birleşik Cephesi)'nin temel dinamik sınıflarından işçi-köylü temel ittifakı; parti önderliğinde kurulu Kızıl Ordu aracılığı ile faşist diktatörlüğün zora dayalı düzenin parça parça ezme ve onu yıkmak için ana mücadele biçimi olan silahlı mücadeleyi seçmek ve ordunun ana gövdesini insan gücü olarak oluşturacak köylülüğe esas ağırlığı vererek DHD'yi sonuna kadar götürmek.

İşte içinde bulunduğumuz devrim aşamasının stratejisi böyledir. Ve bu süreç değişmedikçe strateji de değişmez. Aynı şekilde yukarıda değindiğimiz stratejinin konuları da değişmeyecektir.

Şimdi buna göre parlementer yoldan devrimi savunan var mı? Veya parlamentodan yararlanmayı ana mücadele biçimi olan silahlı mücadeleyi biçimi yerine koyan var mı? Madem ki "ilkesel" bir sorunsal o zaman bunu açık açık programa maddeler dahil etmekten çekinmesinler! İç tutarlılık bunu gerektirmez mi? Utangaçça "ilkesel" olduğunu savunacaklarına bu anlayışlarını (ki bazıları açıkça ilkeseldir demektedir de) açıkça savunmaktan çekinmesinler! Ne kadar pash silahları varsa, ortaya dökmekten sakınmasınlar!..

Taktik ve taktiğin konusuna ilişkin ise Stalin yoldaş şunları söylemektedir: *"TAKTİK proletaryanın savaş biçimleriyle ve örgüt biçimleriyle, bu biçimlerin zincirleme kaynaşmasıyla uğraşır. Devrimin belirli aşamasını temel kabul eden taktik, devrimin kabarma ve alçalmasına, hızlanmasına ve yavaşlamasına göre birçok kez değişebilir."* (age)

Şimdi bundan hareketle şunu diyebiliriz: Strateji ve onun konusu, süreçler değişmedikçe değişmezken ve devrimin esas hedeflerini kapsarken, taktikler ise daha az önemli ve kısa vadeli amaçları hedefleyen mücadele yöntem ve araçlarıdır. Başka bir deyişle ifade edecek olursak, savaşın bütünüyle değil, şu ya da bu dönemi, çarpışmayı kazanmayı, şu ya da bu muharebeye girmeyi ve onun içerisindeki planları, devrimci durumun, duruksama/gerileme ve yükselmesi dönemini, belirli kampanyaları, saldırı ve geri çekilmeyi

vb. vb. gibi durumları ifade eden ve stratejiye hizmet eden parçalardır. Sözüün özü taktik, stratejinin bir parçası olarak ona hizmet etmekle yükümlüdür. Konunun daha bir yorumlanması ve bilince çıkarılması için Mao yoldaşın Halk Savaşı stratejisinin kendi içindeki üç ayrı dönemine ilişkin belirlenmesini örnek verebiliriz. Bizimki gibi ülkelerde devrimin başarıya ulaştırılması için uzun süreli halk savaşı stratejisi devrimin başından sonuna kadar esas mücadele biçimiyken ve bu kendi içerisinde üçe ayrılırken (stratejik savunma, denge ve saldırı dönemleri), kendine özgü taktikleri içerirken, nasıl ki bu mücadele biçimini tali plana düşürmüyor ve sözkonusu taktikler bu stratejinin hizmetinde ise, öyle de silahlı mücadele dışındaki mücadele biçimleri ve örgütlülükleri de bu stratejinin analığına gölge düşürmez. Yeter ki bu mücadele araçlarını doğru bir şekilde kullanmasını bilelim ve bunu devrimin hizmetine sokalım!... Bu örnekte de görüleceği gibi stratejiye bağlı bir dizi taktikler vardır. Ve stratejinin başarıya ulaşması için de bu taktiklere başvurmak gerekiyor. Çünkü strateji ile taktikler kopmaz bağlarla birbirlerine bağlıdır.

Elbette ki, gerek strateji, gerekse taktikleri belirleyen olgular onları yaratan objektif zeminlerden başkası değildir. Dolayısıyla bu bakış açısını reddetmek idealizmdir. Sorunu bu yanıyla tartışan yok, ancak soruna ilişkin bilince çıkarılmayan bir nokta varsa o da ana mücadele biçimleri ve araçları dışında kalan mücadele biçimlerini ilkesel (stratejik) olarak değerlendiren ve bunu da "programsal görüşlere denk düşüyor" anlayışlarının hâlâ da var olmasıdır.

Bu sakat anlayış sahibi yoldaşlar işi daha da iler götürerek, yani "parlamentodan yararlanılır" anlayışını savununları öylesine ağır bir dille suçlamaktadırlar ki, bakınız ne diyorlar. "Parlamentodan yararlanmayı savundun mu, amacın bu ahıra oturmak ve oradan da parlamenter yolla devrime gitmek" vb. deyip "parlamentonun kucağına oturmakla" suçlamaktadırlar. Görüldüğü gibi hiçbir yoldaşın dahi savunmadığı, savunamayacağı bir anlayış ve taktiği savunuluyormuş gibi göstermeye çalışmak demagoji değil de nedir?

parlamento sorununun her ne kadar taktik bir sorun olarak dil ucuyla söyleseler ve öyle kabul etseler de bu onların sözkonusu sorunu taktik olarak ele alıp değerlendirdiklerini göstermez. Çünkü sözkonusu anlayış sahibi yoldaşların "bizimki gibi ülkelerde parlamentodan yararlanılmaz" demeleri sorunu taktik mücadele biçimi olarak ele almadıklarının açık göstergesidir. Eğer bu mücadele aracından yararlanmanın koşulları "hiçbir zaman yoktur" dersen tutarlı olman için de büyük bir mücadele biçiminden "taktik" mücadele biçimi olarak söz etmemen gerekir. Bu da taktikleri ne denli iradeci bir mantıkla ele aldıklarını, yani koşullara göre değil, sadece subjektif niyetlere göre belirlediklerini söylemenin oldukça somut bir belirleme olacağı açıktır.

Bakınız bu sakat anlayışların sahiplerinin "ürettikleri yeni" teorileri hep birlikte görelim. "Parlamentodan yararlanma taktiği halk savaşı taktiği değil, esas olarak toplu ayaklanma taktiğidir." Bu belirlemenin varacağı olumsuz sonuçları şöyle sıralayabiliriz:

Soruna taktik mi yoksa strateji mi veya sözkonusu mücadele aracından

yararlanmanın koşulları var mıdır/yok mudur yönlü yaklaşmaktan çok, sonuçtan yaklaşmakta ve devrim stratejilerine göre hareket edilmektedir. Yani sorunu "halk savaşı veya genel ayaklanma" stratejisi temelinde ele alarak iradeci yaklaşmaktadır. Bu da sorunun taktik olarak ele alınmaktan ve bunu ihtilale tabi kılmaktan çok, "toplular ayaklanma taktiğidir" deyip işin içerisinden çıkılmakla çırpınan bir anlayıştan başka bir şey olmadığı açıktır. Birinci yanlı ve yanlı anlayış burası iken, ikinci yanlı ve tutarsızlıkları ise kendini şöyle göstermektedir: "... esas olarak toplular ayaklanma taktiği" demekle halk savaşının geçerli olduğu ülkelerde tali olarak yararlanılır anlayışını içermektedir ki, bu da kendi içerisinde tutarsızlık arz etmektedir. Şöyle ki; bu tespit bizce doğrudur, fakat bizimki gibi ülkelerde "seçimleri hep boykot" taktiğini savunanlar için ise yanlı ve çelişkilidir. Çünkü bir yandan bizimki gibi ülkelerde parlamentodan yararlanmanın "koşulları yoktur diyeceksin ve de buna bağlı olarak "hep seçimleri boykot" anlayışını savunacaksın, diğer yandan ise bu taktiğin "tali olarak da olsa geçerli olduğunu söyleyeceksin" bu ne perhiz bu ne lahana tarşusu diye adama sormazlar mı? Ya tümünden bizimki gibi ülkelerde "parlamentodan taktik olarak yararlanılmaz" diyeceksin, ya da tali de olsa bu taktiklere başvurulur diyeceksin. Ki, bu durumda da özeleştiri yapacaksın. Başkaca alternatif düşünce ileri sürmek orta yolculuk ve oportünizmden başka bir anlama gelmez.

Üçüncü bir nokta olarak da, eğer "tali olarak da olsa bizimki gibi ülkelerde parlamentodan yararlanılır" diyorsan, o zaman bizim düşünce ile aranda anlayış bazında pek fark yok demektir. Çünkü parlamentodan yararlanılır derken, bunu koşullarından kopararak ele almıyoruz. Ve böyle bir mücadele biçimiyle iktidarın ele geçirileceğini ne savunan var, ne de bunu merkezi halkaya tabi kılmaktan ayrı ele alan var.

Sözün özü, yukarıya aktardığımız anlayışa nereden bakılırsa bakılsın çelişkiler yumağı ile doludur.

Lenin yoldaş koşulları gözönünde bulundurmadan "parlanto seçimlerini toptancı bir mantıkla hep boykot" diye savunan anlayışları şöyle mahkum etmektedir: *"Hiç şüphe yok ki, eskiden olduğu gibi genel olarak burjuva parlamentolara katılmayı reddetmenin, koşulları ne olursa olsun yanlı olduğunu iddia eden kimse hata etmiş olur. Ama bu yazının amacı çok daha mütevazî olduğu için, boykotun hangi koşullarda yararlı olabileceğini burada belirtmeye girişmeyeceğim"* (Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı) Buradan da açıkça anlaşılacağı gibi sorun, tamamıyla koşullara bağlı olarak ele alınmakta ve taktik bir mücadele biçimi görülmektedir.

Şimdi bundan hareketle parlamentodan bizimki gibi ülkelerde yararlanmayı reddeden anlayış sahiplerine şu soruları soralım:

Lenin yoldaş ve onun önderlik ettiği KP, parlamentoya katılmayı taktik bir sorun olarak ele alıp ve bunu da ihtilale (devrime) tabi kılmak koşuluyla savunduğu ve de bu taktiği uyguladığı için, esas amaç olan ihtilali gözardı mı etti? Ya da bu mücadele biçimini esas mücadele biçimi olan ihtilalin önüne mi geçirdi? Yoksa sözkonusu taktiği uygulamakla işçi-köylü iktidarı olan Sovyetler'i kurma hedefinden vaz mı geçti? Dahası parlementer yolla devrimin olacağını savunup devrime ihanet mi etti? Tek sözcükle hayır yanıtını

vermek istemeyenler, Lenin yoldaş önderliğinde gerçekleştirilmiş olan Sovyetler Devrimi'ne gölge düşürmüş olur!... Aynı şekilde bununla Lenin önderliğindeki taktik önderliklere de gölge düşürmüş olacaktır. Bunun başka yorumlanması olamaz ve de yoktur!

Çin'de Mao yoldaşın "parlamentodan yararlanılmaz" demesinin altında yatan gerçeklik "koşulların olmamasıdır." Ki Çin'in özgül koşullarını bilen herkes orada parlamentodan yararlanmanın koşullarının olmadığını gayet açık bir şekilde görüp tespit edebilir. Mao yoldaşın kapitalist (özellikle de emperyalist) ülkeler için "oralardan uzun bir süre barışçıl mücadele ve parlamentodan kürsü olarak yararlanılır, bizim gibi ülkelerde ise ana mücadele biçimi barışçıl değil, halk savaşıdır ve buralarda (özellikle Çin'de bn) parlamentodan kürsü olarak yararlanmanın koşulları yoktur" diye yaptığı belirlemeden hareketle "işte bakın ha, Mao'da bizim ülkemizde 'parlamentodan yararlanılmaz' diyor, öyleyse biz neden yararlanma anlayışını savunuyoruz" gibisinden anlayış sahiplerine yanıtımız şudur: Bir kere Türkiye'nin özgül koşullarıyla Çin'in özgül koşulları birebir aynı değildir. İkincisi Mao'nun Çin için yaptığı bu belirlemeyi birebir kendi devrimimize uyarlamak bizleri yanılgıya ve olumsuzluklara götürür. Üçüncü olarak, Mao yoldaşın vurgulamak istediği, kendi ülkesinde "parlamentodan yararlanma koşullarının olmadığı" gerçekliğidir. Dördüncü olarak ise, Çin'deki devrimin aldığı boyutlar yüksektir. Beşinci olarak Çin'de "kürsü olarak yararlanacağı bir parlamentonun olmaması" gerçekliğidir. İşte Mao'nun sözlerinden çıkarılması gereken sonuçlar bunlar olmalıdır. Yoksa Mao'nun sözlerini doğru ve bilimsel bir şekilde yorumlamadan dogmatik bir şekilde Türkiye devrimine uyarlamak şablonculuktan başka bir şeye yaramaz.

Mao'nun sözkonusu makalede işaret etmek istediği noktalardan birisi emperyalist ülkelerde yasal "olarak" yararlanma koşulu varken, bizimki gibi ülkelerde bunun yani yasal olarak yararlanmanın koşulları yoktu noktasıdır. Bu belirleme bizce de doğrudur. Yalnız bazı arkadaşlar, işte parlamentodan yararlanmak için illa da "komünist kimlik ve programımızla kabul etmelidirler ki" ancak parlamentodan yararlanabiliriz" koşulunu ileri sürmektedirler. Bu durumu; kendi yanlış anlayışlarına payanda yapmaya çalışanlara yanıtımız ise şudur: Lenin önderliğindeki KP Duma seçimlerine katılırken ve oradan da Duma'ya girerken bizi "parlamentoya komünist kimliğimizle ve komünist programımızla kabul edeceksiniz" gibisinden açık bir pazarlık ve anlaşma yaparak mı girdi, veya bu anlayışla hareket ederek mi seçimlere katıldı? Hayır yoldaşlar hayır! Lenin ve önderliğindeki KP böylesi bir mantıkla Duma seçimlerine katılmayı savunmadılar. Ve böyle bir durum da yoktur. Çarlık yönetiminin buna müsaade ettiğini ve edeceğini de söylemek safdillik olmaz mı? Aksini iddia eden varsa beri gelsin. Keza parlamento seçimlerine katılmanın kriteri olarak böyle bir anlayış ileri sürenler buna kanıt ne Mao'dan, ne de başka ustalardan sözler bulamazlar ve yoktur da. Çünkü seçimlere katılmanın koşulları "yasal komünist kimlik ve program" olarak ne Lenin'de, ne Mao'da ileri sürülmemiştir ve de gösterilemez. Bu işin sadece biçimsel yanısıdır. Daha açıkçası emperyalist devletlerin olduğu yerler için söylenmiştir. Soruna ileride tekrar gireceğimiz için daha fazla ayrıntıya girmeden geçiyoruz.

Tüm bu gelişmeler ve teorik bilimsel tanımlamalar da açıkça göstermektedir ki "parlamentodan yararlanıp yararlanmama" sorunu ilkesel değil, taktiksel bir konudur. Parlamentodan yararlanmayı "ilkesel" bir sorun olarak ele almak, ilkelerin ve taktiksel sorunların ne anlama geldiğini bilmek ve kavramamak olduğu gibi, stratejik sorunlarla taktiksel sorunları birbirine karıştırmaktır da. Aynı şekilde taktiklerle stratejiler arasındaki diyalektik bağı ve taktiğin stratejinin bir parçası olduğu ve ona hizmet edeceği sorununu görmemektir de. Bu yaklaşım tarzlarının strateji ve taktiklerine ilişkin MLM normlar ve tanımlamalara ters düştüğü, onlarla tezatlık teşkil eden anlayış, tavır ve davranışlar olduğu tartışma götürmez.

Şimdi ise bu evrensel doğru ve bilimsel belirlemelerden hareket ederek ülkemizdeki devrim stratejisine bağlı olarak parlamentodan yararlanılır mı, veya yararlanmanın koşulları var mıdır, yok mudur? sorusunu yanıtlamaya çalışalım.

TÜRKİYE'DE PARLAMENTODAN HANGİ KOŞULLARDA YARARLANMA GÜNDEME GELİR?

"Taktiğin en önemli görevi, verili her anda somut duruma en uygun düşen ve stratejik başarıyı en emin şekilde hazırlayan mücadele yollarını ve araçlarını, biçimlerini ve yöntemlerini saptamaktır. Bu nedenle taktik eylemler, onların sonuçları kendi başına dolaysız etki bakış açısından değil, stratejinin görevleri ve olanakları bakış açısından değerlendirilmelidir." (Stalin, Eserler, Cilt 5)

Yukarıdaki bölümlerde de belirtildiği gibi Marksistler hiçbir mücadele biçimini ilke olarak reddetmezler. Ve her taktik somut koşulların sonucu olarak ortaya çıkar. Koşullar değişti mi taktikler de değişir. Ancak strateji süreç değişmedikçe değişmez. Yine süreç değişmeden bir taktik mücadelenin aynı süreç içerisinde birkaç kez gündeme geleceğini, gerek sosyal kurtuluş mücadelelerini gerçekleştirmiş ülkelerin tarihinde, gerekse hâlâ da bu mücadele içerisinde bulunan ülkelerin mücadele tarihlerinde rastlamak mümkündür. Sözelimi, açık faşizmin (parlamentonun feshedildiği faşist devletleri kastediyoruz) hüküm sürdüğü ülkelerde genel olarak legal (barışçıl) mücadelenin olanakları ortadan kalkarken, parlamenter maskeli faşizmin olduğu ülkelerde bu durum dar ve sınırlı da olsa vardır. Daha açıkçası, faşizmin parlamenter maskeli olduğu dönemlerde daha çok legal olanakların doğması, nasıl ki illegal mücadelenin tali plana düşeceğini getirmese, öyle de bu olanakların ortadan kaldırılmasıyla da yine strateji değişmiyor ve değişmez. Keza bu olanakların ortadan kaldırılmasıyla bu mücadele biçimlerinden yararlanma da otomatikman ortadan kaldırılıyor. Dolayısıyla sözkonusu taktiklerden de söz edilemez. Ki parlamentonun devam ettiği dönemlerde ancak bu kurumdan yararlanılır mı/yararlanılmaz mı? tartışması gündeme gelir. Burada bilince çıkarılması gereken husus, herhangi taktiksel mücadelenin strateji değişmeden birkaç kez gündeme gelebilirliği-dir. Stratejinin ise değişmeyeceğidir. Somutlaştıracak olursak: Bizimki gibi ülkelerde ister faşizmin maskeli olduğu koşullar olsun isterse açık faşizm koşullarında olsun illegal mücadele ve silahlı mücadele taktiği hiçbir zaman

tali plana düşmez ve esaslıklarını korur. Bunun objektif zemini ülkenin yarı-sömürge ve yarı-feodal bir sosyo-ekonomik yapıdan kaynaklı faşizmin kendisidir.

İşte nasıl ki, devrim olmadan bu mücadele biçimleri de esaslığını koruyor ve değişmiyorsa ve buna tabi olan tali mücadele biçimleri varsa, öyle de, bu mücadele biçimlerinden devrim için yararlanmasını bilmek zorundayız. Çünkü ana mücadele biçimlerine hizmet edici şekilde kullanılan mücadele araçları ve taktikleri devrimin önemli kilometre taşlarındandır.

Eğer "hiçbir mücadele biçimi ilke olarak reddedilmiyorsa" öyleyse geriye bu mücadele biçimlerinden nasıl ve hangi koşullarda yararlanılır, yani bu koşulları stratejinin hizmetine nasıl sokabiliriz sorunu kalıyor. Sözün özü, koşulları doğru tespit etmek ve bunu pratiğe uygulamak gerekiyor. İşte ana mücadele biçimi dışında kalan mücadele araçlarından yararlanırken veya yararlanmayı savunurken kavranılması gereken halka tam da burasıdır. Çünkü bir KP'nin sosyal kurtuluş mücadelesine doğru önderlik edip etmemesinin de stratejik başarısını hazırlamasının göstergesi, o KP'nin tüm mücadele biçim ve örgütlerinde ustalaşması ve verili güçler ilişkisinden azami bir şekilde yararlanmasıyla doğru orantılıdır. Ki, bu da "somut koşulların somut tahlili ve buna uygun taktik mücadele biçimi ve örgütlerden yararlanmayı" emreden Marksist öğretinin kendisidir. Yoksa devrim "sorumsuzca şiarlar haykırılarak yapılmaz". Yani sol çıkışlar ve haykırımlarla yapılmış olsaydı, anarşistler kadar "sol" çıkış yapıp bağırانlar yoktu/yoktur. O zaman onlar devrim yapardı...

Özellikle şunu ifade edelim ki, bütün yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde, tümünde devrimci durum vardır. Ve Türkiye de bu statüde yer aldığından burada da "devrimci durumun varlığını-yokluğunu" tartışmak abestir. Ancak bu durum şu anlama da gelmez: Bu gibi ülkelerde "devrimci durum her dönem yüksektir" diye. Aksini iddia etmek vahim bir teorik yanılığa yol açacağı "sol" bir pratik hat'ta da sürükler insanı. Yine her devrimci durumun yüksekliği "devrim anı" diye de yorumlanamaz. Yani devrim koşulları ile devrimci durum aynılaştırılmaz. Birisi tamamıyla objektif koşulları (devrimci durum) ifade ederken, diğeri hem objektif hem de subjektif koşulları ifade etmektedir. Bazı yoldaşlar bu iki farklı olguyu aynılaştırmakla bir kaos içerisinde olduklarını farketmemektedirler. Ki bu anlayıştan hareketle ki, partimiz önderliğindeki gerilla savaşının verildiğine bakılarak kitlelerin düzenden umutlarını kestiklerini ve onların parlamentolarına karşı tavır aldıklarını (!) söylemek abes olmaz mı? Evet, partimiz önderliğinde gerilla savaşı verildiği bir gerçektir. Ancak yığınların düzenden ve onların parlamentolarından umut kestikleri gerçek değildir. Daha da açarsak, partimiz önderliğinde silahlı mücadelenin yürütülüyor olmasına bakarak, bugünkü özgülde parlamentonun kitleler tarafından "siyasi bakımdan zamanını doldurduğunu" söyleyebilir miyiz/söylenebilir mi? Hayır, söyleyemez! Partimiz ve ilerici aydınlar tarafından parlamentonun siyasi sürecini doldurduğu doğru, fakat sınıf (işçi) ve yığınlar açısından doldurduğunu söylemek tamamıyla subjektivizm olur. Bizim sol'lar sorunun bu yanını görmeden kendi niyet ve bilinçlerini kitlelerin yerine koydukları için o kadar çığırkanlık

yapmaktalar. Bu sol'lara şöyle bir sorumuz olacak: Bugün devrimci durum yükseliyor olmasına karşın, kitlelerin her yönüyle düzene karşı ayakta olduklarını söyleyebilir miyiz? Ya da kitlelerin "bağımsız eylemlerinin üst boyutlarda seyrettiğine" dair bir belirleme yapabilir miyiz! Bizce hayır, böyle bir belirleme yapamayız. Yapılması halinde bu öznelcilik olur.

Devrimci durumun varlığından hareketle yığınların düzenden umutlarını tümünden kestiklerini söylemek, bu yığınların tümünden devrime hazır olduklarını söylemek olur ki, bu da objektif bir yaklaşım olmaz. Madem ki, kitleler parlamentodan umutlarını kesmiş ve devrime hazırlarsa, neden partimiz önderliğindeki silahlı mücadele etrafında birleşmiyorlar. Böylesine bir belirleme hem nesnel gerçekliğe terstir, hem de bu anlayış insanı "genel ayaklanma" teorisine götürür. Öyle ya, madem ki "parlamento siyasi bakımdan zamanını (kitleler açısından) doldurmuşsa" o zaman "seçimleri boykot" çağrısıyla kitleler hemen ayağa kalkmaz mı? Ama gerçekler pek de öyle değildir. Bizimki gibi ülkelerde silahlı mücadelenin başından sonuna kadar esas mücadele biçimi olması demek, devrimci durumun da her dönemde yüksek olduğu anlamına gelmeyeceği gibi, gerilla savaşının veriliyor olması da bu özgülde yığınların düzenden tümünden umutlarını kestiği veya keseceği anlamına gelmez. Aynı şekilde silahlı mücadelenin veriliyor olması diğer mücadele biçimlerinden yararlanmayla da çelişmez. Tam tersine, bu mücadele daha bir gelişip güçlenir. Keza bu noktada bir diğer yanlışlık ise silahlı mücadelenin koşullarıyla devrimci durumun birbirine karıştırılıyor olmasıdır. Yani bir yerde silahlı mücadele vermek için "kitle temelini (diğer iki koşulla birlikte) olması" yeterli iken, bu da ülkemizin her tarafında dengesiz de olsa vardır, bu durum (kitle temeli) yığınların parlamentodan umutlarını kestiği" anlamında yorumlanıyor. Yığınların düzenle çelişkilerinin olması farklı şey hatta alt düzeyde de olsa mücadele etmeleri ve geçmişte isyan etmelerini de buna katalım, bunlardan hareketle kalkıp da "işte yığınlar bugünde düzen ve onların partilerinden umudunu kesmiştir" demek ve buradan da hareket ederek parlamentonun "siyasi ömrünü tamamladığını söylemek" devrimci durumu tekdüze bir seyir izler mantığına götürür ki, bu da devrimci durumun ne anlama geldiğini bilmemektir. Konunun anlaşılması için Lenin yoldaşın devrimci duruma ilişkin sözlerini kısaca da olsa aktarmakta fayda var. "1-Egemen sınıflar için değişikliğe gitmeden egemenliği sürdürmek mümkün olmazsa; "üst sınıflar" arasında şu ya da bu biçimde bir buhran egemen sınıf politikasında baskı altındaki sınıfların hoşnutsuzluğuna ve parlamasına sebep olacak bir çatlamaya götüren buhran ortaya çıkarsa. Bir devrimin olması için genellikle alt sınıfların eski biçimde yaşamak istememesi yeterli değildir. 1- Üst sınıfların eski biçimde yaşamayacak durumda olması" bulunması da gereklidir. 2- Baskı altındaki sınıfların sıkıntısı ve ihtiyacı normalden daha öteye kadar ilerlemişse. 3- Yukarıdaki nedenlerin bir sonucu olarak "barış zamanında" kendilerinin soyulmasına hiç ses çıkarmadan razı olan, ama sıkıntılı zamanlarda hem buhranın her türlü şartları, hem de bizzat "üst sınıflar" tarafından bağımsız tarihi eyleme itilen yığınların eyleminde önemli bir artış varsa."

"İradenin dışındaki... bu objektif değişikliklerin hepsine birden devrimci durum denir" (Lenin).

Yukarıdaki tanımlamalardan hareket edilirse Türkiye’de devrimci durumun olduğu aşıkardır. Bu tartışmaya yer bırakmayacak şekilde açıktır. Yine açıktır ki devrimci durumu oluşturan bu objektif koşullar ve değişiklikler irade dışında gelişmektedir. Bu konuda görüş ayrılığımız yok, yalnız bazı yoldaşlar, Lenin yoldaşın bu belirlemesinden hareketle ülkemizdeki devrimci durumun her dönemde aynı seyri izlediğini söylemekle ayrı düştüğümüzü belirtelim. Bir defa Lenin’in sözünü ettiği üç noktanın en belirgin olduğu dönemler “devrimci dalganın yüksek” olduğu 1905 vb. dönemlerdir. Bu durumun aynısını şu anki devrimci durum için söylemek, bazı küçük burjuva akım ve anlayışların “Türkiye’de devrimci durum yoktur” anlayışına götürür. İşin diğer yanı ise, aynı durumları Türkiye’deki devrimci duruma birebir uyarlanması halinde, bu devrimci durumun yükseldiği anlamına gelmekle birlikte, devrimci dalganın da yüksek olduğu anlayışına götürür ki, bu doğru bir yaklaşım tarzı değildir. Evet devrimci durum vardır ve yükseliyor ama 1905 devrimindeki gibi devrimci dalga yoktur. Burada bilinç çıkarılması gereken nokta: bizimki gibi ülkelerde devrimci durumun her döneminde devrimci dalganın da yüksek olmadığı gerçekliğidir. Bunların birbirine denk düştüğü dönemler devrimci durumun yüksek olduğu ve subjektif koşulların güçlü olduğu dönemlerdir. İşte bundan hareketle de diyoruz ki, bugün ülkemizde devrimci durum vardır, fakat yığınların bağımsız eylemlilikleri düzeni çatırdatacak düzeyde değil henüz. Dahası yığınlar düzenin kuyruğundadırlar ve onun parlamentosundan umut beklemektedirler. Eğer devrimci durum böyle kavranmazsa, o zaman silahların patlamasıyla devrimci durumun da yaratılacağı anlayışına savruluruz ki, bu da Fokocu bir yaklaşımdır.

Lenin yoldaş, genel olarak parlamentodan yararlanmanın koşullarından söz ederken, bunun temel gerekçesini “eğer koşullar devrim için elverişli değilse yararlanılır” diye ortaya koyarken, burada gözönünde bulundurduğu objektif gerçeklik; “devrimci kabarışın düşük olması ve bunun sonucu da yığınlar tarafından parlamentonun siyasi olarak zamanını doldurmamasına” bağlamaktadır. “1917 Kerenski hükümeti ve 1918 ulusal meclis seçimlerine katılmayı bunun dışında tutuyor. Yani bu dönemdeki özgül koşullarda en doğru taktiğin seçimlere katılmak (devrimci dalga yüksek olmasına karşın) olduğunu belirtmektedir. Ki bu da gösteriyor ki, demek ki koşullar gözönüne alınmadan mekanik bir mantıkla her koşulda “boykot taktiği” geçerli bir taktik değildir. Şimdi buna göre Lenin hata mı yapmış diyeceğiz. Üstelik 1917-18 devrim koşullarında. Bizim sol’lara kalırsa Lenin böylesine bir taktiğe başvurmakla hata etmiştir... Lenin yoldaşın Kerenski hükümeti ve 1918 ulusal meclis seçimlerine katılmasının altında yatan bir anlayış vardı, o da bu güçlerin gerçek yüzlerinin kitleler tarafından bilinmesini sağlamak ve parlamentonun kurtuluş yolu olmadığını daha açık bir şekilde kitlelere kavratmaktır. Ayrıca bu güçler içerisinde yer alan bazı “demokrat-devrimci” unsurları kazanmaktı.

1917 öncesi, özellikle 1911’de Çarlık Duması seçimlerine katılmayı savunmayı ve buradan yararlanma taktiğinin altında yatan temel anlayış da tamamiyle düzen ve onun temsilcisi durumundaki Duma’nın gerçek yüzü-

nü kitlelere göstermek ve parlamentarizmin kurtuluş yolu olmadığını, ancak ihtilalle kurtuluşun sağlanacağını yığınlara kavratmak istediği.

İşte bizler de Lenin yoldaşın bu konudaki yaklaşımını kendimize esin kaynağı aldığımızdan ve Türkiye'deki somut durumu da değerlendirdiğimizde gerici kurum olan parlamentonun siyasi bakımdan zamanını doldurmadığı gerçekliğinden hareketle, dahası geniş yığınlar tarafından parlamento parlamentarizmin gerçek siyasi yüzü bilinmediğinden ve onlar tarafından hâlâ da umut olarak görüldüğünden ve de koşullar genel anlamıyla devrim için müsait (devrimci durumu kastetmiyoruz) olmadığından dolayı, bu gerici kurumdan yararlanmayı taktik olarak reddetmiyoruz. Bu kurumdaki taktik olarak yararlanma anlayışının altında yatan temel olgu, sözkonusu kurumun gerçek özünü kitlelere kavratmak ve buradan devrim için bazı olanakları kullanmaktır. Daha açıkçası, bu aracı tamamıyla devrimin hizmetinde ve ona tabi kılarak kullanmaktır. Bu şu demek de değildir. İlla da bugün ve gelecekte de yararlanmayız anlamına gelmez ve gelmemelidir de. Böylesine bir araçtan yararlanıp yararlanmamak farklı bir şey, bu aracı taktik bir mücadele biçimi olarak değerlendirmek ise daha farklı şeydir. İşte bizim reddettiğimiz, sözkonusu aracın stratejik ve ilkesel bir sorun olduğu düşüncesidir.

Konuya ilişkin İbrahim yoldaşın düşüncelerini aktarmakta fayda var:

"Özellikle şartların devrim için uygun olmadığı durumlarda burjuva parlamentarizminin ahırından faydalanırlar." (Lenin, Devlet ve İhtilal) Parlametoda halkı yönetici sınıfın hangi bölümünün ayaklar altına alacağına, ezeceğine dönem dönem karar vermek imkanından yararlanırlar, bu nedenle 'şartların devrim için uygun olmadığı durumlarda' burjuva anlamda demokratik bir parlamenter düzeni faşist düzene tercih ederler ve savunurlar. Ama aynı zamanda parlamentarizmin gerçekten proleter ve devrimci eleştirisini de bilirler."

"Şartların devrim için uygun olduğu durumlarda ise komünistler burjuva parlamentarizminin en devrimci olanını bile kaldırıp bir kenara atarlar. Kitleleri biçimi ne olursa olsun mevcut burjuva diktatörlüğünü yıkmak için harekete geçirirler." (Seçme Yazılar, s. 169)

Görüldüğü gibi İbrahim yoldaş da bizimki gibi ülkelerde parlamento ahırından yararlanmayı reddetmemektedir. Başından sonuna kadar bizimki gibi ülkelerde "parlamentodan yararlanılmaz" diyenlerin eğer gözlerinde miyopluk yoksa İbrahim yoldaşın sözkonusu anlayışını bir kez daha okumalarını salık veririz. İbrahim yoldaşın düşüncelerini çarpıtarak bir yerlere, ya da onu kendi yanlış düşüncelerine kalkan ederek "daha çok İbocu olduklarını" sanıyorlarsa büyük bir gaflet içerisinde olduklarını şimdiden söyleyelim! Şu kadarı İbrahim'de açık değil mi: "Devrim için şartların uygun olmadığı dönemlerde parlamentodan yararlanırlar" tümcesi bizimki gibi ülkelerde demek ki "parlamentodan yararlanılır" anlayışını ortaya koymuyor mu? İbrahim yoldaş bu belirlemeyi yaparken yoksa "ülkede devrimci durum olmadığından" mı hareket ederek böyle bir tespiti gitti? Oysa İbrahim bırakalım bizimki gibi ülkelerde devrimci durumun mükemmel olduğu tespitini yapmasını bir kenara, dünyada dahi devrimci durumun mükemmel olduğunu belirtiyor. Galiba bizim sol'lar bu konuyu ele alırken İbrahim'in

bu belirlemelerinden ya habersizler ya da unutmüş olacaklar ki (?) "parlamentodan her koşulda yararlanılmaz" anlayışlarını götürüp İbrahim ile örtüştürmeye çalışıyorlar. Ama çabaları boşuna! Çünkü, İbrahim bizi doğruluyor, kendilerini değil. Yukarıya aktardığımız sözler bunun açık kanıtıdır. Eğer İbrahim yoldaş sorunu bizim "sol'lar" gibi sadece "devrimci durum vardır" diye ele alsaydı, o zaman hiç çekinmeden şunu derdi ve tartışmaya da gerek duymazdı: "Bizimki gibi ülkelerde devrimci durum vardır, o halde parlamentodan yararlanmaya da gerek yoktur" derdi. Ancak durum hiç de öyle değildir, yani bir yandan "devrimci durumun varlığından söz ederken, diğer yandan ise parlamentodan yararlanmaktan söz etmesi" yeterli yanıt değil midir acaba? Bu da açıkça gösteriyor ki, bu konuda İbrahim de "bizim gibi düşünüyor" diye savunuda bulunan "sol'larımız" cahillik yapıyorlar. Bu kadarlık cahilliğe de pes doğrusu!..

Konuya ilişkin düşüncelerimizi Lenin yoldaşın şu önemli belirleme ve sözleri ile sürdürelim: *"Yalnızca öncüyle zafer kazanılmaz. Tüm sınıfın, geniş kitlelerin öncüyü ve doğrudan desteklediği ya da ona karşı hayırhah bir tarafsızlık gösterdiği bir konum almamış oldukları sürece öncüyü tek başına tayin edici savaşa sürmek... Yalnızca bir budalalık olmakla kalmaz, aynı zamanda bir cinayet olur. Ama gerçekten tüm sınıfın, gerçekten emekçilerin ve sermaye tarafından ezilenlerin geniş kitlesinin bu konuma gelmesi için, bunun için yalnızca propaganda, yalnızca ajitasyon yeterli değildir. Bunun için kitlelerin kendi siyasi deneyimleri gereklidir. Bu tüm büyük devrimlerin temel yasasıdır."*

Parlamento ahırından "yararlanılmaz" diyen yoldaşların temel yanlışlarının birincisini "parlamentonun siyasi bakımdan zamanını doldurduğu" ve devrimci durumun oldukça abartılı ve devrimci durumla karıştırılarak ele alınması oluştururken, ikinci temel yanlış ve kavrayışsızlıkların ise parlamento ahırına girmek, dahası buralardan yararlanmak için "komünist kimlik ve komünist programın kabul edilmesi halinde ancak parlamentodan yararlanılır" anlayışıdır. Daha açık bir deyişle parlamentodan yararlanmanın koşulları arasına ek bir koşul ekleyerek yeni bir şey "icat" etmektedirler. Üstelik de karşımıza "komünist kimlikle ve programla kabul etmeyeceklerine" göre "neden parlamentodan yararlanıyoruz" diye de çıkmaktan geri durmuyorlar.

Böyle bir koşul ne Lenin'de var, ne Mao'da! Bu tamamıyla bizim sol'ların kendi yanlış anlayışlarını savunmak için "zorlama teori icat" etmekten başka birşey değildir. Bırakalım Türkiye gibi faşist diktatörlüğün hüküm sürdüğü ülkelerde gerici yasaların buna mücade edeceklerini bir kenara, faşizmin olmadığı çarlık Rusya'sının (o dönemde dünyada faşizmin olgu haline gelmediğini söyleyelim) gerici yasalarının dahi mücade edeceğini düşünmek veya söylemek oldukça yanlıştır.

Soruna bu bakış açısıyla yaklaşmak, parlamentodan hiç mi hiç yararlanılmaz mantığını doğurur ki (Türkiye gibi ülkeler için aynen savunulan budur) bu hem Lenin'in parlamentodan yararlanma koşullarını kavramamak olur, hem de bu koşullara yeni (!) bir katkı olur, hem de bu gibi gerici kurum ve alanlardan yararlanmayı "ilke olarak reddetmeyen" Leninist anlayışı redde götürür ki, bu da Marksist taktik ve strateji anlayışına ters, sol bir anlayıştır.

Bugün bu anlayışla hareket edilirse o zaman legal olarak yararlan-
dığımız platformlardan da faaliyetlerimizi geri çekmeliyiz. Yani yasal der-
giler de çıkarmamalıyız. Çünkü oralarda da bir özgür basın (illegal basın)
gibi dil kullanamıyor, istediğimizi yazamıyoruz. Çünkü buna da gerici
yasalar müsaade etmiyor. Yine parlamento dışında kalan bir dizi gerici
kurum (örneğin gerici sendikalar) içerisinde de çalışmamız için de yasalar
elvermiyor. Sözün özü, bu mantıkla hareket edilirse hiçbir yasal olanaktan
yararlanmamamız gerekir. Çünkü hiçbirisinde de açık komünist kim-
liğimizle çalışmıyor ve yararlanamıyoruz. Burada kavranılması gereken
asıl nokta, komünist kimlikle kabul edilip edilmememiz değil, bu olanakları
nasıl ve hangi yöntemle devrimin hizmetine sokacağımız noktası olmalıdır.
Gerisi biçimdir. Buralardan yararlanırken illegal ve ... mücadele biçimi
olan silahlı mücadele red mi ediliyor, yoksa tali plana mı düşürülmek isteniyor?
Hayır, böyle bir anlayışı savunan yok. Sorun sadece bu mücadele
araçlarından devrim için yararlanma sorunudur. Yoksa bu gibi olanakla
devrimin yapılacağını ileri süren de yok. Biz yeter ki mücadele biçimlerini
birbirine karıştırmayalım ve bunları doğru ve devrimci yöntemle devrim
için kullanmasını bilelim. Bunda kaybedeceğimiz birşey yok, tam tersine
devrim kazanılacaktır. Ki buna diğer ülkelerin KP'leri ve devrim tarihleri
canlı tanıktır.

Bazı yoldaşlar PKK'nın seçimlerdeki amacı ve geldiği süreçteki duru-
munun gerçek nedenlerini bilmeden, yani sonuçtan hareket ederek şöyle
demektedirler. "PKK da seçimlere katıldı ve parlamentoya adam soktu ve
sonrasını da görüyoruz ki devletle uzlaşmaya gitti" yönlü belirlemelerle,
"bakın ha biz de seçimlere girmeyi savunur ve parlamentoya adam gön-
derirsek durumumuz PKK'dan farklı olmayacak" diyerek uyarıda bulun-
maktadırlar. Şimdi bu mantığı irdeleyelim: PKK'nın gelinen aşamada dev-
letle uzlaştığı veya uzlaşma eğiliminde olduğunu söyleyelim başta. Bu
PKK'nın burjuva ulusal karakterinden kaynaklanıyor. Ve ideolojik düzlem-
deki uzlaşmacılığı (reformizmi) PKK'yı daha da uzlaşmaya götüreceği
kaçınılmazdır. Biz sorunun bu yanılla durmayacağız. Ama şunu da söy-
leyelim ki her akım belli bir sınıfın temsilcisi olduğundan PKK'da Kürt
ulusal burjuvazisinin siyasal arenadaki temsilciliğini yaptığından, doğal
olarak böyle bir hareketin izleyeceği taktik politikalar da bu sınıfın çıkar-
larını temsil edecek ve ona hizmet edecektir. Buna göre PKK'nın seçimlerde
izlediği taktiğin tek bir amacı varsa o da siyasal temsilcisi olduğu sınıfın
çıkarlarını düşünmek ve bunu yerine getirmektir. Neydi bu sınıfın çıkarları?
Seçimler yoluyla parlamentoya adam yetiştirmek, bu mebuslar aracılığı ile
devletle uzlaşma yolunu aramaktı. Dahası PKK'nın böyle bir taktiğe başvur-
masının altında yatan gerçeklik, sözkonusu mebusları uzlaşma aracı olarak
kullanmaktı. Ki öyle de oldu. Çünkü PKK'dan bundan başkası beklenemez.
Ama komünistler "parlamentodan yararlanalım" derken, bunu düzen içi
"uzlaşma aracı" olarak kullanma mantığından hareketle değil, tam tersine
bunu düzeni yıkmaya mücadelesinde bir araç olarak kullanmak isterler ve uy-
gularlar. Bundan başka bir amaçla parlamentodan yararlanmayı savunmaz-

lar. Savunanları da teşhir etmeyi görev bilirler. Ki öncünün parlamento ya da onun ilk durağı olan seçimlere katacağı adaylar küçük burjuva unsurlar değil, tam tersine KP'nin üyesi olmak zorundadır. Aynı şekilde herhangi bir burjuva partisinden aday göstermeyi reddeder. Bunun yerine bağımsız koymayı tercih eder. Bunun dışındaki anlayışları ne savunur ne de uygular. Sözün özü, PKK devletle uzlaşma aracı olarak bu yönetime başvururken, komünistler ise uzlaşmak yerine bu gerici kurumu yıkmak ve bu aracı merkezi halkaya, devrime tabi kılmak ve ona hizmet etmek için kullanmayı savunur ve uygulamaya çalışırlar, Lenin yoldaşın önderliğindeki KP'nin tarihi ve seçimlerdeki tavrı buna en canlı tanıktır.

Lenin'in gerici kurumlardan yararlanmanın kriteri olarak ileri sürdüğü şu düşüncelere kulak veren ve bu düşünceleri gözönünde bulunduran herkes, anlayış olarak parlamentodan neden yararlanılması gerektiğini rahatlıkla görmüş olacaktır. *"Burjuva parlamentosunu ve bütün öteki gerici kurumları dağıtmaya gücümüz yetmediği sürece, bu kurumlarda çalışmak zorundasınız, özellikle hâlâ papaz takımının ve taşra kovuklarının boğucu havasının hayvanca bir bilinçsizlik içinde tuttuğu işçiler mevcut olduğu için, bu kurumlarda çalışmalısınız. Bunu yapmazsanız gevezeden başka birşey değilsiniz."* (Lenin, Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı).

İşte bizlerde tıpkı Lenin yoldaş gibi diyoruz ki, bugün gücümüz söz konusu gerici kurumları yıkmaya yetmediği için bu kurumlarda çalışmayı anlayış olarak reddetmemeliyiz. Bu gerçekliğimizi yadsımak veya görmezden gelmek: nesnel gerçekler yerine kendi öznel niyetlerini koyan iradecilikten başka bir anlama gelmez.

Komünistler, parlamentodan yararlanmayı anlayış olarak savunurken, başta proletarya olmak üzere tüm halkı aydınlatmak, bilgilendirmek ve eğitmek aracı ve bağımsız bir sınıf partisi biçiminde örgütlendirme aracı olarak işçilerin, tüm ezilen halkın komprador burjuvazi ve büyük toprak ağalarını boyunduruğundan kurtuluşlarının uğruna verilmekte olan siyasi savaşımın (iktidar mücadelesi) araçlarından biri olarak değerlendirir ve ondan bağımsız olarak ele almaz. Mantiğindeki çıkış noktası budur. Ve komünistler bir taktiği savunur veya uygularken, sosyal gelişme/sınıf mücadelesini daha bir ilerletiyor ve buna bağlı olarak da yığınların bilincini arttırıyorsa, söz konusu taktik hangi türden olursa olsun bunu uygulamakta sakınca görmez. Daha açık bir deyişle komünistler, taktikleri sosyal gelişme ve sınıf mücadelesini geliştirip-geliştirmeme, yığınların bilincini arttırıp arttırmayacağına göre uygular ve savunurlar. İşte bu bilinçten hareketle de şunu diyoruz: "Seçimleri boykot" taktiği bu düşünce ve kriterlere uygunsuzsa her dönemde bu taktiği uygulamaktan çekinmeyelim ve bunun savunmasını da yapalım. Dolayısıyla böyle bir mücadele biçiminden yararlanmayı da reddedelim. Yok eğer aynı durumlar her dönemde yoksa o zaman bu taktiğe (boykot) başvurmak solculuk olur. Biz bu düşüncede olduğumuzdan, yani her dönemde "seçimleri boykot" taktiği sol ve subjektif bir tespit olduğundan bu anlayışı reddediyoruz! Çünkü "seçimleri boykot" taktiği mutlak olarak savunulmaz...

SONUÇ YERİNE

Marxistler hiçbir mücadele biçimini ilke olarak reddetmez. Bu bilinçten hareketle de burjuva parlamentolarından yararlanmayı "ilke olarak yararlanmayı reddetmek" bu gerici kurumdan yararlanmanın koşulları doğsa da oralardan yararlanılmaz anlayışını getirir. Bu da solculuktan başka bir anlam ifade etmez.

Parlamentodan yararlanma sorununu bizim ki gibi ülkelerde "devrimin ilkesel ve stratejik" ve bunu da "parti programına denk düşüyor" diye ele alıp yorumlamak tamamıyla saçma ve sakat bir anlayış olduğu gibi "ilkesel ve stratejik sorunlar"ın ve parti programının ne olduğunu "bilmemek ve kavramamak"la aynıdır. Daha açıkçası bu anlayış sahipleri taktik sorunlarla ilkesel ve stratejik sorunların neler olduğunu ya bilmiyorlardır ya da biliyorlardır fakat işi domuzlamasına yorumluyorlardır.

Parlamentodan yararlanmadaki esas amaç, sözkonusu gerici kurum kitleler tarafından siyasi bakımdan zamanını doldurmadığından, bu kurumun ve devletin o çirkef yüzünü yığınlara anlatmak ve onları eğitmek ve örgütlemek içindir. Daha açıkçası bu mücadele aracını; siyasal savaşımın (siyasi iktidarı ele geçirmek) bir aracı yani ona hizmet edici bir şekilde kullanmaktır...

"Parlamentodan yararlanma" sorunu devrimin "strateji ve ilkesel" bir sorunu olarak ele alınamayacağı gibi, sözkonusu araçtan yararlanıp yararlanmama da tamamıyla koşullara bağlıdır. Bu taktiğe başvurulması dönemi ise daha çok "koşulların devrim için elvermediği dönemlerdir"...

Parlamentodan yararlanma taktiği ne devrim stratejisine terstir, ne de parlamenter yolla devrim yapmak anlamına gelir. Bunun tersi anlayışları ve unsurları savunan yok. Dolayısıyla ileri sürülen iddia ve eleştiriler tamamıyla demagoji ve pespayeliktir...

Bizimki gibi ülkelerde başından sonuna kadar geçerli (ana) olan mücadele biçimi halk savaşı stratejisi, parlamentodan taktik olarak da olsa yararlanıldığı durumlarda hiçbir zaman tali bir mücadele biçimine dönüşmez. Dahası bu mücadele biçimi her dönemde esasken diğer mücadele biçimleri geçici ve talidir. Ki tali mücadele biçimlerinin hizmetinde ve ona tabi olmakla yükümlüdür.

Parlamentodan yararlanma sorununda kavranacak asıl halka, bu araç ve olanaklardan nasıl yararlanabiliriz sorunudur. Eğer devrim için yararlanmanın koşulları varsa komünistler bu olanaklardan yararlanmayı reddetmezler/ reddetmemelidirler. Soruna böyle yaklaşılmalıdır. Bunun dışında fırtınalar koparmanın hiç kimseye yararı olacağını sanmıyoruz!.. Ve gerisinin de gevezelik olduğunu bir kez daha vurguluyoruz.

Devrimci Sol'un otorite sevdası ve tüccar-üretici ikilemindeki politikasıyla halka verdiği zarar

Zorlu bir eğitim ve ikna süreci, her politik belirlemede olası bir yan olarak ele alınmalıdır. Sınıf bilinçli proletaryanın, kendi siyasetini, halka, zora dayalı bir tarzda kabullendirmesi düşünülemez. Zor ile elde edilecek bir siyasi kazanım, ancak düşman gücünün zoru karşısında geçerli olabilir.

Zor elde edilebilen, zor kazanılan, uğruna büyük bedeller verilerek yaratılan değerlerin; en anlamlı, en güzel devrimlerin; bu devrimlerdeki yaratıcılığın ve ortaya çıkardığı görkemli eserlerin en tutarlı sahibi ve koruyucusu, yine o özgülde "zincirlerinden başka kaybedecek birşeyi olmayan", en devrimci sınıf olan proletaryanın kendisidir. Ve bu sınıf; toplumsal konumu içinde ödediği bedelin bir o kadarından onlarca fazlasını ödeyecek olandır. Onun sınıf orijininde sabrın ve fedakârlığın en derin ummanları mevcuttur. O, yaşamın her zor alanında tüm alışkanlık ve becerileriyle yaratıcılığın en uç boyuttaki temsilcisi, üretkenliğin tek esas sahibidir. Gelişen; geliştikçe büyüyen; yarattıkça yaratılan odur. Paylaşımın nasırlarını en iyi tanıyan, gökkubenin sessizliğinde parıldayan odur.

Her somut olguda olduğu gibi, siyasetin belirleyici özünde de proletaryanın teri yoksa, orada asalaklık, orada durağanlık, orada geriye sayma başlar. Proletaryanın alışkanlıkları ve özellikleri ile şekillenmeyen bir siyaset, sonuçta bir siyaset olmakla birlikte, asla proletaryanın çıkar ve tasarrufunu temsil edemez. Ancak böyle bir durumda, o siyaset için , bir bütün olarak yok olmaya doğru gider de denilemez. O özgülde, ilerici herhangi bir sınıf realitesine tekabül ettiği ölçüde, sınıfın toplumsal konumuna bağlı olarak ilerler. Üretim araçlarıyla olan ilişkisi, onun gelişimini veya tükenişini belirleyen etmen olarak değer bulurken, var olan toplumsal konumunu bu paralelde korur.

Her gelişmenin devinimi, onu var eden karşıtlıklardır. Yeni ile eskinin karşıtlığında, proletaryanın gelişimi,

nesnel toplumun gelişim yasaları paralelinde yükselmesini getirir. Onu, kendisi için var eden temel koşul ise, bulunduğu toplumsal maddilik üzerinde, kendi kazanımlarını elde etmesi için tüm subjektif gücünü bu yönde yoğunlaştırması ve bu yönelim içinde olmasıdır. Proletaryanın kendiliğinden bir gelişim seyri içinde sınıfsal bilincini yetkinleştirilmesi, onu siyasal iktidar perspektifli hale getirmez. Ancak bu perspektif, ona dışarıdan iradi ve düzenli bir yönlendirmeye bilincine hükmetmeyi hedefleyen bir öncünün varlığıyla mümkündür. Öncü, proletaryanın sınıf bilinci edinmesinde en temel ve zorunlu koşuldur. Proleter ideolojik şekillenme ile somut bir güç, aktif bir faaliyetçi olan ya da olması gereken öncünün tüm kazanımları, esasta proletaryanın tasarrufu olabilecek ve onun sınıf çıkarlarını esas alacak bir yönelim içinde olmak zorundadır. Her siyasi kazanım; kitlelere nüfuz edebildiği, benimsendiği, kabul gördüğü, doğruluğunun bilinçli bir kabullenme ile içselleştiği oranda maddi bir güç haline gelebilir. Her siyasi belirleme; uzun vadede, başta proletarya olmak üzere, yoksul köylülük ve tüm halk yığınlarının çıkarlarını içermelidir. Bu, mutlaka gözetilmesi gereken bir husustur.

Siyasette kazanım; her belirlemenin nesnel duruma uygunluğu, kitleler tarafından doğruluğunun kabul görmesi, kitlelerin onu benimseyip o doğrultuda siyasi bir yönelim içine girmesi ve her belirlemenin yaşamın karanlıklarını ışıtan birer olgu haline gelmesi durumunda gerçek anlamda elde edilmiş demektir. Yine, siyasette kazanım; her evrensel gerçekliğin özgülde aldığı biçim ve güncel sorunlara indirgenebilmesi halinde, ona cevap verebildiği ölçüde soyutluktan sıyrılarak somut bir durum alır. Özgüle indirgenemeyen hiç bir genel gerçeklik, kitleleri toparlama gücünü gerektiği gibi yerine getiremeyecek ve maddi bir olgu halini alamayacaktır. Proletaryanın siyaseti, somut olgulara, güncel sorunlara dayanan her gelişmeyi bilimsel bir analizle deşifre eden ve her karmaşıklığa somut öneri ve çözümler getiren, sürekli gelişen, yenilenen olmak zorundadır.

Proletarya, bilimde olduğu gibi siyasette de statikliği reddeder. Her yeni gelişme her yeni siyasetin varlığını tanıtlar. Bu gelişmeler zamanında tespit edilemez, yığınları etkilediği ölçütler o nesnellik içinde deşifre edilemezse; siyasette günceli yakalamaktan, geneli özele indirgemekten bahsedilemez.

Öncünün ardılına hükmedebilmesinde belirleyici önem arzeden, yığınları toparlayabilen politikaların hayat hakkı bulabilmesi; bu politikaları yığınların bilinçli bir şekilde kabullenmesine, onun doğruluğuna inanmasına, onu kendi özgül sorunlarının tek ve gerçek çözümleyicisi olduğunu kavrayabilmesine bağlıdır. Ama yığınların benimseyemediği herhangi bir politika, ne kadar büyük bir çaba ve inatla savunulursa savunulsun, sonuçta iflas etmekten kurtulamayacaktır. Elbetteki her politik belirlemenin, kitlelerin kısa ve uzun vadeli çıkarlarına yakınlığı ölçüsünde kabul görme durumu da farklılıklar içerecektir. Bu politik belirlemelerin, kitlelerin her kesimince de aynı durum ve ölçütte benimsenmeyeceği/ benimsenemeyebileceği de açıktır. Kitlelerin kısa vadeli çıkarlarına uygun düşen belirlemeler, daha bir kolay yaşama geçer. Özellikle daha ileri çıkarlar etrafında şekillenemeyen, uzun vadeli yatırımlar peşinde olamayan orta ve geri kitle tarafından, bu

belirlemelerin kabulü daha olanaklı iken -nesnellğini koruması halinde bile- uzun vadeli hesaplar içeren politikaların kabul görebilmesi için çok daha yoğun uğraşların verilmesi gerekecektir. Burada gözetilmesi gerekli esas durum, politikaların kitlenin ileri kesimince ne derece benimsenebildiğidir. Orta ve geri kesime yaklaşım ve tavırlarda ise, bu kitlenin genel durumu ve onun ağır basan toplumsal tabakalarının çıkarlarını etkileyici faktörler gözetilmelidir. Güdülecek politikalar; gerek yöntem, gerekse de esneklik ve gözeteceği çıkarlar gereği bu kesimleri ürkütmeyen, kazanım ve dönüşüm esası üzerine örülmüş bir tarzda olmalıdır.

Zorlu bir eğitim ve ikna süreci, her politik belirlemede olası bir yan olarak ele alınmalıdır. Sınıf bilinçli proletaryanın, kendi siyasetini, halka, zora dayalı bir tarzda kabullendirmesi düşünülemez. Zor ile elde edilecek bir siyasi kazanım, ancak düşman gücünün zoru karşısında geçerli olabilir. Bunun yanında her kesimin doğru politik yaklaşımlar karşısında aynı tavır içinde olacağına da beklenilemez. Bu durumda, küçük bir kesiti oluşturan ve esas niteliği gerici olan ve politik kazanımları sabote etme amacı güden kesimin etkisiz kınması; bu politikaların geniş yığınlara nüfuz eden kitlenin ileri kesimince uygulanan/benimsenen; orta kesimince kabul gören durumlarda gerekebilecektir. Bu durum hiçbir biçimde genel bir uygulama yöntemi olamayacağı gibi, kitlenin ileri kesimince kendisine yaşam hakkı verilemeyen politikaların uygulamada diretilmesi ve bunun her şeye rağmen kabulünün istenmsi doğru bir yaklaşım olmayacak ve böylesi bir dayatma durumunda geçici bir kabullendirme mümkün olsa bile, yaşamın nesnellğine ters düştüğü oranda geri tepmesi de kaçınılmaz olacaktır.

Politikaların yaşama geçmemesinde iki temel öge belirleyicidir. Birincisi; uygulamaya sokulan politik belirlemelerin yaşamın nesnellğine uygun olmayan, onunla bağdaşmayan durumdur. Ki, bunda subjektif çabalar ne kadar yoğun ve yüksek olursa olsun, politikaların maddi bir güce bürünebilmesi olanaklı değildir. Ve bu durumda bu çelişkiyi görmemek, bu uygunsuzluğa rağmen "ille de uygulamam" dayatmasında bulunmak, daha büyük tahribatları gündeme getirecek, öncüyü kitleden koparacaktır. Bu tezatlığı görebilmek de, ancak proletaryanın bilimsel yaklaşımı dahilinde mümkündür.

İkincisi ise, koşulların nesnellği ile bir tezat içermeyen politik belirlemelerin uygulanışında subjektif yetersizlik ve eksikliklerdir. Ki, bu durumda uygulanamayan politikaların hiçbir anlamı olmayacaktır.

Birinci durumda politikayı geri çekmek ve nesnel durumu yeniden analiz etmek gerekli iken; ikinci durumda ise, subjektif etki ve gücü sorgulayarak, politikaların uygulanışında diretilmesi gerekir.

Proletarya, yanlışları karşısında tutucu değil, eleştirel ve özelleştirel bir tutum içinde bilimsel bir yaklaşımla hareket eder. Kitleye güven verebilme, öncünün kendi yanlışlarına yaklaşım sorununa sıkı sıkıya bağlıdır. Küçük burjuvazinin gururculuğu ve "Ben yanlış yapmam" anlayışının, proletaryanın bilimselliği ve proleter mütevaziliği karşısında hükmü yoktur.

Proletarya, kendi doğrularının aktif uygulayıcı ve tutarlı savunucusu iken; yanlışlarının hesapçısı ve de sahibi olmayı yeğler. Kitlelerle bağları pe-

kiştirecek, güçlendirecek olan doğru yaklaşım da budur. Öncü, güncelin somut durumunu yorumlayarak; somut hedefler ve perspektifler etrafında kitleleri özgün politikalarla siyasi iktidar perspektifiyle harekete geçirmeyi hedefler. Öncü, tüm siyasi kazanımlarının esas merkezine iktidar perspektifini koyar/koyamak zorundadır.

Siyasi iktidar perspektifi; günceli yakalayabilme ve yığınları harekete geçirebilmede, önderliği kitlelere götürübilmede, geneli özele indirgeyebilmede temel etken olarak alınmalıdır. "Somut durumun somutluğu" da bunun üzerinde şekillenmelidir. Politikaya göre durum değil, duruma göre politika belirlenmesi ve bir kez belirlenen politikaların yeni nitelikleri, değişimleri oluşturmada yönlendirici olması gereklidir. Yığınların yoğunluk alanlarını, yönelimlerini gözlemleyebilmek; her gelişmenin politik bağıntısını ve uygulamada olan taktik her politikanın, genel politik stratejiyi besleyen, büyüten ve esasta ona hizmet eden durumu, birinci derecede gözetilen yeni siyaseti hayata geçirmek; bunu ciddi, saygın, tutarlı kılmak gereklidir.

Güncel siyasal sorunları irdeleyebilmenin; onu, zamanlamasını yitirmeden yakalayabilmenin; kitleyi yönlendirmede, harekete geçirebilmede önemli bir koşul olduğu noktada, iyi bir gözlemci olabilmenin önemi de kendisini dayatmaktadır. Genel politikada olduğu gibi, her özgül politika da; sınıf farklılıklarını dikkate alma ve hizmetinde olacağı sınıf ve bağıntılarını gözetme ve de ileri ile gerinin özgünlüğünü dikkate alarak, geri ile uzlaşmayı, ileri ile çelişmeyi reddetme temeli üzerinde yükselen proleter muhtevasını koruma, kollama durumunda olmalıdır. Kural: Yürürlükte olan her siyasi taktiğe, karşı-taktikle cevap verme; karşıt siyaseti boşa çıkararak yeni kazanımlar elde etmektir. Bu kural siyasi otoriteyi güçlendiren bir mevzi sağlayacağı gibi, siyasetin kaba helezonları içinde ince kıvrımları, can alıcı noktalarını yakalayabilme, oku doğru hedefe gönderebilme, güçlü yıkılmaz mevzileri elde etmenin teminatıdır. Her karşı-taktik, var olan politik taktiği boşa çıkarma amacı güttüğünden; bu kural proletarya tarafından uygulanır olduğu kadar, düşman tarafından da uygulanırdır...

Siyaset arenasındaki kazanımlar, dost ile düşman uzlaşmazlığı içinde varolan siyasi mücadele ve onun her türden aldığı biçim ve öz üzerinde yükselen bir savaş olduğu kadar; bu kazanımları güçlendirecek ve pekiştirecek dost güçler arasında da varolan siyasi otorite olma mücadelesi, yine proleter bir yaklaşım içinde, uzun ve çetin mücadeleleri gerektirir. Bu mücadelenin yürütülmesinde gözetilmesi gereken en temel nokta, tek siyasi otorite olma uğraşı içindeyken, genel devrimci otoriteyi dumura uğratan ve yine o genel çıkarları grup için feda eden pragmatik yaklaşımlardan kesinlikle sakınmak; ortak devrimci değerleri yükseltirken, onun gelişim seyri içinde esaslı ikna ve eğitim üzerine kurulu, bilinçli bir içselleştirme ve benimsetme çabası ile maddi bir güce dönüştürmektir.

Siyasi arenada yeralan çok çeşitli siyasi oluşumların varlığı, o maddiliğin sınıf realitesine bağlı olarak kaçınılmazlığı, onun sınıf çıkarlarına hizmet edeceği açıkken; dost güçler arasındaki siyasi mücadelenin özü de uzlaşmaz olmayan, ikna, eğitim, eleştiri üzerine kurulu olmalıdır. İşte tam da burada, siyasette zorbalık, proletaryanın REDdindedir. Proletarya, arsızmaz bi-

limsel devrimciliği ve kendi gücüne olan güveniyle dost siyaseti dostane ilişkiler içinde, genel çıkarları gözeterek mahkum eder ve her tavrında yeni bir mevzi, yeni bir kazanım elde etmesini bilir. İknacı, eğitimci bir yöntem ile hedefe varmayı esas alırken, siyasi üstünlüğü de ancak böyle elde edebileceğinin bilinciyle hareket eder.

Her bir sloganın geniş yığınlarca benimsenmesi, nasıl ki onun doğruluğuna inanmayı gerektiyorsa; farklı politik belirlemelerin ayırımı, yine onlardan her biri, maddi gerçekliğe cevap verdiği ölçüde aranır, istenir, tercih edilir. **Siyaseti zorla empoze etmek, asla proletaryanın yöntemi olamaz.** Güçlü ajitasyon/propaganda faaliyetleri ile, yorucu ve uzun uğraşlarla maddi gerçekliği dışlamayan her siyasetin kitleye nüfuz etmesi kaçınılmazdır. Her bir özgül sorundaki politika, politikanın doğruluğu oranında, kitleleri siyasetçilere yakın kılacağı gibi, politikaların yanlışlığı paralelinde de kitleyi uzaklaştıracaktır. Hele ki burada "İlle de kabul et" dayatması varsa, doğru kararların dahi geri tepmesi, tepkili bir "kabulleniş" içine girişi kaçınılmaz olacaktır.

Gözetilmesi gereken en önemli noktalardan biri; her tür yöntem ve davranışın, esasta bir sınıf gerçekliğine dayanan siyasetin yansımından başka bir şey olmadığıdır.

Bir ve aynı noktalara ilişkin bir çok farklı politikanın aynı özgünlük içinde gündeme gelmesi, var olan her yapılanmanın bir sınıf çıkarına göre şekilleneceği gerçeği ile tanıtlanır. Bir yapının, kitleleri, bilinçlendirme ve ikna etme yoluyla kendi politikalarının takipçisi yapmadığı/ yapamadığı durumlarda namlunun ucunu göstermesi tümüyle küçük burjuvazinin kendi gücüne ve "bilimine" güvensizliğinin özgüldeki yansımından başka bir şey olmayan, tepeden inmece, kestirmeci mantığının ürünüdür. Küçük burjuvazinin kendi gücüne güvensizliği, onun, düşüncelerinin "bilimselliğine" dayanarak ikna ve eğitim yöntemini değil "beni tanıyacaksın" yöntemini tercih etmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Böyle olduğundan, küçük burjuva siyasetlerde, varlığını hissettirebilmek için, sudan karar ve politikalar, sormusuz ve günübürlük uygulamalar oldukça sık görülebilmektedir.

BİR KONU, İKİ FARKLI TAVIR VE ÖĞRETTİKLERİ

Her siyasi yapılanma bir sınıf temsilcisi olarak siyaset sahnesinde yer alırken; her belirleme ve uygulamalarında ait olduğu sınıf karakteri taşır. Bundan dolayıdır ki; siyasi arenada devrimci olarak yer alan her yapılanmanın özgürce, baskısız, izinsiz politika yapma, örgütlenme hakkı olduğu gibi; ona herhangi bir nedenle-devrimci niteliğini yitirmediği müddetçe- yaptırım uygulama, onu baskı altında tutma, faaliyetini sınırlama gibi davranışlar sergileyen devrimci örgütlerin varlığından bahsedilebildiği durumda, bu yapılanmaların, küçük burjuva, milli burjuva karakterlerine denk düşen uygulamaları, proleterler açısından şaşkırtıcı değildir. Proletaryanın, her konuda olduğu gibi, bu türden politikalar karşısında da tavrı açık ve nettir. Diğer devrimci yapılanmalar üzerinde otorite kurmaya, onu kendi politikalarına tabi kılmaya çalışmak proletaryanın siyasetine terstir. Sınıf bilinçli proletar-

ya, kendi gücünü zorla halka dayatmayı değil, gönüllü bir kabullenmeyi esas alarak, kendi dışındaki güçleri bu doğrultuda etkisi altına almaya çalışır. Sınıf bilinçli proletarya, kendi gücünü bir zor aracı olarak dayatmayacağı gibi, kendi dışındaki devrimci yapılanmalarla mümkün olduğunca (ilkel bir takım çelişmeler söz konusu olmadığı müddetçe) ortak hareket etmeyi, daha güçlü bir devrimci otorite ve düşman karşısında daha güçlü bir cephe oluşturabilmenin teminatı olarak yeğler. Bağımsız tavır ve politikalara yaklaşımı zora dayalı değil, siyasi mücadele esasına bağlıdır. Bu, proletaryanın kendi gücüne güven ve bilimine dayanmasıdır. Sınıf bilinçli proleterleri küçük burjuvaziden ayıran en temel özelliklerden biri de budur.

Dersim'de bahar aylarıyla birlikte gündeme oturan ve Dersimliler için en önemli güncel sorunlar içinde görülebilecek ve her yıl yenilenen peynir, çökelek, ceviz vb. ürünlerin alınıp satılması sorunu, uzun yıllardan beri başta öncü olmak üzere, devrimci otoritenin denetiminde yürümekte; halk kitleleri, bu sorunun birinci dereceden muhtaçı olarak, devrimci yapılanmaları görmektedir.

Ekonomik mücadele olarak alınabilecek bu sorunun toplumsal boyutu, elbette salt ekonomik istemlerle sınırlı değildir. Burada en önemli noktalardan biri, kitlelerin devrimci otoriteyi tanınması, her sorununda olduğu gibi, hak arama mücadelelerinde de devrimci yapılanmaların ve devrimci otoritenin yol göstericiliğini kabul etmeleri ve var olan bu durumun, kitlelerin politik seviye ve otoriteler içindeki tercih durumunu göstermesi açısından anlamlıdır.

Öncü, kısmi hakları, büyük sömürücü cenderesi içinde elde ederek, yoksul ve orta köylüyü, zengin köylülerin ekonomik seviyesine çıkarma amacıyla değil, esas kurtuluşun siyasi iktidarı elde etme ve sistemin tümünün al-şağı edilmesiyle mümkün olduğundan hareket eder. Böylece siyasi iktidar mücadelesine kanalize edilen tüm ekonomik mücadelelerin, kendi özgünlüğü içinde gerektiği ölçütlerle verilmesini gerekli görür. Bununla birlikte, öncü, devrimci otoritenin parça parça geliştiği her alanda, alternatif politikaların ve yaşam tarzının oturtulması da, halk savaşının zorunlu bir gereği olarak yerine getirilmesi anlayışına sahiptir. Bu anlayıştan hareketle, öncü kitlelerin her özgül sorununa, proleter bir yaklaşımla eğilmeyi gerekli görür.

Öncü, geçen mücadele yılları içinde bu ve benzeri sorunları gücünün yettiği oranda çözme görevini yerine getirmiş, bu bağlamda yoksul ve orta köylülük başta olmak üzere, halka büyük bir güven vermeyi, devrimci otoriteyi tanıtmayı başarabilmiştir.

Bu sezon baharla birlikte, henüz pazar piyasasının yeterince netleşmediği, karar almak için yeterli verilerin ortaya çıkmadığı bir durumda, esaslı "Ben de varım" veya "Ben yaparım" anlayışıyla aceleci bir belirleme ile Devrimci Sol güçlerce peynir piyasası (taban fiat) 25.000 TL. olarak belirlendi. Bu kararın aceleci ve yeterince tüm verileri ele alıp incelemeden alınan bir karar olduğu, kısa bir sürede kendisini gösterdi. Bu gibi durumlarda kararlar alınırken, gözetilmesi gereken esaslar üzerinde kısaca durmak gerekir.

Eğer hâlâ üreticinin ürünleri sistemin pazarı içinde dolaşımdaysa; yani büyük ağaların, komprador burjuvazinin sömürde en büyük payı kaptığı,

pazar üzerinde denetimi elinde tuttuğu, ürünlerin bu pazar dışında değerlendirilemediği bir durum varsa esas olarak şu yapılmalıdır: Yoksul köylülük başta olmak üzere köylülerin genel çıkarları gözetilerek, aracı-tefecî, tüccarın sömürü oranı kısılr; üreticinin (kendi ürününün değerini alamadığı ve bu sistem içinde asla alamayacağını da bilinçli bir şekilde içselleştirilerek) ürününün değerinin bir kısmı daha elde edilebilir. Ve yapılan da budur. Bu durumda; küçük tüccar, aracı-tefeciler de halk kapsamındadır (Ki, bugün bölgede durum budur). O halde a)Geniş yoksul ve orta köylülük, b) küçük tüccar ve aracı ile c) genel pazar durumu; işte bu üç öge fiyatların belirlenmesinde temel hareket noktasıdır.

Her ay %20, %30, % 40'lara varan zamların yanında, üreticilerin ürün fiyatlarındaki artışın yıllık % 40'lara dahi varamadığı bir durumda, yani sistemin esas ekonomik yapısı içinde, üreticinin ürünlerinin değerlerini alabilmesi olanaklı değildir; ve öncünün böylesi bir hedefi ve bunun için bir uğraşı da sözkonusu değildir. Siyasi iktidarın elde edilmesi esas hedefi üzerinde aracı, tefecî, tüccarın halkın üzerindeki denetimini kırmak, onu da devrimci otoriteyi tanı duruma sokmak, bu uğraş içinde gözetilendir. Elbetteki devrimci otorite altında yoksul köylülük başta olmak üzere, tüm üreticinin çıkarları esas alınarak, bu otoriteyi tanıyan küçük tüccar, aracı ve esnafın en asgari kârı gözetilerek, pazar piyasasını zorlamak esas olmalıdır.

Sömürücünün ortadan kaldırılacağı ve esas olarak kolektif üretim tarzının yaygınlaşacağı dönem, kurtarılmış üs alanlarının oluşturulduğu dönemdir. Bu dönemden, yarı-sosyalist kooperatiflerin yaygınlaştırılacağı döneme kadar, devrimci otoritenin yol göstericiliğinde, kitlelerin tüm ekonomik, demokratik talepler üzerinde yükselen mücadeleleri, siyasi iktidar perspektifine büründürülerek özgün politikalar yaşama geçirilecektir.

Devrimci Sol güçlerin baharda başlayan "atağı" ile, 25.000 TL. taban fiyatla peynir alamayacağını beyan eden bir çok küçük tüccar, alımlardan vazgeçerek piyasadan çekildi. DS'lilerin "Eğer şimdi almazsan, ticari hayatını men edeceğiz" dayatması karşısında, pazarda, bir veya iki tüccar kalmıştı. Üreticiler, ürününü satacak tüccar bulamadığından kötü duruma düşmüştü. Bir kısmı, ürününü Elazığ'a götürüp, çok daha düşük fiyata (18- 20 bin lira arasında) satmak zorunda kaldığı gibi, bir kısmı davarını sağlamamış, kuzu emzirmiş, bir kısmı ise ürününü çürütmüş veya çürütmeye karşı karşıya kalmıştır. Kitlelerin yoğun, "Ya peynirimizi alın, ya bize tüccar bulun, ya da aradan çıkın!" dayatmaları karşısında "Ürünleri belirlediğimiz fiyatların altında alanlar da, satanlar da suçludur!" denilmiştir. Üreticiye "Direnin! ürününüzü dökün yine de aşağı fiyatla vermeyin!" türünden sorumsuzca davranışları, Don Kişot'un yeldeğirmenlerine saldırısını hiç de aratmıyordu.

Üreticinin ve tüccarın geniş katılımıyla belirlenmesi gerekli olan peynir piyasasının, üreticinin "Ürünümüzün bedeli düşüktür, 25 bin lira olmalıdır" basıncı altında alınmış tek yanlı bu karar, ilk etapta halkın çıkarlarını "çok daha iyi" gözetiyormuş gibi bir görüntü yaratmıştır. Fakat sonradan özünde şartların ilerisinde olan bu kararın, halkın çıkarlarını koruyan bir belirleme olmadığı süreç içinde netleşmiştir. Asgari düzeyde bir kârı da elde edemeyeceği kanaatinde olan tüccar, piyasadan çekilmiştir. Üretici ürününü de-

ğerlendirememiş ve heder etmiştir. Tüccar bulup, ürünü pazarlama ya da ürünü farklı bir piyasa içinde değerlendirmenin olanaklı olmadığı böylesi bir durumda, piyasa üstü bir belirleme, yani tüccarı zarara götürecektir bir belirleme sonuç olarak piyasayı köreltmıştır.

"25 binin altında alan da, satan da suçludur!", "Ürününüzü dökün!" türünden yaklaşımlar, halka karşı sorumsuzluğun ve sorunun ciddiyetini kavramadan uzak bir tutumun göstergesi olup, yoğun tepkileri de toplamıştır. Bu politikarla, bütün yaşamını hayvancılık ve hayvan ürünlerine bağlayan köylünün hayatının daha da zor ve çekilmez koşullar altında ne türden olumsuzluklar yaratacağı açıkken, "halkın ürününü değerlendirme" adı altında, ürünü heder eden, objektif gerçeklikten bihaber bu subjektif politikanın tutmadığı açıktır.

Bu tür belirlemeler yapılırken, yöntem olarak gözetilmesi gerekli önemli bir nokta, bölgedeki devrimci yapılanmaları ve kitleleri ilgilendiren bu türden konularda kararların daha etkili ve uygulanabilir durumunun daha olumlu olabilmesi açısından önem arz eden ortak tavır ve kararların çıkarılmasıdır.

Bu istenir ve de aranır duruma başta hiç de gereksinim duymayan Devrimci Sol güçler, elbetteki bağımsız karar alabilecekleri gibi, başka herhangi bir devrimci yapılanmanın belirleyeceği bir politikaya da saygılı olma durumunu gözetmek zorundadırlar. Bu kendisine devrimciyim diyen her yapılanmanın, mutlak gözetmesi gereken bir durumdur.

Kitlenin yoğun istem ve talepleriyle, öncünün duruma müdahalesi zorunlu bir hale gelmiş, piyasadan çekilen tüccar ve üreticiler biraraya getirilerek durum görüşülmüştür. Erzincan piyasasına 20 bin TL. fiyata dünden razı olan köylülerin bu istemi, devrimci otoritenin var olduğu bu alanlarda, ürün fiyatlarının Erzincan piyasasına göre satılmasına razı olmayan öncü tarafından reddedilmiş ve tüccarlar bunun üstünde 22 bin TL. bir fiyata alım yapmaları için zorlanmışlardır. Ve tüccar diğer yapılanmaların, zor uygulamalarına karşı güvence isteyerek 22 bin TL.'ye alım yapmaya razı olmuştur.

Burada bir belirleme yapmayı gerekli görüyoruz. Kitlelerin istemlerini birinci derecede göz önüne alırken, onun şartlara ne derece uygun olup, olmadığını gözlemlemek gerek. Burada da 20 bin TL'ye dünden razı olan üreticiler ürününü elinden çıkardıktan, satılacak ve de çürüme tehdidi altında olan malı kalmadığı günden sonra, o ilk tavrı olan, "Siz çekilin biz anlaşalım, Erzincan piyasası iyidir" gibi söylemlerle bir an önce, "Tüccar alsın da kaçsa alırsa alsın"dan hareket eden köylü üreticiler, o tavrını hiç de eski ciddiyetiyle sürdürmeyip 25' bin TL'ye alınması için -hatta hüccardan zorla alınması için- göz ediyor, başta yapılan anlaşmayı dahi köylü kurnazlığıyla görmezden geliyor, ayrı bir basınç cephesi oluşturmayı ihmal etmiyordu. Bu her iki farklı durumda, üreticinin bu tavrı, elbetteki ürününün değerini en azami derecede elde etme istemini, değişen her koşulda elde tutması gereğini yadsımazken, tüccarın "zarar ediyorum" diyerek piyasadan çekildiği gün, içine düştüğü kötü durumu da hatırlayarak, yapılan anlaşmalara bağlı kalmanın, saygınlığın ve onurlu olmanın koşulu olduğu da bilinmelidir.

Çünkü karşısındaki, halkın düşmanı, büyük toprak ağaları, komprador patronlar değil; çıkarlarını savunup, gözeteceği, fakat bunu dostluk sınırlarını parçalamayacak şekilde, "Benim esnafımdır, bana borç verir, bana yardım eder" şeklinde başta sarf edilen sözlerini de hatırd tutarak yapmalıdır. Eğer bu unutulursa, bizler bu toplantıların şahidi olarak hatırlatmayı gerekli görürüz.

Tüccar-üretici ikileminde gözetilen elbetteki yoksul ve orta köylü başta olmak üzere, tüm üreticinin çıkar ve menfaatleri iken, tüccarın en asgari kârla yetinmesini istemek de, bu ikilemde bir yandır. Bu kesime "Zararına ille de alacaksın" dayatması yapılamayacağı açıktır.

Bu süreçten sonra iki farklı politika, iki farklı yaklaşımı içerirken, her yapılanma bu ayrı politikaları uygulamaya sokuyordu.

DS'lilerin belirlediği politika, objektif koşulların gerçekliğine uzak olup; biçim de halkın genel çıkarlarını daha çok savunur gibi gözükse de, objektif olarak, tüccarın piyasadan çekilmesi, ürünlerin heder edilmesiyle halkın çıkarlarını dinamitleyen bir öz taşımaktadır.

Burada, esas olarak, aynı konulara değgin alınmış kararlar ve belirlenmiş politikaların varolmasının doğallığı ve bu durumda her yapılanmanın devrimci normlar içerisinde siyasi eleştiri ve teşhir faaliyetinin ve karşı politikalara karşı genel tavır konusuna değinmeyi amaçlıyoruz. Alınan kararların, belirlenen politikaların doğruluğu-yanlışlığı yanında, siyasi kazanım oluşturacak mücadeleleri doğru kavrama ve o doğrultuda uygulama gerektiği biçimde yapılamadığı takdirde, peynir fiyatlarının belirlenmesi ile ortaya çıkan politik sürtüşme ve uygunsuzluklar, küçük-büyük her sorunda gündeme gelecek, devrimci ilişkileri zedeleyeceği gibi, siyasi mücadele alanını da harap edecek ve hatta yapılanmaları karşı karşıya getirecektir.

Farklı tavır ve politikaların gündemde olduğu durumda, her bir taraf belirlemiş olduğu politikayı zorla kabullendirme, herkesin ona uymasını zor kullanarak sağlama gibi bir tavır içine girildiğinde, sonuç ne olur? Açıkır! Herkes silahın gücüyle politikasını yürütmeye koyacak ve taraflar her özgül sorunda karşı karşıya gelecektir. Bu uygulama yöntemi, proletaryanın reddettiği küçük burjuva sekterizminin, "BİR TEK BEN" mantığının ürünüdür.

Her tavır ve politik belirleme, güçlü bir ajitasyon/propaganda faaliyeti ile kitlelere sunulur ve hayat bulabilmesi için mücadele edilir. Bu mücadelenin, siyasi boyutu ikna ve eğitim çerçevesini geçmez/geçmemelidir. Zor; politikaları sabote eden karşı-devrimcilere uygulanır. Kitlelerin bir devrimci politika peşinde yürüdüğü durumda, kitlelere, "Yok onu değil, beni takip edeceksin!" anlayışıyla zor uygulama, tehdit, gözdağı verme ile gidilmemelidir. Eğer DS, yürürlükteki politikaya karşı getirdiği alternatif politikaya güveniyorsa, yoğun bir siyasal mücadele, siyasal teşhir faaliyetiyle, yanlış politikaları boşa çıkararak asıl elde edilmesi gerekli kazanımları elde etmeyi amaç edinir/edinmelidir. Bunun tersi bir yöntem, siyasi acizliğin ve politikaya güvensizliğin ortaya çıkardığı proleter olmayan anlayış ve davranışlar olur.

DS'lilerin de bu süreçte içine düştüğü tutum budur. Her karar ve tavrın-

da, "İlle de uyacaksınız!" mantığıyla hareket eden bu anlayış, karar ve politikalarını uygulamada kaçınılmaz olarak halka karşı zor uygulama gibi bir sonucu ortaya çıkarıyor.

Devrimle karşı-devrim değil de, devrimci siyasi otoriteler arasında tercih yapan halkın, bu tercih hakkını devrimcilik adına gaspedenlerin, siyasette tam da burjuva bir çizgiyle kendisini tek otorite olarak tanıtmaya, kabullen-dirme çabasının, kitlelerin, özellikle Dersimlilerin politik oluşumu içinde geri tepeceği ve bugünden geri teptiği açıktır. Bunun gibi, kitlelerin devrimci siyasi otoriteler arasında tercih yapması ve siyaseti benimsemeyenin "Kararlarımız pratikte yürümüyor, yürütemiyoruz" türünden söylemlerle, ille de kararlarını, uygulamaya koyulurken, aynı zamanda yapılanın, diğer devrimci otoriteyi yok saymak olduğunu bilmek gerekir. Karşılıklı siyasi mücadeleyi güçlendirmek yerine; herhangi bir yapılanmanın, her otoritenin, kendi özgülünde veya gücü oranında aldığı karar ve belirlediği politikaları, halka, dayatmacı bir yaklaşımla her türden zora, sindirmeye, korkuya, tehdite başvurarak uygulamaya çalışması halinde, diğer yanda kendi siyasi otoritesini tanıma durumunda olan kitlelere sahip çıkma sorumluluğu taşıyan, taşımak zorunda olan yapılanmalar ile karşı karşıya gelmesi kaçınılmaz olacaktır. Peynir konusundaki farklı belirleme, farklı tavır ve ortaya çıkan sonucun gösterdiği gibi, buna benzer orman,göç vs. konularda da ortaya çıkan durum bundan pek farksız olmamış, öncünün karar ve belirlemelerini tanıyanlar, tehditler, gözdağıyla "İlle de beni tanıyacaksınız!" dan hareketle, öncünün tavrıyla peynir almaya başlayan ve ona itaat eden tüccarlara "Ayaklarınıza kurşun sıkacağız!" şeklinde tehditlerle "Benden başkasını tanımayacaksınız!" mantığını en uç boyutta sergilerken, karşıya alınanın öncünün kendisi olduğu da bilinmemeye, ya da muğlaklaştırılması gayreti içine girilmektedir. Oysaki yapılan, piyasadan çekilen tüccarı halkla bir araya getirerek, ortaya halkın ortak iradesiyle çıkarılmış bir kararın uygulanışında taraflara güvence veren öncünün verdiği bu güvenceyi ortadan kaldırma, ona yönelme, onu sabote etmedir. Ve bu durumda öncünün kitleye verdiği söze bağlı kalması, DS veya herhangi bir devrimci yapılanmanın böylesine sorumsuz ve "Ben"den başka hiç bir şey tanımayan tavrı karşısında susmasını veya bunu onaylamasını beklemek de asla düşünülmemelidir. Bu salt öncü açısından değil, DS gibi herhangi bir devrimci yapılanmanın (bu yapılanmanın kesin devrimci olması şartı ile) belirlediği bir politikayı benimseyen, onu tanıyan kitleye, öncünün zor uygulaması söz konusu olamayacağı gibi, orada siyasi mücadele ve siyasi teşhir faaliyeti en keskin biçimiyle verilerek, politikaların uygunsuzluğu, çarpıklığı teşhir edilir.

Ve bu bağlamda elde edilecek olan siyasi kazanım daha da büyük ve anlamlı olan, politakada doğru olanı tanıtlamakla kitleyi yanlıştan koparma olacaktır. Ya da tersi bir durum olan "Yok her ne olursa olsun beni tanıyacaksınız!" dan hareket edilse/etse, öncünün bu alanda bir PKK'dan DS'den daha fazla zorbalık estirmesi hiç de olmayacak bir şey değildir. Fakat öncü; bugüne kadar tam da küçük burjuvazinin tavrı olan (kendi gücüne güvensizliğin doğurduğu) zordan kaçma, -zor olan- ikna, eğitim ve dönüştürme yerine tepeden inme, kestirmeci yöntemini benimsemiş; ve bundan sonra

da benimsemeyecektir. Bu türden uygulamaların, dün olduğu gibi bugün de karşısında olacaktır.

Devrimci olmanın en temel kriterlerinden biri -halka yaklaşımda, halk demokrasisine yakınlık ve uzaklık sorununda olduğu gibi- halkın, devrimci otoriteler arasında ayırım hakkını kullanabilmesi, kullanabilme ortamının olmasıdır. Bu, halk demokrasisinin varlığını tanımlayan temel denek taşıdır. Bu aynı zamanda, devrimci yapılanmaların, siyasi, ideolojik hattı ne olursa olsun, devrimci olduğu süreçte varlığının tanınması ve halk demokrasisinin en yakın muhatabı olması durumunu onaylamaktır ki, bu onay her devrimci yapılanmanın, devrimci dostluğun normları içinde hareket ettiğinin en temel tanımlayanıdır.

Proletarya öncüsünün anlayışı, siyasette bilimsel ve ciddi olanı arama üzerine kuruludur. Peynir fiyatlarına ilişkin tavırlarda, "Üç-beş tüccarın arkasına geçtiler", "Üç-beş tüccarla anlaştılar" türünden, bayağılaştırılmış ve adına siyaset denilen, kara çalma ve çamur atmaların da, küçük burjuvazinin, siyasette ciddiyete ve saygınlığa dayanmayan "siyasi mücadele" yöntemi olduğu açıktır. Bu safsatalarla, kitlelerin geçici istemlerine gerici bir tarzda tutunarak, kısa vadede kendi lehine kazanımları hesaplamakta iseler de, Dersim halkı öncüsünü, onyılları bulan deneyiminden, yaratmış olduğu ve halkın yaşamıyla bütünleşen devrimci değerlerinden, kitlelere nüfuz eden ideolojik niteliğinden oldukça iyi tanınmasından dir ki, bu türden asılsız ve devrimci normlar içinde ele alınamayacak kara çalmalara Dersim'in delisi dahi inandırılmaz ve bu tür iddalar sahibini ağır yaralamaktadır/yaralayacaktır da.

Eğer erişilmeyecek rakamların verilmesiyle; halkın refahının yükseltildiği, halkın çok düşünüldüğü veya halk adına en yararlı ve geçerli olanın yapıldığı safsatası doğru olsaydı; bunu en iyi bir şekilde, düzen partilerinin seçim alanlarındaki vaatleriyle yerine getirdiği söylenebilirdi. Halkın, ürünü satamadığı, satabilenlerin de ürünü 15, 18, 20 binden de daha yukarı bir ederle satamadıkları, ürünü çürüttüğü, kuzusunu emzirmek zorunda kaldığı ve bütün bunlarla birlikte onca nüfusunu besleme yükümlülüğü taşıdığı kadar; devrime katılma, katkıda bulunma gibi görevleri de yerine getireceği bu durumda, politikanın bu nesnellik ile tam bir tezat teşkil ettiği ve halkı ne kadar çok "düşündükleri" açık değil midir? Bir de mücadele içinde kendisini "Kaf dağına yerleştirip, oturduğu dağın tepesinden başka yeri göremeyenler" , "Yirmi yıldır halka emeğinin değeri için mücadeleyi öğretmediniz" gibi sözlerle Dersim gerçeğini RED'din en nankörcesini sergilerken, yıllardan beri Dersimlilerin -daha sizler burada yokken- öncüsüyle bu sorunu çoktan aşmış ve siyasal iktidar perspektifiyle şekillenmiş, oluşturulan demokrasinin beşiğine, siz elinizi kolunuzu sallayarak girdiğinizde gözü kapalı bu durumu RED edişiniz, Dersim halkının gerçeğini, bugünkü varlığını Red'den başka bir şey değildir. "Benim bütün varlığım Partizan'ındır, ben onu tanırım" diyen köylülerin öğrettiği/öğreteceği bir şeyler olsa gerek. Tabii öğrenmesini bilenler için.

Yoksul ve orta halli köylünün büyük bir kesimi öncünün politik önderliğini benimserken, zengin köylülük olarak görülebilecek, bölgedeki tüccar,

komisyoncu (aracı) esnafın da bugün devrimci otoritelere bağlı olması, onu tanınması Dersim gerçeğinin göstergesi değil midir? Ya da bu durum, iki senelik faaliyetinizle mi oluştu? Öncünün yarattığı güzel gelenekler "kapılmanın sizler için açılması" nı da bağrında taşıyor.

Ve sizden istenilen devrimci normlar içinde, var olan gerçeği biraz da olsa tanıtlama ve yaratılan değerlerin nimetlerini emerken, bu değerlerin korunması yönünde biraz daha ciddi bir yaklaşım içine girmenizdir. Ya da, Dersimin akıllısı bir yana delisinin dahi inanamayacağı ama kitlelerin inabilmesi için sizin yoğun çaba sarfettiğiniz "tüccarlarla anlaştılar" gibi bayağı söylemlerinizin geri, -hem de anında- tepeceğini/teptiğini unutmayın.

Politikaların yaşama geçirilişinde tipik bir PKK takipçisi tavrılarınızın, hiç de güzel şeylere işaret etmediği açıktır. Bu durumda olması gereken devrimci yöntemin de bir politika sorunu olduğu ve bu politikanın doğru belirlenemediği durumda bir çatışma ve bir yığın karmaşıklığın varlığı kitlelerde büyük bir bıkkınlık ve devrimci otoriteden uzaklaşma, göç etme vb. bir yığın olumsuzluğa kaynaklık edeceği de açıktır.

Yılları bulan bir orman kesim yasağı ve yasağa istisnalar hariç kitlelerin büyük bir bölümü gönüllü uyarken, bunun üstüne bir de, gerçekte kitlenin yaşamından, onun sorunlarından bihaber olmanın boyutunu da veren, halkın kendi ısınma gereksinimlerine de yasak koyarak, yine sözüm ona daha "tutarlı" bir politika adına, köylüler iyice zora koşulduğu gibi, ormanı daha düzenli kullanmayı öğretme/egitme yerine, "yasak en iyi çözümdür" mantığıyla, yine kendisini kanıtlama yarışı içine girmiştir. Bu durumda özellikle de, Partizan taraftarları açısından "kesin uygulanacak" şeklinde uygulanırken, kendi evine bir merkep yükü odun getirene, 250 bin TL.den başlayarak cezalar kesmek ve "Hemen getireceksin! Ya da kötü olur!" türünden tehditlerle parayı almak ve üstelik "Biz öncüyü tanırız, onun kararları bizim için bağlayıcıdır" diyen köylülüre, "Yok bizi Partizan ilgilendirmez, biz kararlarımızı uygularız" gibisinden sorumsuz ve devrimci normları aşan ve de sonra çıkıp "Bizim Partizan'la herhangi bir işimiz yok, hedefimiz o da değil" demek hangi ciddiyetle bağdaşır bir durum olabilir?! Ya öncü de "Biz de kendi kararımızı, seni tanıyana ille de uygulatacağız" ve politikasını tanıyan kitesine haklı olarak sahip çıkma doğrultusunda "Uygulayamazsın!" derse ne olacak? Olacağı açık. Dün PKK ile olduğu gibi yarın da sizinle en ufaktan ayrı herbir politik tavırda yapılar karşı karşıya gelecektir. Bu bir kaçınılmazlık olacaktır. Çünkü bu tür bir yöntem, kaçınılmaz olarak bu sonu getirecektir. Oysaki, yöntem devrimci otoriteler yada politikalar arasında ayırım yapma doğal hakkına sahip olan kitlelere, "Yok ille de beni tanıyacaksın!" denilerek baskı yapmak değil, devrimci bir yapılanmayı tanıyan kitleye ancak siyasi eleştiri, siyasi teşhir faaliyetiyle yaklaşılmaya, bu yolla bir dönüştürmeye gidilmelidir. Ya da aksi durum, herkes gücünü başta birbirine karşı kullanarak siyaset yapmaya kalkışacaktır ki, onun sonucuna değinme gereği duymuyoruz.

Öncü, hiç bir dönem, "DS'yi tanıyorum, onun kararları benim açımdan bağlayıcıdır" diyen herhangi birine "Yok beni DS ilgilendirmez, bunu böyle yapacaksınız!" dememiş ve demeyecektir de. Bu kesitten sonra öncünün, siya-

si bir kazanım olarak göreceği şey; alternatif politikayı boşa çıkarmak için, onu siyasi olarak mahkum etmek ve kitleyi kazanmak olacaktır. Eğer DS'li arkadaşlar da bu yöntemi izlemezlerse, kaçınılmaz bir takım sürtüşmelerin bugünden gündemde olduğu/olacağı açıktır.

Dersim bugün var olan gerçekliğiyle, halk demokrasininin beşiği ve onun en güzel değerler etrafında şekillenmiş , devrim ile karşı-devrim arasında kalın çitlerin çekildiği ve güçlü devrimci bir potansiyelin tavında meyveler verdiği bir durumdadır ve Dersim halkı, halka zor ve baskıyı hiç bir biçimde kabullenmeyeceğini defalarca ortaya koymuştur. Dersim halkı, halka, devrimcilere kimin nasıl, kimin gerçekte devrimci, kimin ne kadar proleterce yaklaştığını da bilir. Yine Dersim halkı; dün TDKP'lilere köylere girme yasağı koymaya, ellerinden silahları almaya, kapıların açılmaması, ekmeğin verilmemesi için kitleyi karşıt bir yönelim içine çekmeye; halka "Partizancılara ekmeğe vermeyin" türünden - fırsat buldukça- sevketmelere iten, DS'li arkadaşları da iyi tanır. Yine "Bunlar (zor ve şiddete dayalı) bu uygulamaları ile, PKK'yı da geçtiler" diyenler de, Dersim halkı iken Mücadele gazetesinde yayınlanan "Devrimci otorite halka dayanmalıdır" başlıklı bir yazıda ise "Mücadelenin ilk aşamalarından başlayarak, devrimciler politikalarını geniş halk kesimleri içerisinde benimseterek (abç), devrimci ilke ve kuralları toplumsal ilişkilerin giderek daha büyük bir bölümüne yaymaya çalışırlar. Bu süreç içinde, devrimcilerin halka yaptığı çağrılar kabul gör- düğü ölçüde (abç) giderek gelenekleşerek yaşamı düzenleyen kurallar haline gelir. " (Mücadele, sayı 69) türünden doğru şeylere işaret edilirken, maalesef bu teorik doğruların pratikte doğru şeylere kaynaklık etmediği görülmektedir. "Benimsetme" ve "çağruları" kabullendirme maalesef ikna ve eğitime dayalı olarak yapılmamaktadır. "Bu süreç esas olarak iknaya dayanmalı, halkın emek ve sabırla eğitilmesi, olumlu örnekler yaratılması hedeflenmelidir." (age) derken de, bu söylenilenleri, kendi pratik uygulamaları ile biraz karşılaştırmaları gerekmez mi? Devrimcilere dahi demokrasi tanımayan veya elden geldiğince onu çeşitli kural ve sınırlar içinde, denetimleri altına almaya çalıştıkları bu durumda, hangi "ikna"dan emek ve sabırdan bahsedilenebilir?!

"Halkın tepeden emir ve talimatlarla -ya da baskı kurarak- dönüştürüle- meyeceği açıktır" (age) . Evet, yerden göğe kadar haklı olan bu sözü benimseyenlerin göç olayında "Gidenlerin malvarlığına el konulacak!"; gidenlere "Hemen geri dön ya da can ve mal durumundan sorumlu olmaya- çağız" türünden politikalarıyla ne denli uyum içinde olduğuna, ne kadar ikna ve eğitimi esas aldığına, ne kadar zoru içermediğine okuyucunun kararına bırakıyoruz. Yine satış için orman kesme kararında, Devrimci Sol güç- lerin kendi yakacak ihtiyaçları içinde, "Kuru dışında odun getirilmeyecek" kararını değil de, öncünün, "Köylü yakacak ihtiyacını karşılayabilir" ve orman kullanımını ve onu sahiplenmeyi öğretme, öğrenme esası üzerine ku- rulu kararına uyan kitlelere, ceza kesmeleri tehdit etmeleri, hangi "ikna ve eğitim" içerir, hangi "demokrasiyi" içerir? Ve "..... halka zarar veren uygula- malarda ısrar etmek, gerçekte otorite değil, saygınlığın yitirilmesini getire- cektir" (age) 'le ne kadar bağdaşır olduğunu yine okuyucunun kararına bı- rakıyoruz.

Kitlelerin devrimci siyasi otoriteler arasında tercih yapmasına dahi hiç de halk demokrasisi anlayışı ile bağdaşır bir durumda olmayan yaptırım ve baskı uygulamalarının, yığınların ikna ve eğitimle dönüştürülmesi ile ne derece bağdaşabileceği açık değil mi?..

Bu açıklığı biraz da olsa görebilmelerini istemekle birlikte, politikaların ve onların yaşama geçirilişinde doğru bir yöntemin tutturulamaması durumunda olası olumsuzlukların sorumluluğunu -bu olumsuzluklar bize ait olmadığı müddetçe- üstlenmek istemiyoruz. Şu da bilinmelidir ki, doğruları tek taraflı savunmak ve yaşama geçirmek, her ne kadar belli olumsuzlukları giderse veya kısa vadede filizlenmesini önlese de, bir bütün olarak yeterli olamayacağı açıktır. Esasta, olumsuzlukları, yersiz ve uygunsuz sürtüşmeleri ortadan kaldıracak olan karşılıklı sorumluluk, duyarlılık ve herşeyden önemlisi, siyasi ajitasyon-propaganda-örgütlenme faaliyetinin ve bu paralelde kitlelerin gönüllü tercih ve kabullenişini dumura uğratmayan, halk demokrasisinin tutarlı savunucusu olabilmektir.

Proletaryanın otorite anlayışı; onun kitlelere nüfuz eden siyaseti ve ortaya çıkardığı kazanımların üzerine kurulu olmak zorundadır. Kitlelerin siyasi tercih hakkını ve onun maddi gerçekliğini tanıma, hiçbir zaman onu olduğu gibi kabullenme değil, onun var olan durumunu tanımlayarak, kendi ideolojik niteliği paralelinde ve onun bilimsel yöntemiyle dönüşüme tabi tutmak olmalıdır. Devrimci siyasi yapılanmaların varlığını, politikalarını tanıma, ona karşı yaklaşımda devrimci bir tutum içinde olma, asla ona tâbi olma anlamına gelmeyeceği, onun halk içindeki çelişmeler kategorisinde ele alınarak, siyasi mücadele esasına bağlı olarak ,faaliyetine baskı uygulama, yasak koyma değil, siyasi eleştiri ve teşhir faaliyetleriyle boşa çıkarma ve siyasette kazanımları elde etmedir. Bunun dışında bir yöntem asla sınıf bilinçli proletaryanın kabulü değildir/olmayacaktır.

TC'nin suç ortakları; ABD ve Avrupalı emperyalistlerin PKK'ya karşı saldırı ve yasaklamalarının düşündürdükleri

Avrupa ve ABD emperyalistlerinin son "yasaklama ve kapatma" kararlarına TC büyük bir zafer sarhoşluğuyla sarıldı... Türk devletinin, dışta PKK'nın yasaklanmasını bir bayram gibi kutlaması, aslında onun içindeki acizliğinin, yenilgisinin açık itirafıdır.

Demokrasi havarisi kesilen Avrupalı emperyalistler, başta PKK olmak üzere; komünist, devrimci, demokrat faaliyet yürüten örgütlenmelere karşı yeni bir saldırı furyası başlattı... Çok yönlü amaçların güdüldüğü bu saldırılarla, Kürt'lerin onlarca yasal derneğinin kapısına kilit vuruldu. Almanya'nın sorunu tartıştığı bir sırada, Fransa atağa geçti.

Fransız polisi, Fransa Genel Haber Alma Polisi (R.G.) ve Fransa Karşı Casusluk Örgütü (D.S.T) ve diğer timlerle aynı anda ortak bir plan temelinde gerçekleştirilen operasyonlarda 100 kadar Kürt yurtseveri gözaltına alındı. Daha sonra onlarca mahkemelerce tutuklandı. Dernekler mühürlendi.

Ardından Almanya harekete geçti. Polis, istihbarat ve özel operasyon kuvvetlerini seferber ederek, dernekleri, Kürt Haber Ajansı'nı (KURD-HA), Kürdistan Komite bürolarını kapattı. İçerideki malzemelere, evraklara, arşivlere el koydu. Sonra çok kahraman (!) İngiliz, İsviçre kuvvetlerinin ev, işyeri, dernek baskınları başladı.

Aynı dönem bedenlen aramızdan ayrılan Mazlum EREN yoldaş için İsviçre'de düzenlenen cenaze törenini engellemek için, İsviçre emperyalizmi, sanki teyakkuza geçmişti. Almanya, Avusturya, Fransa sınır kapıları alarına geçirildi. Yasal oturma ve seyahat koşullarına sahip Türkiyelilere sınırlar, tören günü kapatıldı. Törene gelen 600'ü aşkın kitle sınırlarda engellendi. Derneklere baskınlar düzenlendi. Yine aynı günlerde Almanya'nın Münih kentinde Partizan dergisi okurlarının evlerine düzenlenen baskınlarda 3 kişi tutuklandı.

Kağıthane belediye işçileriyle dayanışma amacıyla

yapılmak istenen gece, binbir gerekçeyle reddedildi. Gece, toplantı ve gösterilere engeller getirildi.

Başta Kürt dernekleri olmak üzere, devrimci, demokrat faaliyet yürüten Türkiyeli kişi ve kuruluşlara yönelik sürdürülen bu saldırılar, ne ilktir ve ne de son olacaktır. Daha önceleri Almanya Türkiye'li İşçiler Federasyonu'nu (ATİF) yasaklama girişimleri ve Dev-Genç'in kapatılması, somut bir olgudur. Son saldırılar, demokrasi nutukları atan Avrupalı emperyalistlerin çirkef yüzlerini ortaya koymaktadır, o kadar. ...Tutuklamalar ve sürgünlerde yeni değil. Daha birkaç yıl öncesine kadar Fransız emperyalistleri, onlarca TKP/ML taraftarı ve diğer devrimcileri Afrika'da Gabon'a sürgün olarak göndermiş ve şimdi de halen onlarcasını mecburi ikâmet ve kontrole tabi tutmaktadırlar...

YASAKLAMA VE KAPATMALAR

Devrimciler saldırılara yine boyun eğmediler. Binlerce Kürt yurtseveri, "PKK bizim, bizi de yasaklayın", "Örgütlenme Kürtlerin de hakkıdır. Hiçbir güç bu hakkı elimizden alamaz" şiarlarıyla sokaklara döküldü. Kapatılan dernekler işgal edilerek, direnişe geçildi. Alman Demokrat ve Sosyalist Kamuoyu, "Arkadaşıma sataşma" sloganları eşliğinde Alman emperyalizmini çok yönlü faaliyetlerle protesto etti. Bu mücadeleler; yasakları ve kapatma kararlarını fiilen işletilemez hale soktu...

Kapatma, yasaklama fermanı veren emperyalistler, karşılına dikilen kararlı direniş karşısında şaşkına döndüler. Fermanlarının başlarına daha büyük belalar açacağı gerçeğiyle yüz-yüze geldiler. Şimdi çıkmazlarını seslendirmeye başladılar bile...

Değişik emperyalist klikler konu üzerinde dalaşmaya başladılar.

Bazıları derneklerin kapatılmasının, kontrolü daha da zorlaştıracığını, gösterilerin, yürüyüşlerin yasaklanmasının, kısıtlanmasının, sözkonusu güçleri yeni arayışlara, yeni mücadele ve örgütlenme biçimlerine sürükleyeceğini, hareketi daha da radikalleştireceğini söylüyorlar. Emperyalist haydutlar bilmelidirlerki, devrimci mücadele onların icazetiyle sürmüyor... O, hiçbir izne tabii değil, emekçilerin meşru hakkı ve görevidir... O her koşulda yürüyüşünü devam ettirmeye muktedirdir. Yeterki doğru bir güzergâhta yürümeyi bilebilsin...

Yine bazıları, yasaklama ve kapatma kararının "bir ikazdan öteye götürülmemesi gerektiğini" buyurdular ! İkaz ve tehditlerin, haklı mücadeleyi durduramayacağına tarih şahit değil midir?..

Her halükârda emperyalist çıkar gruplarının sözkonusu uygulamalar noktasında da birbirlerine düşmeleri devrim için iyidir. Nitekim Bremen ve Almanya'nın Kuzey Ren Westalye (NRW) Başbakanları ve İçişleri Bakanları karara uymalarına rağmen açıkça karşı tutum da aldılar!

Almanya'nın bazı ünlü Dış İşleri Uzmanları kararı uygulanması güç bir "Çiller Şow" olarak değerlendirdiler. Amacın daha çok, Türkiye'nin anti-Kürt kamuoyunu yatıştırmak, Türkiye'nin Almanya'ya olan güvensizliğini kırmak ve özellikle yaklaşan yerel seçimlerde, Çiller'e prestij sağlamakla da ilişkili olduğunu belirttiler...

Bazı basın organları, uygulanması zor kararları, "Dış politika kaygısı" ile ilişkilendirdiler. Şüphesiz bunlarda, gerçeğin bazı yönleri var. Ancak sebepler bu kadarla sınırlı değildir.

Gerçeğin diğer yönlerinden biri de şudur: Tüm kurumlarıyla ve uygulamalarıyla Kürt sorunu karşısında çuvallamış ve hızla çöküşe giden Türkiye Cumhuriyeti'nin bir yanıyla da imdadına koşulmaktadır. Bunu emperyalist çıkarları için yapmaktadırlar. PKK'yı kendileri için güvenilir görmedikleri için, emperyalistler, tabii ki, TC'yi koruyacaklardır. Korudular da... Diğer bir yön ise acil bazı ekonomik çıkarlardır.

Artık Kürt sorunu emperyalistlerin gündemlerine daha yoğun oturmuş vaziyettedir...

Kapatma, sınırlandırma ve yasaklama kararlarının, "iç güvenlik"le esasta alakası yoktur. Türk devletinin topyekün kirli savaşına karşı, Kürt ulusunun ulusal-demokratik taleplerinin desteklenmesi ve dayanışma zeminine göre organize edilmiş olan, Avrupa'daki Kürt yurtseverlerine yönelik saldırıların nedenleri, "iç güvenlik" safsatalarıyla geçirilemeyecek ölçüde çok yönlüdür.

DAYATILAN REFORMCU ÇÖZÜMDÜR:

Emperyalistler son karar ve uygulamalarıyla, şimdilik tam güvenilir olmadı; aksine, çıkarlarını zedeleme tehlikesini tesbit ettikleri PKK'yı, tamamıyla dışlamasalar da, PKK'sız bir "Kürt çözümü" için düğmeye bastıklarını ilan ettiler... PKK'ya yönelik harekât, bir yönüyle de emperyalist "çözüm" planlarını, somut olarak "Yeni Dünya Düzeni" projesine göre yükleyecekleri misyonları PKK'nın kabul etmesi; aksi halde tümünden hedef alınacağı mesajlıdır... Radikal, bağımsızlıkçı, anti emperyalist, hele hele devrimci bir PKK hiç mi hiç istemiyorlar. Buna tahammül edemeyeceklerini söylüyorlar. "Kürt sorununa evet", ama "bizim istediğimiz gibi bir çözüm" diyorlar. PKK'ya açıkça şunu dayatıyorlar: "liberal ve emperyalist çözümler çerçevesine girersen sana kapımız açık, aksi halde herşey sensiz olur!..."

Emperyalistler, TC'nin geleneksel "askeri çözüm" politikasının çözümsüzlüğünü pekâla görüyor ve biliyorlar. Bunu uşaklarına da söylüyor, kabul ettirmeyi dayatıyorlar. Kürt sorununda reformcu "çözüm" paketine öteden beri sahipler.

Geleneksel politikalarla soruna çare arayan TC'nin muhtemel yıkılışıyla üzerinde kendilerinin Ortadoğu'daki çıkarlarının güme gitmesini istemedikleri, istemeyecekleri için Türkiye'ye "daha akılcı" (!) yollar dayatıyorlar. Aslında TC içinde de bu yönlü düşünen klikler var... "Önce ez, sonra ver" planına göre hareket eden bu bu klikler, tüm çığırkanlıklarının aksine, hiçbir baharda bitirmeyi beceremeyecekleri Kürt hareketi karşısında şimdi, en azından daha insiyatifli duruma geçmeye çalışıyorlar. "Zayıflatılmış, güçten düşürülmüş, emperyalist çerçevedeki çözüme mecbur bırakılmış bir PKK" ya razılar... Türkiyeli egemenler bu noktada, emperyalist efendileriyle sağladıkları mutabakatın gereklerini birlikte yapmaya çalışıyorlar. TC, ABD ve diğer Batılı efendilerine, "PKK'nın üzerine birlikte gidelim", "siyasi çözüm

için, o şartla devreye girebiliriz" zemininde antlaşma yaptılar. Böylelikle kontrole alınmış bir PKK çerçevesinde, sözde çözümü hedefliyorlar.

Yani PKK'yi emperyalist çözümlere entegre olmaya zorluyorlar. Katliam ve saldırılarından geri durmuyorlar. Aşiret reisleri (aslında köy korucu başları), Irak Kürdistanlı liderlerle "Anadolu Federasyonu" projeleri temelindeki görüşmeleriyle yaratmak istedikleri budur. Topyekün kirli savaş, köy koruculuğu, Olağanüstü Hal, Kontrgerilla, Özel Ordu, Anti-Terör Yasası gibi uygulamalarla da işin üstesinden gelinemediğini, gelinemeyeceğini gören TC., şimdi sözde çözümcü Kürt dinamikleri çıkarmaya çalışıyorlar. Ama bu çırpınılarıyla battıkça batıyorlar. Çağdaşlık, nutukları atan TC'nin televizyonlardaki ağalar şovu, onun ortaçağ karanlığının temsilcisi olduğunu göstermiyor mu?

TC. Ertuğrul Özkök gibi "Aydın" (!) kalemşörlerinin dilinden, Aşiret ve Din gibi öğelerden "toplumsal yapının bir özelliği" olarak yararlanılması gerektiğini açıkça itiraf ederken, aslında karakterini ortaya koyuyor. Türk devleti, Kürt sorununda "emperyalist çözüm" planını kabul etmiştir. ABD ve Avrupa bu şartla, TC'yi PKK'ye karşı mücadelede açıkça destekleme tutumu içine girdiler.

Şüphesiz sözkonusu desteğin başka bedelleri de var... Almanya'nın desteğinin faturası; Orta Asya'ya açılımda TC'ye karakolluk görevi, özelleştirilmede menfaatler, askeri malzeme satımı gibi çok yönlüdür.

Avrupa, TC'yi, Kürt sorununda kendi emperyalist "çözüm planı" doğrultusundaki bir taahhüt altına sokarak, desteklemeyi kabul etti... Türkiye Kürt sorununda, ABD açısından da Pentagoncu çözümlere teslim alındı...

• Kısacası destekler bedelsiz değildir, olamazdı da...

Fransa açısından da durum aynıdır. Fransa'nın bu "desteğinde" diğer çıkarlarının yanısıra, TC'nin kopardığı bazı ekonomik ödünler Türk basınına da yansdı... Alman-Fransız Eurocopter şirketinin Türkiye'ye atağı, Puma-Cougar helikopter satış antlaşmaları ve Türkiye ile imalat antlaşması yoluyla Türkî Cumhuriyetlere açılma projesi. Yine Aerospafrale'nin Türk Hava Yolları'na sattığı Airbuslarla Türkiye'nin Fransa'nın en iyi müşterisi haline gelmesi gibi gelişmeler, bizzat Türk mehmetçik-basınında da yer aldı.

Ortadoğu'da Batı karakolluğuna göre misyonlar yüklenme, Çekiç Güç'e rıza gösterme gibi rollerin biçilmesi de işin başka yanlarıdır...

Emperyalist plana tamamıyla teslimiyetlerini, en gelenekçi ama bugün çaresizlikten ötürü Özalcı çizgiyi zorunlu olarak kabul etmiş Demirel'in açık itiraflarıyla ilan ediyorlar. Demirel "Kuzey Irak'ta" eğer batı karar vermişse "Kürt devletinin kurulmasını engelleyemeyiz. Biz istemesekte Çekiç Güç başka bir yerde konumlanarak bu oluşumu koruyabilir." demektedir.

Sorunu konuşmak için öncelikle "PKK terönünün halledilmesi" laflarıyla da verilen sinyaller, "emperyalist çözüm" projelerinin kabulüdür.

PYRUS ZAFERİ

Avrupa ve ABD emeryalistlerinin son "yasaklama ve kapatma" kararlarına TC büyük bir zafer sarhoşluğuyla sarıldı... Türk devletinin, dışta

PKK'nın yasaklanmasını bir bayram gibi kutlaması, aslında onun içindeki acizliğinin, yenilgisinin açık itirafıdır. Sosyal ve Kürt Ulusal Hareketi karşısında tam bir acz içinde olan TC, emperyalistlerin son saldırısıyla avunmaktadır... Türk devletinin yenilgisini ve çıkmazını gören yığınlar, bununla sözümona moral vermeye, psikolojik olarak boş yere kendilerini rahatlatmaya çalışıyorlar.

Bu hiç de TC'nin dediği gibi, bir zafer değildir... TC için yenilgidir. Gerçek böyle olmasına rağmen, Türk devleti sözkonusu kararları, psikolojik savaşın bir unsuru olarak kullanıyor. On yıldır bitireceklerini söyledikleri sınıfsal ve Kürt Ulusal Hareketi'nin yükselişini devam ettirmesi karşısında düştükleri umutsuzluklarını, pompaladıkları beş kuruş etmez morallerle unutmaya çalışıyorlar.

Türkiye Kürdistanı'nda yenilen Türk devletinin Almanya, Fransa, İngiltere'nin uygulamalarıyla tatmin olmayı seçmesi sadece zavallılığını gösterir. TC'nin şiddeti barbarlığı söktü mü ki, Alman, İngiliz, Fransız yasakları da sökebilirsin? Topyekün kirli savaşın, çare olamadığı bir meseleye, Almanya ve Fransa'nın dernek kapatma kararlarının çare olacağını sanmak aptallık değilde nedir?

Gelişmeler ve sebeplerine yukarıda kısaca değinmeye çalıştığımız gerçek sebepleri; hükümet şüphesiz çarpıtmaya çalışacaktır.

Zira her yönüyle tam bir iflas içerisinde dirler. Ekonomik, siyasi, sosyal, askeri politikalarının çöküşü sözkonusudur. Yerel seçimleri yapıp, yapma konusunda tamamıyla şaşkınlılar.

Genel Kurmay'ın siyasi partilere yerel seçimlere "tek bir liste ile, milli adaylarla girin" "önerisi"(!) sosyal kurtuluş ve Kürt ulusal mücadelesi karşısındaki çözümsüzlüklerinin kabulüdür. Bunun, yenilginin açık tasdiki olacağını söyleyen Türk egemenlerinin diğer klikleri de, "seçimi erteleyin" önerisi getirdiler. Her halükârda tümü, çıkışsızlıklarını açıkça kabul ettiler...

Son emperyalist uygulamaların yığınları umutsuzluğa sevkedip, düzene bağlayacağını hesaplayan ve bunun özellikle de kendi başarıları olduğunu düşünen Çiller büyük bir şov'la piyasaya çıktı... Avrupa'nın PKK yasağını oy'a çevirmek için canhıraş bir çaba içerisine girdi.

ÇÖZÜM DEMOKRATİK HALK DEVRİMİNDEDİR

Türkiye'deki sosyal kurtuluş mücadelesinin yanısıra, Filistin ve Kürt sorunu da Ortadoğu'da emperyalistlerin başını ağrıtan sorunlardır. Özellikle ABD emperyalizmi Türkiye ve İsrail gibi ileri karakollarını tehdit eden bu unsurlara karşı, uşaklarına destek çıkarken; sözkonusu sorunların atlanamayacağını da biliyor. Bu açıdan uşaklarını geleneksel politikalar yerine kısmi de olsa sözde çözüm için tavizlere zorluyor. Bölgedeki radikal hareketleri etkisizleştirip, kontrollerine almayı da hesaplıyor.

Keza Almanya da insiyatifi ele geçirmek için türlü planlar içerisindedir. Avrupa'nın diğer devletlerinin bölgeye ilgilerinin temelinde emperyalist çıkarlar yatmaktadır. Emperyalist planları boşa çıkarmak için, Demokratik Halk Devrimi'nde ısrar edilmelidir.

Kürt Ulusal Hareketi emperyalistlerin pasifize etme politikasını görmeli, düzenle ve emperyalistlerle uzlaşma ve pazarlık ekseninde yürüyen politikalarından uzak durmalıdır.

Reformcu yol çıkmazdır... Emperyalistler ve uşağı TC'nin muhalefeti ehlileştirme, düzen içine çekme çabalarını görmek, hiç te zor değildir. Avrupa'daki son saldırılardan, bu yönüyle de öğrenilmelidir. Filistin'in başına FKÖ üzerinden getirilen, dayatılan, keza İrlanda da sahnelenen "Yeni Dünya Düzeni" senaryolarının Türkiye Kürdistanı'nda tezgâhlanmasına izin verilmemelidir.

Kürt Ulusal Hareketi'nde reformcu tehlikeye dikkat çekerken ve Ulusal sorunda devrimci proletaryanın tüm uluslar için tam hak eşitliği, işçi sınıfı ve ezilen halkların birliği, Ezilen Ulusun Kendi Kaderini Kendisinin Tayin Etme mücadelesini, proletaryanın bağımsız ideolojik-siyasi sancağı altında kararlıca yükseltmeye devam edilmelidir.

Kürt Ulusal Hareketi'ne eleştirilerimiz onun Türk egemenlerinin milli baskı ve milli imtiyazlarına yönelik mücadelesinin demokratik yönünü desteklemeyle iç-içedir. Bu konuda perspektifimiz, dostluk ve mücadele, başka bir deyişle eleştiri-ikna- dönüştürmedir.

Kürt Ulusal Hareketi Devrimci-komünistlerin bağımsız siyasal örgütlenme ve faaliyetlerine tahammüllü ve saygılı olma koşuluyla, emperyalizme ve uşaklarına karşı eylem birliği içinde olmalıdır...

Stalin-sonrası Sovyetler Birliği

Toplumsal çıkarlarla kişisel çıkar çatışması reform hareketiyle birlikte, perde perde sesinin tonunu yükseltmeye başladı. Revizyonist yöneticiler, daha tam ifadesiyle Yeni Burjuvazi maddi çıkarın teorik kılıfını yapmakla meşguldü. Zira, reform ideolojisinin en önemli unsuru maddi özendiricilerdi.

Ön açıklama:

Bu dizi-makaleye, Stalin Gerçeği dizi-makalesinin devamı gözüyle bakılmalıdır. Stalin Gerçeği'nde Lenin'in ölümüyle başlayan süreci Stalinci hat eşliğinde işlemiştik. Bu yazımızda ise Stalin'in ölümüyle başlayan süreci, yani Stalin-sonrasını, Kruşçev, Brejnev, Andropov, Çernenko ve Gorbaçov halkalarıyla ele alıp Yeltsin'le noktalayacağız. Gorbaçov halkasında özellikle yoğunlaşacağız. Zira bu halka, klasik kapitalizmle dolaysızca tümleşme halkasıdır. Dolayısıyla, Prestroika ve Glastnost'u tepeden tırnağa eleştiri süzgecinden geçireceğiz.

Diğer konulara değinilse de, bu makalenin konusunu esas olarak iktisadi çözümleme oluşturacaktır.

I

Mart 1953'tür. Stalin göçüp gitmiştir artık.

İlerleyen tarihsel süreç çubuğu bu tarihle birlikte tersine bükülür. Birinci Ekim'le ayağa, ikinci Ekim'le atağa kalkan proletarya ve dostları adım adım revizyonizmin kışkacına hapsolür.

İkinci Ekim'le birlikte ekonomi ve topluma kazandırılan dinamizm, 1950'lerin ortalarına dek, canlılığını korudu. Fakat bununla yetinilemezdi. Köylülerden işçi "devşirip" önemli oranda işgücü yedeği üretim sürecine sokulmuş, ekonomi emek-yoğun zeminde gelişimini sürdürmüş, emek verimliliği artmış, üretim ilişkileri gelişen üretici güçlerin önünde engel değil, onlarla uyumlu tarzda varoluşunu sürdürmüştü. Gerek sanayi-tarım dengesi, gerek üretim araçları üreten sanayi ile tüketim araçları üreten sanayi arasındaki ilişki bu yıllarda birkaç on yıllık

muhteşem gelişmeyi sağlayacak biçimde ele alınmıştı.

1950'lerin ortalarından sonra ekonomiye yeni bir dinamizm gerekiyordu. Nedir ki, işbaşındakiler bu dinamizmi kazandıracak politikayı saptamaktan uzaktılar. Yalnızca bu da değil. Aygıtı elinde tutan Stalin karşıtları, otuz yıllık muazzam döneme damgasını basan temel politikaya ekonominin vardığı boyut ve kazandığı özellikleri gözönüne alarak yeni ve canlı olanı katıp ileri atılmak yerine, temel doğrultuyu terkettiler.

Neydi bu doğrultu değişikliği ya da "yeni" doğrultu?

Bu doğrultu, her şeyden önce, Kruşçev'in işbaşına gelmesiyle seçilen doğrultudur; Kruşçev ve sonrası Kosigin-Brejnev önderliğinde 1965'lerde seçilen doğrultudur. Ellilerin ortalarında seçilen bu doğrultu, aynı zamanda, devrimden, sosyalizmden köklü kopuşunda dönemeç noktası, sosyalizmin aşındırılmaya başlandığı eşiktir. Bu, yalnızca Sovyetler Birliği açısından değil, diğer Doğu-Avrupa ülkeleri açısından da böyledir.

Bu doğrultuyu karakterize eden nitelik, iktisadi reform adı altında, toplumsal üretimin önceden saptanan merkezi sosyalist bir plana göre yerine getirilmesi ilkesinin sakatlanması ve sosyalizmin terkifikasyonudur.

II

Merkezileşmiş sosyalist planlamanın hayata geçirilişi, "büyük hamle"nin üç sac ayağından birini teşkil ediyordu. 1950'lerin ortalarından sonra Kruşçev önderliğinde başlatılan iktisadi reformlarla bu ayağın kaydırılması yönünde ciddi adımlar atıldı. Bunların en kayda değer **Sovnarhoz**'un kuruluşuydu. Ekonominin merkezsel yönlendirilişinden ademi merkezileşmeye doğru önemli bir adımdı bu. Ve yıl 1957'ydi. Kruşçev reformlarıyla merkezi alanda bakanlıklara ait olan önemli yetkiler örneğin, işletme yöneticilerini atama ya da görevden alma gibi yetkileri merkezden bölgesel organa yani **Sovnarhoz**'a devredildi. Ekonomiye yönlendirmeye görevli endüstri kollarıyla ilgili birçok bakanlık bu organın oluşumuyla birlikte ortadan kaldırıldı. Merkezi planlamanın aşındırılması yönündeki 1957 reformları yeterli görülmedi, serbest piyasa ilişkilerine doğru yönelimi zorlayan bu reformlar gerekli atılımı sağlayamadı. Bu reformlar yeterli görülmediği içindir ki, 1962 yılında **Liberman**'ın reformları **Pravda**'nın sayfalarında bolca tartışılmaya başlandı. Bu reform tartışması, ileride, 1965 yılında yürürlüğe girecek olan **Kosigin-Brejnev** reformlarının temel halkasını oluşturacaktı.

Yıl 1962'dir.

Kruşçev'in iktisadi reformları aygıtı ivme kazandıramıyordu. Gerek merkezi sosyalist planlamadan sapmayı ifade eden **Sovnarhoz**'un kuruluşu ve merkezi bakanlıkların yetkileriyle donanması, gerek kârlılık ilkesinin kayda değer oranda ekonomik yaşantıda yer alışı ve gerekse serbest piyasa ilişkilerine doğru genişleme istikrarı sağlayamadı. Bunun içindir ki, 1962 yılında **Pravda**'da, **Liberman**, reform tartışmasını başlattı.

Liberman'ın reform paketinin özeti şuydu:

- Merkezi planlamanın yönlendiriciliğindeki "sosyalist" planlı ekonominin terkedilmesi, bunun yerine, serbest piyasa ekonomisinin geçirilmesi.
- Kârın başarı göstergesinin temeli haline sokulması.

- Saptanan kârlara varılması koşuluyla, öngörülen primlerin azamileştirilmesi.

- İşletmelere verilen plan hedeflerinin azaltılması.

- Kendi kendini finanse etme.

- Kazancın azamileştirilmesi.

- İşletme özerkliği.

Liberman'ın bu reform paketi, yeni ilave ve değişikliklerle 1965 yılındaki ünlü reformların genel çerçevesini oluşturacaktı.

1962'deki Liberman tartışmasına varılmadan önce, kırsal alanda da reform hareketine girişildi. 1958 yılında, MTİ'ler dağıtılarak, bunların makina parkları ve tüm personeli kolhozlara sokuldu. Stalin döneminde kolektif çiftliklere satılmayan traktör vb. üretim araçları, Kruşçev döneminde satılmaya başlandı.(1)

III

1957 yılının reform hareketi, "sosyalist" planlama sisteminin yer yer aşındırılarak serbest piyasa ilişkileriyle lekelenmesi ekonomide olumlu sonuçlar doğurmamış; olumsuz etkilemişti.

İki seçenek vardı: Ya tekrar planlama sistemine bütünüyle geri dönülerek, mevcut aşınma önlenecek, böylece, eskiye oranla daha radikal merkezileşmeye tümüyle yönelinecek, ya da hem merkezi planlama hem de ondan uzaklaşma gibi çifte unsurları içeren iki yapıli sistemden vazgeçilerek sistemin tümünü kucaklayan köklü ekonomik reform hareketine girişilecekti.

İkinci tez galip geldi.

Revizyonist gürüh, koyulaşan zeminde reform çizgisinde karar aldı. Bu reformlar, "önceki yenilik denemelerinin bir sentezini yapma ve böylece tutarlı yeni modellere ulaşma yönünde sistematik bir çabayı temsil eder ve bu yönüyle 1950'lerin kısmi reformlarından ayrılır"(2) derken, 1965 reformlarının çok daha köklü olması bakımından Boratav'ın yaptığı saptama bu bağlamda yerindedir.

1965 reformlarının genel çerçevesini oluşturan Liberman'ın reform önerileriydi. Bunun da açık kapitalizme geçiş önerileri olduğu açıktı.

Liberman'ın reform önerileri, mevcut modelden köklü dönüşü ifade eder. Başka şeylerin yanında en çıplak haliyle kazancın azamileştirilmesi açısından bakıldığında bile bu böyledir.

Geleneksel Sovyet modelinde, Sovyet plan sisteminde kazanç, hiç bir zaman işletmelerin başarısının bir ölçütü olmadığı ve gelir-gider farkını ifade ettiği halde, Liberman modelinde, kazanca yeni ve özgün payeler biçilerek başarı ve başarısızlığın ölçütü haline getirildi.

Liberman'a göre, her işletme için tek tek iyi olan, yararlı olan plan için de yararlıdır. Böylece planlı sistemin genel çıkarları tek tek işletmelerin çıkarlarının gerisinde ve ona tabi hale getirilmiş olacaktı. Carlo'nun sözleriyle, "Liberman'ın, kazancın azamileştirilmesinin, üretim sürecinin esas itici gücü olarak kabulünü talep etmesinin sonuçları bellidir: İnsan emeği sömürsü-

(1) Mao Zedung, Sovyet İktisadının eleştirisi, s. 113.

(2) Korkut Boratav, "Bölüm-8, Yeni Modellere Doğru", Sosyalist Planlamada Gelişmeler, s. 234.

nün, çalışma temposunun sürekli yükseltilmesi yoluyla sürekli yoğunlaştırılması, tek tek işletmeler arasında büyüyen rekabet, piyasa anarşisi, fiyat yükselişleri, kısaca artı-değer için üretim, yani kapitalizm."(3)

Liberman'ın reformları hemen devreye sokulmadı. 1962 yılında, açık tartışmaya açılışından iki yıl sonra, 1964 yılında deneme mahiyetinde iki işletmede yürürlüğe sokuldu. Bu denemenin akabinde, 1965 yılında, Kosigin'in önerisiyle, Liberman'ın görüşleri tamıtamına olmasa da önemli bölümüyle geniş kapsamlı bir biçimde yürürlüğe girdi. Bu yürürlüğe giriş dönemi, aynı zamanda, Brejnev dönemidir; onun ilk yıllarıdır.

Bilindiği gibi, Kruşçev 1964 yılında görevden alınmış, yerine Brejnev getirilmişti. 1965 Reform hareketi, ademi-merkezileşme yönündeydi; 1957 reformları da. Ama bazı farklarla. Üretimin yönetimiyle örneğin, atama ve görevden alma gibi, yetkilerle sınırlı olan 1957 reform hareketinin ademi merkezileşmesiyle, 1965 yılında üretim ve bölüşüm sürecini tayin etme gibi işlemlerle çok daha güçlü bir ademi-merkezileşmeye yerini bırakıyordu.

Bu, ciddi bir dönüşümdü.

Reformların, ekonominin tümünü kapsayacak şekilde, aynı anda bir hamleyle, bütünüyle, hemen uygulanmadığını belirtmek yerinde olur. Adım adım, temkinli bir tarzda yürütülen reform hareketi, başladığından birkaç yıl sonra, tüm alanı kapsar hale gelmişti.

Kosigin-Brejnev reformlarını, NEP'ten ve İkinci Ekim Devrimi diye adlandırılan 1929'daki "Büyük Hamle"den sonra, üçüncü büyük hamle diye nitelendirenler olmuştu. Bu reform hareketinin büyük hamle olduğu doğrudur. Ancak bu hamle, ileri değil, kapitalizmin ihyası anlamında bir hamledir.

1965 reform hareketiyle birlikte, kârlılık ilkesi, bütün işletmeler için esas unsur haline getirildi. Merkezi planlamanın öngördüğü direktiflerin sayısı iktisadi alandaki reform hareketiyle azaltılacak sekiz unsura indirildi. Zarar eden sektörlerden devlet sübvansiyonlarının kaldırılması, reform paketinin bir başka yeniliği idi. Ne var ki, 1965 reformlarına rağmen, merkezi planlama sistemindeki önemli aşınmaya rağmen, ademi-merkezileşmeye doğru kaydırılan politikaya rağmen, yatırımlar, fiyatlar, gelirler, tesislerin kullanılması, temel ürünlerin miktar ve kalitesi üzerinde söz sahibi yine merkezi plandı. Bu da merkezi plandan bütünüyle ve hatta önemli halkalarda kopulmadığını gösteriyordu. İleriki bölümlerde açıklanacağı gibi bundan bütünüle kopma prestroika ile birlikte köklü bir biçimde olacaktır.

Tam da bu noktada bir saptama yapma zorunluluğu var. Carlo, kâra yönelik üretim ilkesinin geniş ölçüde plana tabi oluşundan hareketle kapitalist bir ekonomiden söz edilemez diyor. Ona göre, piyasa bütünüyle planın üzerine çıktığı andan itibaren, kâr tüm ekonominin merkezi unsuru haline gelebilir ve ancak bu bağlamda kapitalist ekonomiden sözedilebilir. Carlo'nun çözümlemesinde aksayan şey, merkezi planlamanın önemli ürünlerin miktar ve kalitesi üzerindeki söz sahipliğine rağmen, 1965 reform hareketiyle birlikte, kârlılık ilkesinin ekonominin bütün işletmeleri için esas hale getirildiği gerçeğini dikkate almamasıdır. Ayrıca bilinir ki, aynı reform hareketiyle birlikte, kâr, satış tutarıyla birlikte temel başarı kriteri, işletme düzeyindeki

(3) Antonio Carlo, "1965-66 Reformları-SSCB Nereye Gidiyor?" Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri, s. 157.

primlerin kaynağı haline getirilmişti.

Bu çözümleme bizi Sovyet ekonomisinin, kapitalizmin değişik varyantını temsil ettiği sonucuna götürür. Burada gözüken henüz çıplak kapitalizm değildir, onun Sovyet özgülündeki biçimidir.

Bu dönemeçle birlikte işletme yöneticileri önemli yetkilerle donanmıştır. Bunu Carlo'nun kendisi de saptar: İşletme yöneticilerine, özellikle işletmede çalışanların tümünün sayısını belirlemek, çalışma temposunu saptamak ve ücretlerin işletme içi bölüşümü ile kademelendirilmesi gibi dikkat çekici yeni iktidar yetkileri verildi. (4)

Böylece diyor Carlo, emek piyasası eğilimi içine girildi. Emek piyasasının kârlılığı temel aldığı da bu işin abc'si olsa gerektir.

Bir parantez açarak belirtelim ki, işsizlik sosyalizme özgü bir problem olmamasına karşın, Sovyetler Birliği'ndeki iktisadi reform hareketiyle birlikte artık sistemin yapıışı, astarı durumuna gelir olmuştur. Özellikle, 1965 Kosiğin-Brejnev reformlarıyla birlikte, işletme yöneticilerinin, atama ve görevden çekme ya da yeni atamaların tür ve sayısını belirleme gibi tasarruf yetkileri, emeğin işletme içi örgütlenmesini bizzat saptamaları, işsizlik probleminin ortaya çıkmasını önleyemeyecektir. Tasarruf yetkisi, işletme yöneticisinde olunca en verimli işçinin ancak iş bulması mümkün olabilecek, geri kalanlar açısından işsiz kalma problemi doğacaktır.

Şekino uygulaması en somut örnektir.

Bu kimya tesisindeki uygulamayla, işçilerin önemli bir bölümüne yol verecek, bundan tasarruf edilen ücretlerin yarısı da yönetici ve teknik personele prim olarak ödenecekti. Azınlık bir bölümün, yönetici kademenin, teknik vb., personelin primle ödüllendirilmesi, gerisinin işten çıkarılması.

Bu vb. uygulamalar, 1965 reformlarının deneysel örnekleriydi.

IV

Reform adı altındaki uygulamalar yalnızca Sovyetler Birliği ile sınırlı değildi; aynı uygulamalar, benzer özellikler ve hatta Çekoslovakya ve Macaristan'da olduğu gibi, çok daha cüretkâr biçimde diğer Doğu-Avrupa ülkelerinde de denendi.

Üst yapının revizyonistlerce gaspı ile birlikte adım adım sosyalizmden sapan Doğu-Avrupa ülkelerinde sosyalizmden tersine bükülen çubuğun yattığı zorlukları aldedibilmenin yolunu, reform adı altında piyasa ekonomisinde aramaya koyuldular.

En kayda değer örnek Çekoslovakya'dır.

Çekoslovak reformlarının mimarı hiç şüphesiz ki, Ota Šik'tir. Ota Šik, Çekoslovakya Komünist Partisi'nin üst düzey yöneticisi ve bu işin teorisyeniydi. 1965 Çekoslovak reformlarının üzerinde yükseldiği, beslendiği zemin Ota Šik'in teorileri ve onun serbest piyasa ekonomisini öngören planıdır. Bu ülkedeki reform hareketi, Sovyetlerdeki uygulamanın çok daha ötesindedir. Merkezi planlamanın tümüyle reddi, temel kararların alınmasında serbest piyasanın temel çıkış noktası haline getirilmesi, bu reform planının özgün

4- Antonio Carlo, "1965-66 Reformları-SSCB Nereye Gidiyor?" Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri, s. 160.

yanlarıdır. Öyleki, her şey piyasa içindir. Piyasa sosyalizmi, piyasa planlaması kavramları artık geçer akçe olmuştur Çekoslovak reformlarında. Durum öyle bir noktaya vardırılmıştı ki, tam bir piyasa fetişizmi içine girilmişti.

Çekoslovakya'daki reform hareketinin Sovyetler Birliği'ndekine göre çok daha özgün yanları vardı; ve çok daha ileri boyutta ele alınmıştı.

1957 yılı ile birlikte başlamıştı reform hareketi. Ama altmışlı yılların başında tıkanmıştı. Revizyonistlerin yönlendiriciliğindeki ekonomi, bunalımla içiçeydi. Bunalımın aşılması gerekiyordu. Aygıtı yönlendirenler çıkışı serbest piyasada aradılar. Ekim 1964 reform hareketlerini öngören, Ota Şik'in ağırlıklı izlerini taşıyan reform ilkeleri taslağı yayınlandı. 1965 yılında Komünist Partisi tarafından onaylandı ve 1966 başında uygulamaya sokuldu. Piyasa çözümlerini içeren ve Doğu-Avrupa'da yürürlüğe giren en aşırı reform hareketini temsil ediyordu. Reform paketi, merkezi planlamadan hemen hemen tümüyle uzaklaşmış, piyasacı çözümlere yönelmiş, sözde muhafaza ettiği az sayıdaki plan hedefleri mutlak rakamlar değil, yalnızca artış oranı olarak saptanmıştı. Üretim sürecine damgasını basan, üretim kararlarında söz sahibi olan, girdi kullanımında karar veren, istihdamda belirleyici olan merkezi plan değil, serbest piyasa koşullarıydı. Merkezileşmeden ademi-merkezileşmeye doğru koyulaşan zeminde yol alınmıştı.

İleri boyutta reform hareketine girişen diğer ülke de Macaristandı.

Doğu-Avrupa'nın en dikkat çeken iktisadi reform deneyidir Macar reform hareketi. Çekoslovak reformlarının merkeziyetçiliğe yer yer verdiği tavizleri bir kenara iterek, onun bütün geri kalan yeniliklerini içeren bir nitelikte ortaya çıkmıştı Macaristan reform hareketi. En çarpıcı yanı, diğer ülkelerde uygulanan, merkezle işletme arasındaki Endüstri Birlikleri şeklindeki ara kademeler bu modelde tamamıyla kaldırılmış ve ademi-merkezleşme işletmeler düzeyine indirgenmişti.

Doğu-Almanya'da reform hareketi 1963 yılında Yeni Ekonomik Sistem adı altında ölçülü bir perspektifle uygulamaya konuldu. Yeni Ekonomik Sistem reformları, her Doğu Avrupa ülkesinde olduğu gibi, merkezi plan hedeflerinde azalmayı öngören temelde somutlaşıyordu. Devlet sübvansiyonlarının kaldırılması, kârın temel olgu haline getirilmesi, sistemin ayırddedici özelliği idi. Merkezi karar yetkilerinin, merkezle işletme arasındaki ara kademe olan üretim birimlerine ya da özgün adıyla Endüstri Birliklerine verilmesi reform hareketinin bir başka unsuruydu.

1968 yılından başlayarak yürürlüğe konan Romen reformları, Doğu-Alman Yeni Ekonomik Sistemine benzer özellikler içeriyordu.

Polonya'da 1966, Bulgaristan'da ise 1965 yılında aynı yola girildi.

1960'lı yılların ortalarından itibaren başlayan süreç, Sovyetler Birliği ve Doğu-Avrupa için reform hareketinin çok cepheli yürürlüğe giriş dönemidir.

Bu dönemdeki iktisadi reform paketinin genel unsurlarını sıralarsak:

● Merkezi planlama sisteminden adım adım kopuş; ademi-merkezleşmeye doğru hızlı bir tırmanış, işletmeler için zorunlu merkezi plan hedeflerinin sayısında olabildiğince bir azalış. Merkezi planın ayrıntı derecesinde büzülme.

● İşletmelerin başarı derecesi olarak fiziki miktarlardan, gayri safi üre-

tim değerinden kâra yöneliş. Kâr ve kâr haddinin üretimde belirleyici rolde görünür hale gelmesi. İşletmelerin tasarrufunda bırakılan kâr oranlarının artan oranda genlemesi.

● Gelirler içinde önemi artan primlerin kâra dayalı hale getirilmesi. Kârlardan finanse edilen işletme yatırımlarının önem kazanarak genişlemesi.

● Ademi-merkeziyetçi yatırımlarda gözle görülür yükseliş.

● Karar almada işletmelere tanınan hakların artırılması, merkezi direktiflerin azaltılması.

● İşletme ile merkez arasındaki ara halkalara daha bir hayatiyet kazandırılması.

Ülkelerin bir kısmında ekonomiden sorumlu merkezi bakanlıkların birkaçı dışında görevlerine son verilmiş, merkezi yapıyla işletme arasında -bazı ülkelerde- ara kademelere merkezin önemli görevleri devrolunurken, bazı ülkelerde bu yetkiler, ara kademesiz doğrudan işletmelere devredilerek ademi-merkezileşmeye doğru çok güçlü adımlar atılmıştır.

Reform hareketiyle birlikte, üretim ve bölüşümün rayına oturtulmasında merkezi planlama sisteminde parametrelere dayanan ademi-merkeziyetçiliğe kayış doğrultusunda önemli gedikler açılıyordu.

Ülkeden ül' ye değişen görevlerle yüklü merkezi planlamadan vazgeçilmiyordu henüz.

Bir parantez açarak belirtelim ki, Kosigin-Brejnev reformları, bulutsuz havada çakan şimşek değildi. İlk defa da ortaya çıkmıyordu. Sistematik olmasada, bölük pörçük olsa da 1950'lerin ortalarından bu yana, özellikle de 1957 yılından bu yanaki reform denemelerinin tartışmalarının bir sentezi, o dönemin kısmi reformlarının derli toplu bir sunuluşuydu.

V

1965 reform hareketiyle özendiriciler başlı başına bir yer işgal etti.

Önemli bir saptama: Reform hareketiyle birlikte, revizyonist yönetim altında manevi özendiricilerden olabildiğince uzaklaşma, maddi özendiricilere o oranda yaklaşma içine girildi. Emek arzını, işletme içi işçi performansını etkilemede özendiricilerin manevi yanı oldukça zayıflatılarak, maddi yana yeni ve özgün payeler biçilir oldu.

Reform hareketiyle birlikte, primler önemli bir unsur olarak öne çıktı.

Yönetici ve teknik kadroların yararlandığı işletme fonundan ve kâra bağlı olarak dağıtılan primler reformlarla birlikte genişleyen zeminde artış gösterdi.

Revizyonist yönetim, kişisel kazanç güdüsünün sosyalizmle bağdaştığını, dolayısıyla, maddi özendiricilerin sosyalizmde kabul edilebilirliğinin propagandasını yapmaktan geri durmuyordu. Reformculara göre, maddi çıkar dürtüsü, toplumsal değerler sisteminde vazgeçilemez bir yere sahiptir, manevi özendiricilerin, politik dürtülerin artık bir önemi kalmamıştır. Onlara göre, manevi ve politik özendiriciler bir noktaya dek önem arzeder, ondan sonra etkili olmaktan çıkar. Dolayısıyla, belli bir süre ancak işleyebilen manevi ve politik dürtülerin yerini maddi özendiriciler almalıdır.

Nitekim öyle de oldu.

Toplumsal çıkarla kişisel çıkar çatışması reform hareketiyle birlikte, perde perde sesinin tonunu yükseltmeye başladı. Revizyonist yöneticiler, daha tam ifadesiyle Yeni Burjuvazi maddi çıkarın teorik kılıfını yapmakla meşguldü. Zira, reform ideolojisinin en önemli unsuru maddi özendiricilerdi.

Bir diğer nokta, kişisel çıkar güdüsüyle doğrudan bağlantılı olan kâr kavramında, kişisel kazanç gibi, meşrulaştırılmasıydı. Reform hareketinin bir başka cephesiydi bu. Bir muhasebe kategorisi oimaktan çıkarılıp, bölüşüm kategorisi düzeyine yükseltildi.

Kâr, eğer yalnızca işletmelerin başarı göstergesini belirleyen unsur olarak ele alınırsa, işletme açısından prim biçiminde dağıtım aracı olursa, bunun artık sosyalizmle bağdaşması düşünülemez.

İşletmenin başarı göstergesiyle koşutluk halinde dağıtılan primler, başarıya göre bölüşüm payları haline geldiği andan itibaren eşitsizliğin de kaynağı haline gelir oldular. Özellikle yönetici ve teknik kadrolar, bu yolla ayrıcalıklı mevkilerini oldukça güçlendirdiler.

Bir hatırlatma: Üretim ilişkileri açısından primlerin taşıdığı anlam oldukça önemlidir. Öyle üzerinden atlanarak geçilecek bir sorun değildir. Mülkiyet, bölüşüm kategorilerinin, üretim ilişkilerinin öğelerinden olduğu hatırlanırsa, ve yeni burjuvazinin de gücü ve etkinliğini bu alandan aldığı gözönüne alınırsa, bu zemindeki bölüşümün hayatiyeti daha bir önem kazanır.

Reform hareketiyle birlikte ekonominin yapışığı haline getirilen kâr kavramının, sosyalizmin amacı olmadığı halde, reform ideolojisinin temel unsuru haline getirilmesi asla sosyalizmle bağdaştırılamaz. Stalin'in sözleriyle, "sosyalist üretimin amacı kâr değildir, insan ve onun gereksinmeleridir, onun maddi ve kültürel gereksinmelerinin giderilmesidir. (5)

Kosigin-Brejnev reform hareketiyle birlikte, 1965 yılından itibaren uygulanan prim sistemi (1957 Kruşçev reformlarında da vardı ama daha sınırlıydı) işletmelerin üretim başarılarına bağlanmasına karşın, Stalin döneminde maddi teşvikler, sosyalist üretimin örgütlenmesi ve gerçekleştirilmesinin bir parçası olarak ele alınıyordu. Dolayısıyla, maddi teşvikler Stalin döneminde de uygulanıyordu gibi gerekçelerle primler haklı gösterilemez. Stalin dönemi ile Brejnev dönemi arasında suni bir köprü kurulup, koşutluk halinde düşünülemez.

Stalin döneminde, merkezi planın gerçekleştirilmesinin birer unsuru, birer kavramı kapsamındayken, Brejnev dönemiyle bu özelliğini yitirip, işletmenin başarısına göre dağıtılan pay halini alınca, primler artık sosyalist mekanizmanın birer unsuru olmaktan çıkmış, Korigin-Brejnev reformlarının vazgeçilemez parçası haline almıştı. Bu karıştırılmamalıdır. Stalinci zeminde, Brejnev zemini arasındaki ayrım çizgisi, bu sorunda silikleştirilmemelidir.

Kosigin-Brejnev reform hareketiyle birlikte tarım alanında da önemli değişiklikler gündeme geldi.

Sanayide olduğu gibi, tarım alanında da ademi-merkezileşme yönünde ciddi mesafeler alındı. Daha 1958 yılında, makine-traktör istasyonları dağıtıl-

5- Stalin, "L.D. Yaroşenko Yoldaşın Yanlıları", Son Yazılar, s. 136.

mişti. Ademi-merkeziyetçilik yönündeki adımlar kısa sürede merkeziyetçiliğin yeniden güçlendirilmesiyle sonuçlandıysa da 1966-1967 yıllarında yeniden ve daha cüretkâr ademi-merkezileşmeye yönelindi. Önemli oranda tarımsal işletme, kazancın azamileştirilmesi zemininde iş görmeye başladı. Serbest piyasacı, maddi teşvikçi gelişmeler bu alanda da varlığını hissettiriyordu. Öyleki, yaratılan kazancın bir bölümü tarımsal işletmelerin kendilerine bırakılıyordu. Merkezi planlamanın etkisi de bağlamda gittikçe azalıyor-du. Endüstri reformu alanında olduğu gibi, tarımsal reform alanında da çok sayıdaki merkezi plan endeksleri çok az sayıdaki yönergeyle sınırlandırılı-yordu. Kolektiflerin arazisinin önemli bir bölümü, işlemleri için belli ailelere bırakılıyordu.

VI

İşletmelerin yönetici ve kadrolarına pastanın kaymağını sunan reformlar, işçi kesimini işten çıkarma korkusuyla daha da acımasızca sömürünün çarkları arasına hapsedmiş ve daha yüksek verim için kölece çalışmaya mahkum etmişti. İşletmelere ilişkin önemli kararların alınmasında işletme yöneticilerine sağladığı olağanüstü yarara karşın, bu yarar, işçilere tersi temelde etkide bulunmuştu. Daha çok verimlilik için daha çok çalışma. Bu durum, **Prestroika**'da sıkı disiplin biçimindeki kavramların ardına gizlenecektir. Bilinmektedir ki, reform hareketiyle birlikte düşük emek verimliliği problemi bir türlü çözüme bağlanamamıştır. Oysa Stalin döneminde çoğu Stalin karşıtlarının da itiraf ettiği gibi, yüksek bir emek verimliliği vardır. Bu böyle olmasaydı, olağanüstü sanayileşme atılımı hiçbir zaman izah edilemezdi.

Bakın Patric Flaherty çelişkili ifadelerine karşın, halkın Stalin dönemindeki coşku ve enerjisini nasıl anlatıyor:

Stalinizmin siyasal dehası, onmilyonların korkunç yoksulluklara katlanmak için heyecanlı istekliliğini sağlama ve bin yıllık bir amaç için onlara isteksizce çektirmesi yeteneğinde yatar. Birinci beş yıllık planın toplumsal hareketlendirmesi, başından sonuna kadar Rus devrimci sürecinin hayat damarı olan aynı halk enerjisini ele geçirdi ve yoğunlaştırdı. (6)

İşte bu halk enerjisinden yüksek emek verimliliği gıdasını alıyordu.

Ne var ki, reform hareketi, bu tempoyu tutturamadığı gibi günden güne daha düşük noktaya inerek Brejnev döneminde Sovyeter Birliği'ndeki ortalama işçinin emek verimliliği, İtalyan işçisinin ancak yüzde yetmiş-seksenine ulaşabilmiştir.

Demek ki, düşük emek verimliliği problemi reformlarla aşılamamıştır.

Oysa Stalin dönemi, Thomas Angotti'nin sözleriyle, "inanılmaz nitel ilerlemelerden biri olarak nitelenmelidir." (7)

DURDURULAMAYAN BUNALIM: SİSTEM KİLİTLENİYOR

Ne Kruşçev'in 1957 yılı reformları ne de Kosigin-Brejnev'in 1965 yılı re-

6- Püatrick Flaherty, "Stalinizmin Sosyo-Ekonomik Dinamikleri", Dünya Sorunları, 612 Sosyalizmin Sorunları Dosyası, s. 61.

(7) Thomas angotti, "Stalin Dönemi: Tarihin Açıklanışı", Dünya Sorunları 6/2 Sosyalizmin Güncel Sorunları Dosyası, s. 53.

formları sistemi taşlaşmaktan kurtaramadı. Prim ve kârla sistemin mekanizmalarını harekete geçirmek, aygıtı yeni bir dinamizm kazandırmak olanaksızdı.

Ursula Schmiederer'in sözleriyle, "ileri sosyalizm sistem"ini yarattığından bu yana bürokrasi "tüm reform reçetelerini tüketmiş bulunmaktadır." (8)

Sürdürelim Schmiederer'le: *Altmışların sonlarından bu yana bürokrasi, bunalıma karşı girişimini iki yönde geliştirmeye çalışmıştır: Birincisi, dünya pazarlarına karşı "teknolojik açığı" kapamaya ve içindeki yenilenmenin uyuşuk gidişini kapitalist teknolojinin ithaliyle hızlandırmaya yönelik bir saldırı ve ikinci olarak üretkenlikte bir artış. Kapitalist teknolojinin yanısıra, kapitalist iş örgütlenmesi de ithal edilmektedir. "Üretkenlikte bir artış" anlamı ise, emeğin yoğunlaşmasından başka bir şey değildir. Bu yüzden her iki yönde emek gücünün daha fazla ezilmesini, yani işçilerin daha fazla sömürülmesini içermektedir.*

Demek ki bunalımın faturası işçilere çıkarılmaktadır.

Stalin dönemindeki muazzam büyüme, tam istihdam, emek verimliliğindeki çok önemli artış, daha sonraki yıllarda geriye, aşağılara çekildi.

Tıkanan sistemin tahliline önce Merkezi Planlamadan başlayalım.

Önce bir saptama: Sovyetler Birliği ekonomisi, İkinci Büyük Hamleyle birlikte merkezi planlama sistemi altında adeta inanılmayacak şekilde büyü-yebildi. (9)

Bu belirleme Stalin karşıtı Antonio Carlo'nundur.

Bir soru: Nasıl olurda, Stalin yönetimi altında tüm sosyalist üretimi örgütleyen Merkezi Planlama aygıtı rasyonelliğini koruyup, muazzam gelişmeyi sağlayabiliyor da, bu gelişim çizgisi, Stalin sonrası dönemde, özellikle Brejnev döneminde tam bir kilitlemeyle yüzyüze kalıyor. (Kruşçev'i özellikle belirtmedik. Çünkü, Kruşçev, dönemindeki, az-çok gelişkin büyüme hızını Stalin döneminden kalan dinamizme borçludur. Stalin döneminin birikimleri üzerinde halâ birkaç yıl dinamik gelişme sürdürülebilmişti.)

Carlo vb. buna kendi pencerelerinde yanıt bulmuşlardır.

Onlara göre, endüstrideki birincil sektöre, yani ağır sanayiye öncelik verilmiş, tüketim de o oranda bastırılmıştı. Bu birinci beş yıllık plan döneminin ana çizgilerini belirliyordu. İkinci beş yıllık plan inşası döneminde durum bunca basit değildi; çok daha karmaşıktı. Dolayısıyla, sanayileşmenin belli bir evresinden sonra, taşımacılık, dağıtım, depolama, uzmanlaşma ve çeşitleri çoğaltma vb. alanlarda problemlerle karşılaşılır. ilerleyen süreç yeni yeni ekonomik dalların, örneğin, elektronik, robot tekniği vb. geliştirilmesini gerektirir. Merkezi planlama ise, bu karmaşık ve çok çeşitli problemlerin üstesinden, elektronik bilgisayarlarla bile gelemez.

Carlo'nun yanıtı budur.

Boratav vb. aynı zemin üzerinde hareket ediyorlar.

Boratav'a göre, sanayileşmenin kritik aşamaları geçildikten, yapısal değişme ana çizgileriyle gerçekleştikten sonra, geleneksel model eskir ve plan.

(8) Ursula Schmiederer, "Kapitalizmde ve 'Gerçekten varolan sosyalizm'de Siyaset ve Ekonomi", Devrim-Ası Toplumlarda- iktidar ve Muhalefet, s. 181.

(9) Antonio Carlo, "Bürokratik Kolektivizm Sisteminin özellikleri, Çelişmeleri ve Perspektifleri", Sovyetler Birli'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri, s. 113.

da tıkanmaya başlar. Dolayısıyla, geri kalmış sosyalist ülkelere has bir sistemin, olgunlaşmakta olan sosyalist ekonomilerin ihtiyaçlarına yanıt verememesi planlama sistemindeki buhranın kaynağıdır.

Bu yargılarla gerçek yakalanamıyor.

Stalin döneminde plan ihtiyaçlara yanıt veriyordu. Brejnev döneminde (Kruşçev dönemi de dahil) ihtiyaçtan kopmuştu. Yalnızca Yeni Burjuvazinin iktidarını pekiştirmenin aracı haline getirilmişti. Yeni Burjuvazinin çıkarlarını pekiştirmenin aracı haline getirilen planın ihtiyaçtan kopması da kaçınılmazdı.

Nitekim, Antonio Carlo'nun kendisi iki ihtimal üzerinde duruyor: Ya diyor, planlama, bürokrasinin hesap problemlerinin "otomatik" olarak çözüleceği piyasaya yönelik bir üretime geri dönüş, ve gerçek bir sosyalist ekonomi planlaması. (10)

Demek ki, Carlo'ya göre de sakatlık, Merkezi Planlama sisteminin varlığında değil, bu sistemin uygulayıcılarındadır, içeriğinin değiştirilmesindedir. Antonio Carlo'nun kendisi de "Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri" adlı kitabında reformların olağan küçük ödünlerin ötesine geçtiğini ve merkezi sosyalist planlamanın içeriğini piyasa ekonomisi yönünde değiştirdiğini kabul eder. Sosyalist ekonominin düzenleyici ilkesinin serbest piyasa değil, plan olduğu açıktır. Sovyetler Birliği ve Doğu-Avrupa ülkelerinde 1960'lı yıllar, planlama sisteminden kopulduğu yıllardır. Plansız bir sosyalizm, ne tasavvur edilebilir ve ne de pratikte mümkündür.

Sosyalist sistem serbest piyasa ilişkileri temelinde varolamaz, ama bundan, piyasa ilişkilerinin komünizmin bu ilk aşamasında tümüyle yok edildiği sonucu çıkarılamaz.

Meta üretimi, değer yasası ve dolayısıyla fiyat mekanizması ve piyasa ilişkileri belli ölçülerde, komünizmin bu ilk aşamasının ulaştığı düzeyle sınırlı ölçüde de olsa varlığını sürdürür. Nedir ki, bu ilişkiler, merkezi planlama sistemini etkilemez; plan inşasının içeriğine etkide bulunamaz. Hangi ürünün ne kadar üretileceğine piyasa ilişkileri, üretici tercihleri, örneğin işletme yöneticileri vb. karar veremez ya da onların tercihleri planlamayı belirlemez. Bir bütün olarak işçi sınıfı ve bağlaşıklarının çıkarları, onların maddi ve kültürel gereksinimleri, genel ülke çıkarları planlamayı belirler. Piyasa tercihleri egemen olduğu andan itibaren, merkezi planlamaya son vermek zorunluluk halini alır. Ya da karma bir biçimde planın içeriği serbet piyasa ekonomisi yönünde değiştirilir. Plan artık sosyalist maskeli revizyonizm için mutlakliyetin apış arasındaki asma yaprağıdır.

İhtiyaçtan kopan, işçi sınıfının aktif katılımını dışlayan planlama sistemiyle tersi temeldeki plan arasındaki fark bilince çıkarılmalıdır.

Stalin döneminde Merkezi Planlama Sistemi altındaki o muazzam gelişmenin, zamanla Stalin sonrası dönemde yerini, tam bir kaos ve keşmekeşe, tıkanmaya bırakmasının nedeni rahatlıkla kavranabilir, eğer bu realite yakalanabilirse.

Toplumsal üretimi önceden saptanmış bir plana göre yerine getirmek, plan inşası ve uygulamasında kafa ve kol emekçilerinin ihtiyaçlarını hesaba

(10) Antonio Carlo, "Bürokratik Kolektivizm Sisteminin Özellikleri, Çelişmeleri ve Perspektifleri", Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri, s. 116.

katmak.

Aslolan budur.

Brejnevciliğin bunalımı, bu gerçeğe sırtını dönmede yatar.

Planın içeriğini Yeni Burjuvazinin ihtiyaçları, iktidarı, çıkarları doğrultusunda değiştirmesinde yatar. Kitlelerin katılımını, onların ihtiyaçlarını gözardı eden bir sistemin kendi iç çelişkileriyle günden güne derinliklere gömülmesi elbette beklenen bir olgudur.

Plan, ekonominin denektaşısıdır. Sosyalizm açısından böyledir. Sosyalist planlama sistemi, tüm bir ulusun ekonomisinin örgütlenmesinde temel unsurdur. Toplumsal üretim, merkezi bir plana göre örgütlenecektir. Yatırımların, üretilen malların miktar ve kalitesinin, ücretin, işletme ve iş yerleri hakkındaki kararların merkezi plan aracılığıyla yerine getirildiği açıktır. Bunca önemli konularda, tüm ekonominin örgütlenmesinde yaşamsal önem taşıyan plan, eğer tabanın etkin katılım ve denetiminden yoksun kalırsa ve bu olguları hesaba katmazsa, Stalin-sonrası dönemde olduğu gibi, kendisi, gelişmenin önünde ayakbağı haline gelir, zira, başka şeylerin yanında, oranlı gelişme yasası ancak sosyalist planlama aygıtıyla olasıdır. Tarım ile sanayi, üretim ile tüketim, üretim kapasitesiyle işgücü temini arasındaki oranlı gelişim, merkezi plan dahilinde çözülür.

Sosyalist ekonomi genel bir planı gerektirir. Bunda, egemen unsurda, akılcılıktır ve işçi sınıfının çıkarıdır. Üretim, akılcı tarzda işçi sınıfı ve komşularının ihtiyaçlarını karşılama doğrultusunda planlanmadığı an, her şey yerinden oynar. Ve plan artık, geliştirici, örgütleyici, düzenleyici değil, köstek olur.

Kruşçev-Brejnev döneminde planın başına gelen de budur.

İki bakımdan bu böyledir:

a) Reformlarla birlikte, ademi-merkeziyetçiliğin güçlenmesiyle koşutluk halinde, işletmelerin hakları plana karşı güç kazanır oldu. Plan endeksleri sınırlandırılarak fonksiyonu daraltıldı.

b) Planın içeriği reformlarla birlikte serbest piyasa ekonomisi lehinde değiştirildi.

Böylesi bir planlama sistemine artık sosyalist planlama denemeyeceği açıktır. a şıkkı açısından denemez, çünkü, merkezi plan direktiflerinin kısılarak, işletme hakları lehine değiştirilmesi, tüm ulusal ekonominin merkezi plan çerçevesinde örgütlenmesini engeller ve planı durmaksızın aşındırır. b şıkkı açısından denemez, çünkü, planın içeriğinin, onun halkın ihtiyaçlarının karşılanması biçimindeki içeriğinin değiştirilmesi, tabanın talebini dikkate almaz, işçi sınıfının plan inşası ve uygulanmasında aktif katılımını engeller. Sonuç, her iki şık açısından da, plan, ekonominin örgütlenmesi önünde artık bir engelleyici, hurda demir yığını aygıtın bir aracı olmuştur.

Şu sözler öğreticidir ve yerinde söylenmiştir:

Yaşamakta olduğumuz bunalım, kapitalizmle sosyalizmi, planlamayla piyasa ekonomisini kombine etme çabalarının ürünüdür. İlk adımları Kruşçev zamanında atılan bu sapma bizi bu günlere getirdi. Yapılması gereken şey, 1950'lerin planlı ekonomi anlayışına geri dönmektir. (11)

(11) Vladamir Yakuşev'den aktaran Osman ulugay, Cumhuriyet 10 aralık 1989.

Emekçilerin Birleşik Cephesi'nin önde gelen kişisi Viladamir Yakuşev'in açıklamalarıdır bunlar. Yakuşev'in burada çözümleyemediği şey, yaptığı saptamanın nesnel olmayışı değil, mevcut aygıtın revizyonist yöneticilerinden 1950'lerin planlı ekonomi anlayışına geri dönüşü beklemesidir.

Prestroika ile birlikte tamıtamına kapitalist pazarlarla bütünleşmiştir artık. Plana tümüyle elveda.

1950'lerden sonra Kruşçev'le birlikte aşındırılan planlama sistemi, Kosiğin-Brejnev reformlarıyla birlikte iyiden iyiye ihtiyaçtan kopar hale geldi. Üretim önemli ölçülerde efektif olmaktan yani fiili olmaktan çıktı. Üretimin tam kapasiteyle kullanılmayışının da başlıca dayanağıdır bu.

Üretilen malların gerek kalite ve gerekse çeşitleri açısından ihtiyaca uymaması önemli bir problem ve ekonominin dibe vurmasının başlıca unsuru-ruyd.

Somutlayalım.

Plan eğer yılda şu kadar ton avize üretilmesini öngörmüşse, işletmeler, çıkarları gereği planın kotasını doldurmak için kullanışlı ve ihtiyaca yanıt veren avizeler üretmek yerine, ağır ve hantal avizeler üreterek plan hedeflerine ulaşmak isterler.

Plan hedefleri yerine getirilmiştir, ama üretilen avizeler kullanılır olmaktan uzaktır.

Dolayısıyla, üretim etkin değil, efektif değil; fiili olmaktan uzaktır.

Başka bir örnek: Varsayalım ki, çivi üretimi yapılacaktır. Planda da bu tonla ifade edilmiştir. İşletme ya da fabrika yöneticileri çok büyük çiviler üreterek bu hedefe ulaşmak isterler: Böylece kullanışsız çiviler üretilir. Bu çiviler de ihtiyaca cevap vermez. Çivi planın kotasını doldurmuştur, ancak ihtiyaca uymaktan uzak kalarak.

Göstergeler, fiziki birimler ya da belli değerlerle ifade edildiğinden, işletme yöneticileri bu işi en kolay hangi yöntemle yerine getirebilir de çıkarımı korurum düşüncesiyle işe girişince, üretim ihtiyaçtan kopup, efektif olmaktan çıkar.

Çarpıcı bir örnek daha: Konu, milyonlarca rublelik yatırımların yapılmış olduğu soğuk hava tesisatlı demiryolu taşımacılığı. Üretimin ihtiyaçtan nasıl kopup, fiili olmaktan çıktığı bu örnekle daha iyi anlaşılacaktır.

Vagonlardan bir çoğunun boş gidip geldiği ve hava taşıdığı ortaya çıkıyor. Fakat endislerin değerlendiriliş tarzı dolayısıyla demiryolu depoları için bunu yapmak yarar sağlıyor. Demiryolu taşımacılığının faaliyeti vagonların katettiği kilometre sayısı ile ölçülüyor. Boş vagonları takın lokomotifin arkasına ve ülkenin bir ucundan diğer ucuna bir ileri bir geri koşturun. Vagonlar ne kadar kilometre yaparlarsa işletmeciler o kadar fazla prim alır... Kakovka soğutma deposu 1986'nın on ayı için plan hedeflerini aştı: Soğutulmuş yüklerin 224 bin kilometre kat etmesi planda hedef alınmışken bu deponun yükü 233 bin kilometre yapmayı başardı, ama bunun çoğu boş yükü. Buna karşılık bu vagonlar normal yük vagonlarının sadece altıda biri miktarında yük taşıyordu. (12)

Anthony Barnett'in "Sovyetler'de Özgürlük" kitabında yazdıkları bunlar.

(12) anthony Barnett, Sovyetler'de Özgürlük, s. 66.

Üretimin yanında ulaşım da burada etkin olmaktan çıkmış durumda. Önemli olan planda öngörüleni yapmak. Gerisi önemli değil.

Her şey ihtiyaçtan kopan planın öngörülerini temelinde ele alınırsa varılacak nokta işte bu olur.

A. Carlo da aynı belirlemelerde bulunuyor. Eğer plan, örneğin, arzulan traktör üretim miktarını ağırlık ölçüleriyle ifade ediyorsa (şu kadar bin ton), aşırı ağırlıkta ve bunun sonucu olarak da kullanışsız traktörler yapılmaktadır. Aynı olay, planda ifade edilen toplam ağırlık verilerine göre çok ağır imal edilen çok sayıda başka ürün içinde sözkonusudur: Lambalar, tekerlekler, çiviler, kağıt vb., fazla kumaşla yapılan giysiler-Sovyetler Birliği'nde mantoların uzunluğu ve ayakkabıların büyüklüğü meşhurdur- çok mumlu lambalar ve Sovyet literatüründe sık sık belirtilen buna benzer bütün örnekler, daima işletme yöneticilerinin, soyut plan normlarını mümkün olduğu kadar düşük giderle yerine getirmedeki çıkarlarından kaynaklanır. (13)

Evet, Yeni Burjuvazinin çıkmazıdır bu.

Halkın maddi ve kültürel gereksinimlerini hesaba katmayan, plan inşası ve uygulamasında tabanın etkin katılımı ve denetimine kendini kapalı tutan, planı işletme yöneticileri lehine çeviren bir mantığın, revizyonizmin bunalıdır bu.

Üretimin fiili olmayışı, israfla doğrudan bağlantılıdır. Yukarıda Barnett'en aktardığımız vagon örneği, buna en somut kanıttır. Sistemin tıkanmasında, planın içerik ve doğrultusunun sosyalist zeminden kopuşuyla birlikte, israf, başlıbaşına yer işgal etti.

J. Kuron ve K. Modzelewski'nin de bu konudaki tanıklığına başvuralım:

Ekonomik fazlanın israfı, olağanüstü yüksek hammadde ve yakıt tüketimi biçiminde, varolan üretim kapasitesinin düşük kullanımında ve üretim yedeklerinin olağanüstü yığılmasında kendini gösteriyor. (14)

"Tekelci-Bürokratik Sosyalizm" denemesinde, Kuran ve Modzelewski, Polonya'yı inceliyorlar. Polonya ekonomisinin çıkmazı ve aygıtın taşlaşmasını konu ediniyorlar. Tüm görüşleri doğru görülemez bu yazarların. Stalin karşıtı bu yazarlar, ama, bu saptamaları yerli yerine oturmuş. Onlardan aktarma yapmamızın nedeni, kendi ülke somutunu ilk elden kendilerinin incelemelerinden dolayıdır. Doğu-Avrupa'nın bu ülkelerinde varlaşan şeyin Sovyetler Birliği'nde de benzer özelliklerle vücut bulduğunu anımsatmaya gerek yok.

Sürdürelim bu yakın tanıklarla.

Aynı ürünün imalindeki çelik kullanımı, bizim endüstrimizde Batı Avrupa'nın çok gelişmiş ülkelerinden yüzde otuz daha yüksektir. Bir üretim birimine düşen kömür ihtiyacı, bizim ülkemizde dünya ölçüsünün yüzde kırk-elli üzerindedir. Malzeme giderlerini düşürme planları ancak yaklaşık yüzde elli oranında yerine getirilir. Bu durum, hammadde ve yakıt yedeklerinin tü-

(13) Antonio Carlo, "Bürokratik Kolektivizm Sistemin Özellikleri, Çelişmeleri ve Perspektifleri" Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri, s. 119.

(14) J. Kuron-K. Modzelewski, "Polonya Birleşik İşçi Partisine Açık Mektup", Tekelci-Bürokratik Sosyalizm, s. 68.

ketilmesini hızlandırıyor. (15)

İsrafa yolaçan, kaynaklık eden temel, 1957 Kruşçev, 1965 Kosigin-Brejnev reformlarıyla birlikte maddi özendiricilere, prim, kâr vb. kategorilere yüklenen roldür. Kâr, tüm ulusal ekonomi içinde tayin edici fonksiyona sahipse, maddi özendiriciler işletme kârı oranında yoğunlaşırsa, plan hedeflerini yerine getirme çabaları, yalnızca görünüşü kurtarma, çıkarı azamileştirme biçiminde vücut bulur. Dolayısıyla israflar süreklilik arzeder.

İsrafların, plan hedefleri, prim ve başarı göstergeleriyle bağı oldukça ilginçtir, Başarı göstergeleri, reform hareketiyle birlikte, planda saptanmış niceliklere, miktarlara bağlanmıştır. İşletme yöneticisi ve teknik personel bu durumu iyi bilmektedir. Bilinmektedir ki, prim dağıtımı, planlanmış düzeylere ulaşmayla olasıdır. Yani saptanan nicelikler aşıldığı an prim saati işler. İşin kolayına kaçan işletme yöneticileri plan hedeflerini düşük tespitle prim miktarlarını arttırmayı dener. Gayri safi üretim değeri planca saptanır; saptanan bu hedef ne kadar düşük olursa, hedefe ulaşmak ve onu geçerek primi hak etmek o kadar kolay olacaktır. Bu hedefe ulaşırken de, işler, fiziki birimler ya da niceliksel miktarlar üzerinden planda tespit edildiğinden, amaç, kaliteli ve kullanışlı mal üretmek değil, hedefe ulaşmak olur.

Üretim için üretim!

Sonuç: Kalitesiz, kullanışsız, ihtiyacı karşılamayan üretim.

Bir yanda yığılma, öte yanda yokluğu çekilen ama üretilmeyen mal! Bu çelişme günbegün keskinleşerek ekonomiyi kemirir.

Bu durum, Stalin-sonrası dönemin ve özellikle de Brejnev döneminin ve sonraki halkaların yaygın özelliği haline gelir olmuştur.

Bu sorunla birlikte, ikinci bir sorun da açıklığa kavuşmuş olur: Mallardaki düşük kalite, kullanışlı olmayan üretim. "Hammaddelerin kötü kalitesi yanında aletlerin ve parçaların kötü kalitesi de nihai ürün üretimi üzerinde olumsuz etki yapıyor." (16)

Planlamada emekçi kesimin çıkarları ve gereksinimleri göz edilmediği sürece, israflar malların kötü kalitesi sürüp gidecektir. Örneklerimizin çeşitli oluntularıyla açıkladığımız gibi, Stalin-sonrası revizyonizmin gemleri ele geçirdiği süreç, ekonomik "fazla"nın israf edildiği, büyümenin daraldığı süreçtir.

Ekonomik potansiyelin tam olarak kullanılmadığı, tam istihdamın sağlanmadığı koşullarda ekonomideki durulma sürüp gidecektir.

İsraf vb. kavramlar, kapitalizme özgüdür. Ne var ki, kaynakları ulusal ekonominin kolları arasında rasyonel biçimde paylaştırmayan, ekonomiyi sosyalist planlama aygıtıyla işçi sınıfı lehine eğerlemeyen revizyonist yönetim altında israflar da kaçınılmaz olarak sistemin astarı durumuna gelecektir. Örneklerle de tanıtıldığı gibi Kruşçev-Brejnev revizyonizmi altında "üretim üretim içindir" ilkesi uygulanmıştır. Bu ilkeyle de halkın ihtiyaçlarının üzerinden atlanmıştır.

Netice itibarıyla, ulusal kaynakları ekonominin çeşitli dalları arasında

(15) J. Kuron-K. Modzelewski, "Polonya Birleşik İşçi Partisine Açık Mektup", Tekelci-Bürokratik Sosyalizm, s. 68.

(16) J. Kuron-K. Modzelewski, "Polonya Birleşik İşçi Partisine Açık Mektup", Tekelci-Bürokratik Sosyalizm, s. 69-70.

akılcı biçimde paylaştırmayan, sosyalist planlama ilkesini dumura uğratan ve serbest piyasa ekonomisi lehine içeriğini bozan, halkın gereksinimlerini değil, yeni burjuvazinin çıkarlarını pekiştiren, kâr ve prim sistemini vazgeçilemez kategoriler olarak ekonominin kilit taşı haline getiren, israf ve düşük kaliteli malla koyun koyuna bir aygıtın kilitlenmemesi olanaksızdı.

Stalin döneminin canlı ve dinamik kurumları ve mevcut ilişkiler artık tökezliyordu. Kruşçev-Brejnev revizyonizmi dönemi artık üretici güçleri geliştiremiyor, üretim ilişkileri mevcut güçlerin önünde köstek haline geliyordu.

Stalin-sonrası dönem, ilişki ve kurumların bir bütün olarak aygıtın ivme kazanamadığı, dinamizmini kaybettiği, kısaca taşlaştığı, boğulduğu, kireçlendiği, kilitlendiği dönemdir.

ÖNLENEMEYEN BÜZÜLME, ÇÖLLEŞEN YAŞAM, FELÇLİ AYGIT

Sınırlılık, durgunluk, darlık, zihinsel çölleşme, insan kirliliği Brejnevçilikle doruğuna ulaştı. Büzülme, taşlaşma, felçlilikte bu dönemi karakterize eder. İbre 1980'li yılları gösterdiğinde ekonomi ve toplumsal yaşam tam bir kaostu. Stalin'li yıllarda yüzde onun üzerinde seyreden ulusal gelir artışı 1980'lere gelindiğinde yüzde ikide demirlemişti.

Üretimde alarm verici durum, büzülme Stalin-sonrası döneme özgüdür. Tarım üretimi: 1,2 sanayi üretimi: 3,7'lere iniyordu. Stalin döneminde bu rakam tarımda 11, sanayide 13 civarında seyrediyordu. Büyüme oranı açısından da endişe verici rakamlar var: 1982 yılı itibarıyla bu oran, yüzde ikinin altına inmişti. Stalin döneminde bu oran, çift rakamlarla ifade ediliyordu.

Çölleşen yaşam ve felçli aygıtı Abel Aganbegyan'dan dinleyelim:

Eğitim; 1950'lerde eğitim, ulusal gelirin yüzde onunu alıyordu. İlk sputnik fırlatıldığında ABD'de bir komisyon Sovyet gelişiminin nedenlerini inceledi ve gizlin okul düzeyinde Sovyet eğitiminde olduğuna karar verdi. O zaman ABD'de SSCB'deki yüzde on oranına karşılık ulusal gelirin yüzde dördü eğitime harcanmaktaydı.

1985'e gelindiğinde ABD'nin eğitim harcaması yüzde onbire çıktı. Sovyetler Birliği'nde ise, yüzde yediye düştü, çağdaş yaşamın gerektirdiğinin çok daha altında.

Halk sağlığı: 1950'lerin sonunda ve altmışların başında Sovyetler Birliği öteki ülkelerle çok rahat rekabet edebiliyordu örnek olarak ölüm oranı binde altı-yedi idi (yani dünyanın en iyisi), beklenen yaş yetmişti (Japonya gibi), çocuk ölümlünde zirve binde onbeşi. Sonra ciddi gerilemeler oldu... Sonuç olarak 1958'de ölüm oranı binde 10.8'e çıktı, beklenen yaş 2 yaş düşüp 68 oldu (başka yerlerde 3-4 yıl yükseldi).

Gıda: Yiyecekleri bir bölümü ithal ediyor. Planda bu 40 m. ton buğday (etimizin dörtte biri bu buğdaydan üretiliyordu) ve 1 m. ton et olarak görülüyor. Bunlar petrol satılarak alınıyordu ve bu dönemde petrol fiyatı yarıdan fazla düştü. Böyle devam edilmesi kabul edilemez.

Konut: Ailelerin % 17'sinin ayrı ev veya dairesi yoktur, paylaşmak durumundadırlar. Öteki ailelerin durumu da tatmin edici olmaktan uzaktır.

Aganbegyan, Sovyet ekonomisinin yavaşlayan gelişimini de şu rakamlarla açıklıyor:

5 yıllık plan dönemleri 65MH(%) 5 yılda tarımsal çıktı artışı(%)

1966-70	41	21
1971-75	28	13
1976-80	21	9
1981-85	16,5	6

Evet bütün bunlar perestroika'nın önde gelen ideologlarından Abel Aganbegyan'ın açıklamaları (17)

Rakamların diliydi bu.

Nereden gelindi bu noktaya sorusu hemen akla gelir.

Merkezi planlamanın aşındırılması, sınırlandırılmasıyla, bu planın sosyalist özünün boşaltılmasıyla, bu özün serbest piyasa ekonomisi doğrultusunda yön değiştirmesiyle, işletme yöneticilerine ve teknik kesime tanınan haklarla, kâr ve prim sisteminin ekonomide kilit taşı haline getirilmesiyle.

Kısaca, Yeni burjuvazinin, sosyalist aygıtı tepeden tırnağa gaspıyla, işbaşındaki yeni burjuvazinin yönetimi altında, mevcut kapitalist bürokratik üretim ilişkileri toplum ve ekonominin gelişimi önünde artık ayak bağıydı.

Gelişimi, ilerlemeyi, atılımı boğan üretim ilişkileri ve üst yapıydı. Ekonomik gelişmenin önünü tıkayan bu olgulardı. Yeni burjuvazi de gücünü buradan almıyor muydu?

İşte, kilitlenmeyi, kireçleşmeyi sağlayan bu olgulardı.

Sistem artık dar bir zümrenin, parti ve devlet aygıtına çöreklenmiş Yeni Burjuvazinin çıkarlarını ifade ediyordu. Tabandaki işçi sınıfının çıkarlarıyla bütünleşmeyen sistem, yalnızca egemen yeni burjuvazinin çıkarlarına bir yanıtı temsil ediyordu.

EMEK VERİMLİLİĞİNDE DURDURULAMAYAN DÜŞME

İstisnasız hemen herkesin üzerinde birleştiği noktadır: Emek verimliliğinde düşme.

Sınıftan kopan (işçi sınıfı) felçli aygıtın yazgısıdır bu. Toplumsal sosyalist değer ve bilincin gözardı edildiği, bireyselliğin öne çıkarıldığı yerde başka türlü olamaz. Bu benim devletim, bu benim çıkarımı ifade ediyor diyemeyen işçi, direnişini bu yolla -pasifte olsa- sergileyecektir. Her revizyonist Doğu-Avrupa ülkesinin ortak özelliğidir bu.

Bundan kaçınılamaz.

Emek ve emek ürünleri üzerinde hak sahibi olamayan işçi kimin için çalışacaktır?

Çekoslovakya örneğinde "Doğu Avrupa'da Sosyalist Muhalefet" adlı kitabında Jiri Pelikan şunları söyleyecektir:

İşçiler kötü çalışma ahlakıyla, düşük iş verimiyle suçlanıyorlar. Oysa işçiler çalışıp çalışmamakta kararsızdırlar. Çünkü verecekleri emeğin sonuçları ya gözden kaybolup gidecek, ya da bir kısmı bir kez daha heba olacaktır. Bir kısmı ise, işçilerin içine sindiremedikleri amaçlarla kullanılacaktır. (18)

Aynı durumu A. Carlo, "Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri"

(17) Abel Aganbegyan, "Sovyet Ekonomisinde Yeni Yönelişler", Dünya Sorunları 6/2, Sosyalizmin Güncel Sorunları Dosyası, s. 138-141.

(18) Jiri Pelikan, Doğu Avrupa'da Sosyalist Muhalefet, s. 150.

ri'nde şöyle çözümleyecektir: Sovyet işçisi, işletmenin 'kendisine ait' olmadığını, plan hedeflerinin kendi katılımı olmaksızın ortaya çıktığını fark etince, bu hedeflere karşı tam bir kayıtsızlık ve plana karşı bir yabancılık duygusu geliştirir. İşçilerde bu şekilde oluşan pasif direnme biçimleri nesnel olarak işletme yöneticilerinin yıkıcı faaliyetleriyle birleşir. Eğer düşük kullanım değerleri olan endüstrü ürünleri (örneğin kullanışsız traktörler vb.) imal edilebiliyorsa bunun nedeni, yalnız "menecerlerin" plandaki soyut ölçme birimlerini kendi çıkarlarına göre kullanacak şekilde anlamaları değil, aynı zamanda işçilerin Sovyet sisteminde gerçekten yalnız bürokrasinin çıkarına hizmet eden yüksek değerde mallar üretmede hiçbir çıkar geliştirmemiş olmalarıdır. İşçilerin protestocu tutumları yalnız onların daha yüksek hayat düzeyi taleplerinin ifadesi olarak yorumlanamaz. Bu tutum Sovyet sisteminin çerçevesi içinde de olsa, daha çok sisteme karşı kayıtsızlık ve protesto olarak kavranmalıdır. (19)

İşçiler, aygıtın gerçek sahibi olmaktan uzaksa, üretim hedeflerine katılmaları mümkün olmaz. İşçi emeğinin sonuçlarına neden ilgisiz kalır: Eğer üretim sürecinde etkili olmazsa, eğer sistem onunla bütünleşmezse.

Sonuç: Emek verimliliğindeki sürekli düşüş.

İşçi, üretim süreciyle bütünleşmede, katılımı ve denetimde uzaksa, uzaklaştırılmışsa, bilinçli çalışma içine giremez. Ayrıca işçiyi karşısına alan revizyonist sistem, verimi yükseltebilecekleri çalışma koşullarına kavuşturmazsa işçinin verimliliğinin yükselmesi beklenemez. Tabii bu arada üretimde kullanılan ara malların düşük kalitesi de verimliliğin düşmesinde etkili olur. Bu da işin diğer cephesi.

Carlo, verimliliğin yükseltilmesi, yani öncelikle çalışmanın yürütülmesinin yoğunlaştırılması şimdi kuşkusuz Sovyet sisteminin en büyük problemlerinden biridir derken haklıdır. (20)

Ekonominin önlenemeyen büzülmesinde bu önemli bir sorundur.

Emek verimliliği, ekonomik büyümede tayin edicidir. Dolayısıyla, emek verimliliğindeki her düşüş, ekonomik büzülmeyle özdeşdir.

ÇİFTE EKONOMİ

Sovyetler Birliği sisteminde ikili ekonomiden söz etmek kuraldır. Revizyonizmin kısıkcı altında bu hep böyledir. Tabii, haklı nedenleri var bunun.

Çifte ekonomi şöyledir:

Birincisi, resmi olarak işleyen ekonomi, diğeri, karaborsa biçiminde faaliyet sürdüren gizli ekonomidir. Aşındırılmış merkezi planlamanın sosyalist içeriğinden koparılmasıyla birlikte, plan ihtiyaçtan kopmuştu. İşçinin istemleriyle bütünleşmeyen plan, işçi gereksinimlerini hesaba katmaz olmuştu. Yeterli miktar ve kalitede mal üretilemiyordu. Bir kısım üretilen malın kalitesi düşük, bir kısmı da üretilemiyordu. Resmi ekonominin şurasından-burasından hava delikleri açmak kaçınılmazlaşıyordu. Bu da karaborsa eko-

(19) Antonio Carlo, "Bürokratik Kolektivizm Sisteminin Özellikleri, Çelişmeleri ve Perspektifleri", Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri, s. 126-127.

(20) Antonio Carlo, "Dokuzuncu Beş Yıllık Sovyet Planı Üzerine", Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri, s. 187.

nominin gelişmesine yol açıyordu. Karaborsa ürünlerin üretildiği işletmelerde işletme yöneticilerinin bir bölümü devlet mülkiyetinin bir kısmını yasadışı yollarla ele geçiriyor ve bunları piyasaya sürüyorlardı.

Bu şöyle gelişiyor: İşletme yöneticileri ve üst teknik kadrolar, çalıştıkları alanlarda devlete ait malzemeyi ele geçiriyor ve bunu gizli olarak üretiyor. Bu, işletmelerin çeşitli kaynaklarını kullanarak yapıyordu. Gizli atölyelerde gizli üretim! Ancak buradaki gizlilik tırnak içinde anlaşılmalıdır. Zira, bu ekonomiden herkes haberdar, ama başka çözüm de yok.

Carlo'nun şu saptaması gerçeği ifade ediyor:

Sovyet tüketim mallarının ünlü düşük kalitesi ile zaten mütevazı olan tarım planının gerçekleştirilemeyişinin bir araya gelmesi, kaçınılmaz olarak, sistemin eskiden beri ünlü bir hastalığının, yani karaborsanın şiddetlenmesine yol açtı. (21)

K.S. Karol, şöyle açıklıyor çifte ekonomiyi "İşler Tümüyle Nasıl Dönüştürülebilir? Ne Yapmalı? Kiminle?" adlı makalesinde:

Derhal iki ayrı ekonomi çıktı ortaya: bunlardan resmi olanını niteleyen özelik, sabit fiyat ve dağıtım mekanizmalarıydı, öbürü ise, buna paralel olarak, arz ve talep yasasına göre işliyordu. Kendi deneyiminden bir örnek vereyim. Savaşın sonunda, Rostov'da, ulusal savunmaya hizmet eden büyük bir fabrikada çalışıyordum. Eğer tüketim malları mekanizması, vadedilen malları edinmemi sağlayabilseydi, resmi üretim yaşamıma yetecekti. Ama böyle olmadığı için, bir kilo ekmeğin fiyatının bir aylık ücrete eşit olduğu karaborsaya yönelmek zorunda kaldım. Bütün Sovyet işçileri gibi ben de, karaborsa ekonomisinde geçerli olan değişim araçlarını bulma sorunuyla karşılaşıyordum.

Devamla, bir resmi ekonomi bir de ona paralel ekonomi olduğunu kavramadıkça bizi anlayamazsınız. (22)

Yasa-dışı ekonominin, üretim ve karaborsanın Sovyet ekonomisindeki yeri tartışılmazdır. Ve bu da felçli ekonominin çıkmazıdır.

EŞİTSİZLİKLER, AYRICALIKLAR

Kapitalist toplumdan çıktığı şekliyle komünist toplumun birinci evresinde, eşitsizliklerin varlığı ekonomik toplumsal gelişmenin düzeyiyle orantılıdır. Toplum, komünizmin son evresine yaklaştığı ölçüde, eşitsizliklerde o oranda sınırlı olacak, tam komünizmle birlikte yok olacaktır.

Lenin ve Stalin döneminde de eşitsizlikler vardı. Herkese yeteneğine göre ilkesinin henüz uygulama alanı bulamadığı, emeğin yalnızca yaşam aracı değil, yaşamın biricik gereksinmesi halini almadığı ama buna karşın, "herkese emeğine göre" ilkesinin uygulandığı komünizmin ilk aşamasında eşitsizlikler kaçınılmazdır.

"Alman İşçi Partisi Programının Kenar Notları"nda, Marx, burada ele almamız gereken der, kendi temelleri üzerinde oluşmuş bir toplum değil kapitalist toplumdan doğduğu biçimiyle bir komünist toplumdur (ilk aşama).

(21) antonio Carlo, "Dokuzuncu Beş Yıllık Sovyet Planı Üzerine", Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri, s. 183.

22- K. S. Karol, "İşler Tümüyle Nasıl Dönüştürülebilir? Ne Yapmalı? Kiminle?" Devrim Sonrası Toplumlarında-İktidar ve Muhalefet. s. 155-156.

Dolayısıyla, iktisadi, manevi, entelektüel ve bütün bakımlardan içinden çıktığı toplumun damgasını hala taşıyacaktır. Bu bakımdan gerekli indirimler yapıldıktan sonra, birey olarak üretici topluma vermiş olduğunun tam karşılığını alır. Herkes topluma sunmuş olduğu "aynı emek miktarını" bir başka biçimde gelir alır ondan. (23)

Eşit hak burada hala ilke olarak burjuva haktır. "Emeğe göre" paylaşım ilkesi burjuva toplumun da paylaşım ilkesidir. Tek farkla: Burjuva sınıfının faizi, kârı, rantı ve diğer sömürü biçimlerini çıkarırsak ilke sosyalizmle aynıdır. Bundan ötürüdürki, komünizmin ilk aşamasındaki devlet, burjuvazisiz burjuva devlettir. Burjuva hukukunun sosyalizmde de varlığını sürdürmesi, ya da daha tam ifadeyle burjuva hakkının komünizmin bu ilk evresinde varoluşunun nedeni, kaynakların sınırlılığı, üretimin henüz yetersizliği, darlığı, eksikliğidir.

"Emeğe göre" ilkesinin geçerli olduğu sosyalist toplumda, burjuva hakkı da hala geçerlidir. Bu hak da "her hak gibi eşitsizliğe dayanan bir haktır." (24)

Ne varki, bütün bu olgulara karşın, hukuk hiçbir zaman toplumun iktisadi yapısı ve onun koşullandırdığı kültürel gelişmeden daha yüksek olmamasına karşın, Kruşçev-Brejnev dönemi bu eşitsizliklerin derinleştirildiği, yanlış ele alındığı ve bunların ayrıcalıklarla pekiştirildiği zeminde varlık bulmuştur.

Rusya'da da Brejnevli yıllar, kapitalizminden daha da boğucu ekonomik dinamizmi daha az, kendine özgü bir eşitsizlik yaratmış. Örneğin, üst düzey komünistlerine (siz revizyonist anlayın. Benim notum: FA) avlanmaları için sadece kendilerin ait özel ormanlar tahsis edilirken sıradan yurttaşlar çaresizlik içinde barınabilecekleri bir mekân avındadırlar. (25)

Anthony Barnett'in yazdıkları bunlar.

Daniel Singer'de şöyle diyor: Stalin döneminde aşırı ayrıcalıklar vardı, ama bunlar, güvenceli değildi. İktidarın zirvesinde görüldüğü bir sırada bile aparatçıklar, tutuklanma ve Sibirya'yı boylama tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Dönemsel tasfiyeler, partilerin ve diğer düzen adamlarının konumlarını sağlamlaştırmasını engelliyordu.

Stalin dönemi için söyledikleri bunlar. Singer'in Stalin dönemi için aşırı ayrıcalıklardan söz etmesi salt propagandadır ve ideolojik nedenle söylenmiş sözlerdir. Zira, kendiside itiraf ediyorku, ayrıcalıklar, Stalin döneminde güvenceli değildi. Brejnev dönemi içinde şunları söylüyor:

Leonid Brejnev, genel olarak ayrıcalıkların, özellikle de aparatçıkların güvenini sağlamıştır. Bunun da çok basit bir nedeni var: tüm politikasının içte ve dışta- temel öncülü, iktidar yapısını ve dolayısıyla ayrıcalıklar ağını bozarak hiçbir şey yapmamak. Brejnev ve yaşlı ekibinin uzun süren iktidarının bütün sırrı işte burada yatar. (26)

(23) Karl Marx, "alman işçi Partisi Programının Kemar Notları", Marx-Engels, Seçme Yapıtlar (3), s. 22.

(24) Karl Marx, "Alman İşçi Partisi Programının Kenar Notları", Marx-Engels, Seçme Yapıtlar (3), s. 22-23.

(25) Anthony Barnett, Sovyetler'de Özgürlük, s. 68.

(26) Daniel Singer, "Muhalefet Hareketinin Zayıf ve Güçlü Yönleri", Devrim Sonrası Toplumlar-da-İktidar ve Muhalefet, s. 29.

Nasıl da her şey yerli yerine oturuyor.

Stalin döneminde güvencesiz, Brejnev döneminde güvenceli. Bu demek tir ki, Stalin-sonrası dönem, ayrıcalıkların kurumlaştığı dönemdir.

Daha önceki açıklamalara değinildiği gibi, 1957 Kruşçev reformları ve 1965 Kostigin-Brejnev reformlarıyla birlikte ayrıcalıklar ekonomik yapının önemli unsurları haline getirilmişti. İşletme yöneticilerine tanınan haklar bunun somut göstergesiydi. Bu reformlarla birlikte ücret makasının açılması da reform hareketinin bir başka özelliği ve eşitsizliği yok etme noktasında değil, azdırma noktasındaki felçli aygıtın açmazıydı.

Stalin dönemine bu sorunda iki farklı eleştiriy yönelir.

Birincisi, Stalin'in "aşırı eşitlikçi" davrandığı, diğeri, onun zamanında eşitsizliğin körüklendiğidir.

Carlo'nun bir saptaması var, ve Carlo, anti-Stalinisttir. Şöyle açıklıyor: Stalin döneminde maddi teşvikler, hala tüm topluma yönelik merkezi bir planın gerçekleştirilmesi üst kavramının kapsamı içindeydi. (27)

Bir de Troçki'yi, bu kötü ünlü Stalin düşmanını dinleyelim:

Stalinciliğin teşvik ettiği eşitsizlik kişisel tüketim alanının dışına çıkmış değildi. (28)

Kısaca, Stalin ne "sol"cu eşitçiliği ve ne de eşitsizliğin aşırı boyutunu savunur. Stalin dönemindeki sosyalist toplumun doğasından kaynaklanan eşitsizlik, hiçbir zaman antagonist bir sınıfın varoluş zeminini besleyecek temel kaynak olmadı. Kruşçev ve Brejnev döneminde ayrıcalıklar ve eşitsizlikler Yeni Burjuvazinin sistemi için zorunlu ve devamlılık arzeden kurumlaşmış araçlar halini aldılar.

Stalin aşırı eşitlikçi değildir; bu kanıtlanabilir.

"İksitadi Kuruluştaki Yeni Durum, Yeni Görevler" başlıklı makalesinde Stalin, kol emeği dalgalanmalarının nedenini ücretler alanındaki "solcu" eşitçilik alanına bağlar. Ve solcu eşitçiliğe karşı çıkar. Marx ve Lenin'e gönderme yapan Stalin, vasıflı emek ile vasıflı olmayan emek arasındaki farkın sosyalizmde bile var olacağını, bu farkın ancak komünizmde yok olacağını Marksizmin bu klasiklerince belirtildiğini açıklayarak şöyle der: "ancak komünizm kurulduğu zaman bu farkın ortadan kalkacağını ve bu bakımdan sosyalist düzende de ücretin gereksinmelere göre değil, emeğe göre ödenmesi gerektiğini" söylerler Marksizmin klasikleri. (29)

Carlo ve Troçki'den yaptığımız aktarmalardan da anlaşılacağı gibi, karşıtlar, bile Stalin dönemindeki eşitsizliklere aşırı roller yükleyip, bunu Stalin'e bağlamıyorlar. Mecut ekonomik ve toplumsal yapı içinde sistemin ilerlemesinin bir unsuru gözünü bakıyorlar.

Stalin döneminde eşitsizlikler vardır, ama bunlar, her sosyalist toplumun ulaştığı düzey ölçüsündedir.

Brejnev döneminde açılan "ücret makası", ayrıcalıklar ve eşitsizlikler aygıtı çöreklenen bürokratik sınıfın hakimiyetinin pekiştirilmesinin unsurları haline getirilir oldu. Gelir bölüşümü habire farklılaşıyor, Yeni Burjuvazi ve

(27) Antonio Carlo, "1965-1966 Reformları SSCB Nereye Gidiyor? "Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri, s. 161.

(28) Isaac Deutscher, Troçki (3), s. 362.

(29) J. Stalin, "İktisadi Kuruluştaki Yeni Durum, Yeni Görevler", Leninizmin Sorunları, s. 417.

andaşlarının leyhine işliyordu. Yaşam her yönüyle çölleşmişti. Eşitsizlikler derinleşmiş; toplumu iki büyük sınıfa bölen antagonizma dayanılmaz hale gelmişti.

İşte iki somut kanıt.

İlki, Carlo'dan: Sovyet profesörü Liberman İtalya'daki bir konferanslar dizisinde Sovyetler Birliği'ndeki ücret kademelendirilmesinde en düşük ve en yüksek ücret arasındaki oranın 1/10 olarak hesaplanabileceğini itiraf etmek zorunda kaldı. Üstelik bu oran 1965 reformlarıyla daha düşme eğilimindedir. (30)

İkincisi, "Perestroikanın Üç Yılı" adlı makalesiyle Victor Raslavsky'den: Gorbachev'in bilginin erişebildiği ve doğruluğu kampanyasının ilk sonuçlarından biri Sovyetler Birliği'ndeki refah ve ücret eşitsizlikleriyle ilgili bazı istatistiklerin yayınlanması oldu. Yayınlanmayan banka mevduatlarıyla ilgili bilgiler yayınlandığında mevduatların yarısının her biri ortalama 20 bin rublelik olmak üzere hesapların : 3'üne ait olduğu görüldü. **Literaturnaya Gazeta** ad vermeden fakat tipik bir bölge hakkında makale yayınladı. "Sayısız insanın birkaç yüz rublelik hesabı varken" bölgede 19 milyoner bulunuyordu. (31)

Daha Stalin'in ölümünden kısa süre önce, parti ve devlet kadrolarında önemli ölçüde yozlaşmanın olduğu, bir kısmının burjuva unsurlar halini alarak ayrıcalıklı konuma girdiği bilinir. SBKP Merkez Komitesi'nin, Ekim 1952'deki 19. Parti Kongresi Raporu'nda, yozlaşma, çürüme görünümüne dikkat çekilmiş, kendi çıkarlarını parti ve devlet çıkarlarının üstüne çıkaran sosyalist görünümlü burjuva unsurlara işaret edilmişti.

Bu durum Stalin'in ölümüyle birlikte dayanılmaz hal aldı. Yozlaşma eğilimleri, ayrıcalık eşitsizlik vb., sistemleşerek boy verir oldu.

ÇKP önderliği daha Temmuz 1964'de "Kruşçev'in Sahte Komünizmi ve Dünya İçin Tarihsel Dersler" başlıklı makalesinde, ayrıcalığa ilişkin şu saptamada bulunuyordu:

Bugünkü Sovyet toplumundaki ayrıcalıklı tabaka, parti ve devlet örgütlerindeki, işletmelerdeki, sovhoz ve kolhozlardaki yönetici fonksiyonerler arasındaki yozlaşmış unsurlardan ve burjuva aydınlardan, işçilere köylülere, aydınların ve parti ve devlet fonksiyonerlerinin ezici çoğunluğuna karşı olan kişilerden oluşur. (32)

Kron ve Modzelewsky, "Tekelci-Bürokratik Sosyalizm" adlı kitabında şu gerçekleri saptıyorlardı:

Eskiden iktidar sahipleri işçi tulumları içinde görünmeyi tercih ederler, proleter kökenlerine işaret ederler, kendilerini usta işçi olarak adlandırıyorlardı. Bir müdürün on katı kazanması olağan değildi. Bugün iktidarın temsilcileri şık takım elbiseleri giyiyorlar. Payını artı-ürünün içinden alan müdür, sosyal inşanın olumlu kahramanıdır. Otomobil ve villa, onun toplumsal say-

(30) Antonio Carlo, "Sovyetler Birliği'nin Karakteri Üzerine Teorik Tartışma", Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteris. 15-16.

(31) Victor Raslavsky, "Perestroikanın Üç Yılı", Dünya Sorunları 6/2, Sosyalizmin Güncel Sorunları Dosyası, s. 127.

(32) Renmin Ribao ve Hungki Yaz Kurulları, "Kruşçev'in Sahte Komünizmi ve Dünya İçin Tarihsel Dersler", Uluslararası Komünist Hareketin Genel çizgisi Hakkında Polemik, s. 493.

ınlığının devlet katındaki değerinin göze çarpan işaretleridir. (33)

Ayrıcalıklar, revizyonist iktidarların kanayan yarasıdır artık. Polonya yazarların çözümlemesi Sovyet toplumu içinde geçerlidir.

Stalin-sonrası dönem, "emeğe göre" ilkesinin yerine "maddi teşvik" in geçirildiği dönemdir; eşitsizlik ve ayrıcalıkların koyulaşan tonda ağırlığını hissettirdiği dönemin adıdır.

Ve ayrıcalıklar bu "yeni" dönemde elbisenin astarıdır.

ÜRETİM İÇİN ÜRETİM

Sosyalist üretimin amacı kâr değildir insan ve onun gereksinimleridir, maddi ve kültürel gereksinimlerinin giderilmesidir. İnsanı ve toplumun gereksinimlerinden kopan, ondan uzaklaşan bir amaca bürünen üretim söner ve ölür.

Çoğu kesimin iddia ettiği gibi, plan hedeflerine ulaşmak için, Stalin dönemi değil, Stalin sonrası dönemde tüketimden kısma yoluna gidilmiştir. Plan hedeflerine üretim uğruna üretim yoluyla ulaşılmıştır. Halkın gereksinimlerini Stalin-sonrası dönemde gözetildiği söylenemez. Sovyetler Birliği'ndeki planlama sisteminde A-1 grubu ve A-2 grubu diye adlandırılan üretim araçları üretimi ile tüketim araçları üretimi arasındaki ilişki incelendiğinde, Kruşçev-Brejnev döneminde A-2 grubunun yani, halkın gereksinimlerini karşılamada esas olan bölümün üretiminin 1950'lerden sonra durmadan kısıldığı açıkça saptanabilir.

Stalin döneminde, A-1: % 72, A-2: % 28 oranındayken, Brejnev döneminde bu oran, A-1: % 82 A-2: % 18'e inmiştir. Yani üretim, insan ve onun gereksinimlerini karşılamaktan habire uzaklaşıp, üretim uğruna üretim sürecine girmiştir.

Bunlar önemli saptamalardır.

Kuran ve Modzelewsky, şu çözümlemede bulunurken, gerçeği dile getiriyorlardı:

Üretim uğruna üretim koşullarında, piyasaya çıkan tüketim malları için yapılan yatırımlar, tüketim mallarına olan talebi karşılamakta yetersiz kalıyor. (34)

Stalin-sonrası dönemin önemli bir özelliği de "tortu ilkesi" nin uygulanmasıdır. Silahlanma, savunma ve sanayileşme yatırımlarından arta kalanların tüketim vb., alanlara ayrılmasıdır. Tüketimin bu dönemde sınırlandırılmasında önemli bir zemindir bu ilke. Oysa sosyalist ilke, mevcut kaynakları, tortu ilkesi uyarınca değil, dengeli ve planlı bir biçimde ekonominin dalları arasında dağıtımı öngörür.

Felçleşen aygıtın önemli ama vazgeçilemez handikapıdır üretim için üretim. Üretime hükmeden Yeni Burjuvazi, üretimi halkın değil, kendi çıkarına göre yönlendirir. Çıkarlarını ve diktatörlüğünü sağlama almak içinde silahlanma ve askeri harcamalara aşırı yüklenen bürokratik-kapitalist sınıf, tüke-

(33) j. Kuron-K. Modzelewsky, "Polonya Birleşik İşçi Partisine Açık Mektup", Tekelci-Bürokratik Sosyalizm, s. 102.

(34) j. kuron-K. Modzelewsky, "Polonya Birleşik İşçi Partisine Açık Mektup", Tekelci-Mürokratik Sosyalizm, s. 67.

imden kısıtığını askeri alana kaydırarak, ilhakçı ve saldırgan askeri hattını ayakta tutmaya çalıştı.

Üretim için üretimle birlikte, ekonomiyeye aşırı yüklenildi; ekonomik büyüme önemli ölçüde A-I sektörüne kaydırıldı. Bunnula birlikte hammadde ve yakıt giderleri durmaksızın yükseldi. Dengesiz ve israfçı tarzda kullanılan, hammadde ve yakıt kullanımı maliyet fiyatlarını yükselterek ekonomiyeye dayanılmaz yük teşkil eder oldu.

1970'li yıllar boyunca, Sovyetler Birliği ekonomisinin "açık" duruma geldiği herkesin ortak görüşüdür. Üretim tam kapasiteyle kullanılamaz hale, ülke ekonomisi aşırı yüklenmiş duruma gelmiş, rasyonallığını yitirmişti.

ÜRETİM İLİŞKİLERİ KÖSTEK ROLÜ OYNUYOR

Sosyalist toplumda bile, üretim güçleri ile üretim ilişkileri arasında çelişki vardır. Ve bu çelişki, toplumun gelişmesinde tayin edici rolle yüklüdür. Doğru bir politika ve uygun yöntemler kullanıldığı sürece, üretim ilişkileriyle-üretici güçler arasındaki çelişme bir çatışmaya varacak boyuta erişemez. Nedir ki, yanlış politika, uygun olmayan yöntemler, üretim ilişkilerini üretici güçlerin sonraki gelişmesi üzerinde ağır bir engel olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakabilir.

Bu, işin birinci cephesi.

İkincisi, üretim ilişkilerinin gelişmesi, üretici güçlerin gelişmesine göre geri kalır ve Stalin'in ifadesiyle kalacaktır da.

Stalin-sonrası dönemde, gerek çelişkilerin çözümünde, bürokratik sınıf lehine uygulanan politika ve kullanılan yöntemler, gerek bu politika sonucu, üretim ilişkilerinin üretici güçleri geliştirici rolünü tüketmesi, ekonomiyi daraltmış, yaşamı çölleştirmiş, aygıtın üzerine ölü toprağı serpmişti.

Bürokratik kapitalist sınıfın dayandığı zemindir üretim ilişkileri. Onun gücü ve dayanağı bu alandadır.

Mülkiyet ve ilişkileri, mülkiyet ve karakteri artık yeni dönemde yeni niteliğiyle boy verir olmuştur.

Yeni Burjuvazinin beslendiği, dayandığı, gücünü aldığı üretim ilişkileri, toplumun ilerlemesine olanak tanımıyordu. 1957 Kruşçev, 1965 Brejnev reformlarıyla mülkiyet ilişkileri, üretim ve bölüşüm süreçleri yani burjuvazinin çıkarlarını belirliyordu.

Roller değişmiş; şeyler karşıtına dönüşmüştü.

Yıl 1950'lerin ortalarına gelip dayandığında, sistem artık üretici güçleri ilerletemiyor, geliştiremiyordu. Oysa, 1950'li yıllara dek üretici güçlerin geliştirici rolünü çoğu kesim ve hatta Stalin karşıtları bile kabul etmektedir. Bunun içindirki, Barnett gibileri bile "Stalin bir başarıydı" diye yazabilmektedir.

Sovyetler Birliği ekonomisinin tam da yeni bir dinamizme, yeni bir hamleye gereksinimi olduğu bir anda, aygıtın başında artık Stalin yoktu.

Stalin yoktu; ilişkileri boğan, dumura uğratan Brejnev ve guruğu vardı.

A. Barnett, Stalin bir başarıydı dedikten sonra, Brejnev içinde şunları söylüyordu:

Brejnev bir başarısızlıktı. Kendisini yüceltmesi bir soytarılıktan ibaretti.

Büyüme oranı yılda yüzde dokuz olan bir ekonomi devraldı. Öldüğündeyse bu oran yüzde 2'ydi, ve ülke borca batmıştı. Hızlı büyüme herkes pahasına olabilir, ama bu gerileme, ekolojik ya da insancıl bir amaca uygun davranmaktan doğmuyordu. Tersine, iki dünyanın en kötüsünün gerçekleştirmekten başka bir şey değildi: kısıtlar ve israf, kötü hasatlar ve kirlenme. Brejnev'in rejimi bir ekonomik ve toplumsal başarısızlıktan öteye geçti. Onun detant politikası Olimpiyatların boykotuna dönüştü. Çekoslovakya'ya yapılanla başlayan müdahale hakkındaki şaşaalı "doktrin" Afganistan'daki açmazla tamama erdi. (35)

Belirleyici olan üretim ilişkileridir. Özellikle işçi sınıfı adına hareket ettiğini söyleyen iktidarlar açısından çok daha büyük önem kazanır üretim ilişkileri sorunu. Devlet iktidarını kullanan bürokratik kapitalist sınıf, aynı zamanda üretim araçlarının tasarruf hakkını elinde tutar. Üretim ve bölüşüm, birikim ve tüketim, yatırım hakkında karar veren bu sınıftır.

Toplumsal ürünün bölüşüm ve kullanımı üzerinde karar sahibi, bunlar üzerinde tasarruf gücü olan yeni burjuvazi, tüm toplumsal ilişki ağıyla, kurum ve ilişki mekanizmasıyla Stalin-sonrası dönemde üretici güçleri geliştiren değil, boğan; ilerleten değil, engelleyen güç olarak işlev görmektedir.

VARGI

Stalin önderliğindeki "Büyük Hamle"yle 1929 yılında üstten bir devrimle, ekonomiye kazandırılan dinamizm, 1950'lerin ortalarına dek, emek yoğun zeminde olağanüstü gelişimini sürdürdü. Bu yıllarla birlikte ekonominin çeşitli dalları arasında yeni dengeler, kurum ve ilişkiler arasında yeni düzenlemeler A-I, A-II sektörleri arasında yeni yapılanmalar temelinde yeni dengeler artık zorunluluk haline gelmişti.

Ne var ki, işbaşında ikinci Ekim'i gerçekleştirenler, Leninistler yoktu artık. Kurum ve ilişkilerin üzerine çöreklenen, çöreklandıkları yapıları boğan Yeni Çarlar vardı.

Sistem yeni bir atılı öngörüyordu.

Yeni burjuvazi, devrimci bir atılımdansa, gerici doğrultuyla çubuğun ucunu tersine büktü. Önce, 1957 Kruşçev reformları uygulamaya kondu. Fazlasıyla uygulama alanı bulamadan birkaç yıl sonra yavaşladı ve nitekim 1964 yılında Kruşçev'in devrilmesinin zeminini hazırladı. Yerine Brejnev getirildi. Ama bundan önce, 1961 yılında Yugoslavya modeli yönünde tartışmalar başlatıldı. 1956 yılında, işçinin işletmeye olan zorunlu bağı kaldırılmıştı. 1957 yılı ademi merkezileşme yönünde reform hareketlerine kapıyı araladı. İşletme yöneticilerini atama ve görevden alma gibi haklarla donatılarak bölgesel organ olarak adlandırılan Sovnarhozlar kuruldu ve yetkiler bakanlıklardan alınarak bunlara devredildi. İşletme yöneticileri 1962 yılında açıkça ortaya çıktılar. 1964 yılında Liberman reformları iki ayrı işletmede deneme için uygulandı. 1965 yılında Kosigin-Brejnev reformları Libermancı reform hatlarını temel alarak uygulamaya sokuldu. Kâr ve maddi teşvik, ekonominin kilit taşı haline getirildi. Ve böylece merkezi planını içeriği piyasa

(35) Anthony Barnett, Sovyetler'de Özgürlük, s. 99.

ekonomisi leyhinde değiştirildi.

Bu yıllarla birlkite, kurum ve ilişkiler, mülkiyet ve karakteri nitelik olarak değiştirildi. Bürokratik-kapitalist sınıfın dayanağı üretim ilişkileri üretici güçleri boğmaya başladı.

Çürüme, yozlaşma, ekonomik bunalım, tıkanıklık had safhaya vardı.

Rüşvetçi, içkici ve işten kaçan ir toplum yaratılmıştı. Stalin döneminde sıkı bir şekilde çalışan disiplinli, fedekâr toplum, o muhteşem hamleyi gerçekleştiren toplum, yerini, hantal, yozlaşmış, tüm dinamizmini kaybetmiş topluma bırakmıştı.

Yıl 1970'lere dayandığında, 1965 reformları durgunlaşmış, yerinde saymaya başlamıştı. Aygıtın kendi iç çelişkileri şiddetlenmiş, ekonomi felce uğramıştı. Ekonominin verimliliği habire düşmüş, ekonomik büyüme durmuş, gayrisafi, ulusal gelir azalmış, Sovyetler Birliği'nin dünya ekonomisi içindeki payı azalmış, yalnızca plan hedeflerini yerine getirme amacıyla yükümlü ekonomi aşırı yüklenmiş hale gelerek çıkmaza girmişti.

Ülkenin tüm enerji ve emek kaynakları maddi ve mali kaynakları göstermelik plan hedeflerini gerçekleştirmeye yöneltilmişti.

Ekonomide deniz bitmişti.

Sonuç: Sistem kilitlenmiş, donmuştu!

"Perestroika" adlı kitabında Gorbaçov, durumu şöyle ifade ediyordu:

Yetmişli yılların ikinci yarısında, bir ara, ilk bakışta izahı güç bir şey oldu. Ülke hızını kaybetmeye başladı. Ekonomik başarısızlıklar daha sıklaştı. Güçlükler birikmeye ve daha kötüye gitmeye başladı ve çözümlenmemiş sorunlar arttı. Sosyalizmin yabancısı olduğu tıkanma ve diğer olgular toplumun yaşamında belirmeye başladı. Sosyal ve ekonomik gelişmeyi etkileyen bir "fren mekanizması" oluştu. ...Garip bir şey oluyordu. Güçlü makinenin çarkı dönüyor, fakat bunun gücünü aktaracak dişliler takılıyor, ya da kayışlar bollaşıyordu. (36)

Gorbaçov'dan bir başka saptama: Son on beş yıl içinde ulusal gelir, büyüme oranları yarı yarıya düşmüş ve seksenli yılların başından itibaren de, ekonomik tıkanma denebilecek bir düzeye inmişti.

Demek ki, ekonomik tıkanma artık gizlenemiyordu.

Bir örnekle ifade etmeliyiz ki, Sovyetler Birliği'ndeki ekonomik tıkanma öylesine bir noktaya ulaşmıştı ki, bu dünyanın en büyük yakıt, enerji, hammadde ve çelik üreticisi ülke, kullanımdaki beceriksizlik ve israf yüzünden bolluk içinde yokluk çekiyordu. Gorbaçov'un kendisi, bir malı üretmek için eskiden beri olduğu gibi, bugün de diyor, diğer gelişmiş ülkelere oranla daha çok hammadde, enerji ve maddi kaynakları kullanıyoruz.

Bunun nedeni, başka alanlarda değil, merkezi planlama sisteminde değil, üst yapı ve üretim ilişkilerinin şekillenirilişinde aranmalıdır.

Bürokratik-kapitalist çark, yeni sahiplerinin elinde artık işlemiyordu. Hayat standardı düşmüş, sağlık hizmetleri gerilemiş, tüketim malları alanında ortaya çıkan bunalım, kuyrukları, baş rafları gözler önüne sermişti. Bilimsel ve teknik devrimden sözeden Yeni Burjuvazi, salt plan hedeflerine ulaşıl-sın diye yaygın büyümeye devam derken, yoğun büyümeye sırtını çevirerek

(36) M. Gorbaçov, Perestroika, s. 19.

kullanışsız ve kalitesiz üretimi israf eşliğinde sürdürmeye devam ediyordu. Bilimsel ve teknik gelişmeleri rasyonel biçimde kullanmayan ekonomi, ekstansif temelde, insan gücü ve bolca hammadde zemininde gelişimini sürdürerek güçlüklerle içiçe girdi. Mevcut yönetime güvenini yitiren işçi sınıfı, gerekli performansı ve istekliliği göstermeyerek verimlilik normlarını pasif direnişle etkiledi. İş verimliliğinin düşüşünde toplumun bu direnişinin payı büyük olsa gerektir.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER YA DA DIŞ POLİTİKA

Ekonomik kilitleme, dış politika alanında da kilitlenmeyi beraberinde getirdi. Açmaz tek yanlı değildi. Hem ekonomi, hem politika, hem dış siyaset açısından çok yanlı sarmalamıştı Sovyetler Birliği'ni.

Lenin ve Stalin döneminin barışa dayalı dış politikası, Kruşçev-Brejnev döneminde yerini, yeni bir doğrultuya terk ediyordu.

Özellikle belirtmeliyiz ki, sosyalist ülkelerin dış politikasının temeli, proleter enternasyonalizm ilkesi üzerinde yükselir. ne varki; Kruşçev döneminde bu ilke bir yana itilerek, Lenin'in "Barış içinde Bir Arada Yaşama" ilkesi tahrif edilerek, farklı toplumsal düzenlere sahip ülkenin barış içinde bir arada yaşama ilkesi genişletilip, ezen ve ezilenlerin barışçıl birliği noktasına dek uzatılarak, Leninist içeriğinden boşaltıldı.

Barış içinde bir arada yaşama ilkesi, emperyalizme karşı mücadeleyi içerdiği ve bu ilkenin ancak mücadele yoluyla olanaklı olabileceği Leninist içeriği tümenden boşaltıldı.

Bu ilke, ezilen sınıflar ve ezilen ulusların, ezen sınıf ve uluslarla barış içinde bir arada yaşamasında içermediği halde, Kruşçev bu ilkeyi bu yeni içerikle sulandırarak, ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesinin karşısında yer alarak Lenin ve Stalin döneminin doğrultusunu terk etti.

Leninist barış içinde bir arada yaşama siyaseti, sosyalist bir ülkenin dış politikasını doğrultusundan birini oluşturur. Oysa Kruşçev bu ilkeyi sosyalist devletlerin dış politisanın genel çizgisi haline getirdi. Ve bununla da yetinmeyerek, bunu tüm UKH'nin genel çizgisi noktasına dek genişletti.

Leninist barış içinde bir arada yaşama politikası, emperyalizmin saldırı ve savaş, ilhak vb. politikasını hedef alırken, Kruşçev bu ilkeyi emperyalist saldırı ve savaş politikasını destekleme çerçevesinde ele aldı.

Barış içinde bir aradaylaşma ilkesi, sınıf mücadelesini öngörüp onu destelerken, Kruşçev'ci politika, bu ilkeyi sınıf işbirliği noktasına dek genişleterek, sınıf mücadelesini tatili öngörüyordu.

Dahası, Kruşçev'ci barış içinde bir arada yaşama ilkesi, dünya devriminin yerine, pasifizmi geçiriyor ve proletaryanın tarihsel misyonunun önüne set çekiyordu.

Anımsatmalıyız ki, dışı politika alanındaki bu pasifizizm, bu işbirliği çizgisinin uygulandığı dönem, içerde liberman reformlarının pravda safalarında tartışıldığı ve yer yer uygulamaya koyduğu dönemdir. Merkezi planlama sistemiminin serbest piyasa kategorileriyle aşındırıp, sosyalist doğrultunun terk edildiği dönemdir. Bu dönem uzun sürmez, ve yerini Brejnev'li yıllara terk eder.

Brejnev dönemi, "sınırlı egemenlik", "müdahale" doktrönlörünün eşliğinde dışta açılmanın, ilhakın, sosyal-emperyalist politikanın yoğun ve yaygınca uygulandığı dönemdir. Ve bu dönem, Sovyetler Birliği'nin askeri alanda önemli mesafeler katettiği dönemdir.

Yıl 1960'ların sonuna geldiğinde Sovyetler Birliği, Brejnev'gin önderliğinde ABD ile olan askeri farkı hemen hemen kapatmış durumdaydı. Hatta bazı askeri dallarda üstün duruma bile gelmişti. 1970'li yılların başı ABD-S. Birliği arasında eşite yakın bir durum egemen askeri alanda, 1970'lerin ortalarında ABD'nin adım adım gerilemesinden yararlanan Sovyetler Birliği öne çıkmaya çalışır. 1968 yılında Çekoslovakya işgal edilir, 1980 yılında da Afganistan. Ayrıca aynı yıllar (1970-1980) birçok alan dolaylı işgal altında tutulur. Sovyetler Birliği askeri yönden, sesinin tonunu perde perde yükseltir. Oysa aynı dönem, ABD dünya kamuoyu nezdinde ciddi şamar yer. Vietnam, ABD için tam bir açmaz olur. Aynı açmaz yıllar sonra Sovyetler Birliği için de sözkonusu olacaktır.

Yıl 1980'dir.

Bu Sovyetler Birliği için hemen hemen dönemeçtir. ABD'nin Vietnam yenilgisiyle içiçe gömüldüğü çıkmaz, bu kez, Afganistan işgali ile S. Birliği'nin başına gelir. Afganistan'ın 1980'deki işgali, Sovyetler Birliği'nin başına gelir. Afganistan'ın 1980'deki işgali, Sovyetler Birliği'nin açık yayılma siyasetininde görelî sonu olmuş gibidir.

Boris Kagarlitsk, 1979-1980 yılları Brejnev modelinin kaderini belirledi. Yıllarca saklanan çelişkiler ve yanlışlıklar su yüzüne çıkıyordu derken sağlıklı bir değerlendirmede bulunuyordu. (37)

1980'lere dek S. Birliği durmadan yayılmıştı. Ama artık ekonomisi yeni ilhakları, saldırgan emperyalist politikayı destekleyecek gücü yitirmişti. aynı yıllar, ABD'nin başına da muhafazakar kanat geçmiş, Carter döneminin nispi durağanlığı, yerini, Regan'la birlikte daha atak, daha saldırgan çizgiye bırakmıştı.

Burada iki önemli noktaya işaret etmek gerekiyor:

Birincisi, 1980'li yıllarda Sovyetler Birliği, Afganistan işgali ile çıkmaza gömülürken, ABD bu yıllarda Regan'la birlikte daha yayılmacı çizgi izliyordu.

İkincisi, Sovyetler Birliği ekonomisi, artık saldırgan askeri çizgiyi destelemeye rezervlerini tüketmiş, ABD ise bundan yararlanarak atılıma kalkmıştı.

Stalin döneminin savunma stratejisi, bu dönemle birlikte (yani Stalin sonrası) yerini, saldırı stratejisine terk etmişti. Saldırı stratejisi, Brejnev döneminin genel çizgisiydi.

Ne varki, bu böyle sürüp gidemezdi...

İki bakımdan bu böyle sürüp gidemezdi; ilki, içte ekonominin olağanüstü güçlüklerle içiçe girmesi. Büzülmenin, daralmanın keskinleşmesi, yaygın gelişme zeminindeki ekonominin artık kendi kendini tüketmesi. Emek verimliliğinin düşmesi, kişi başına düşen ulusal gelirin habire gerilemesi. Tüm bunlara israf ve karaborsa ekonomisinin eşlik ederek ekonomide denizin bit-

(37) Boris Kagarlitsky, "Perestroika: Değişimin Diyalektiği", Dünya Sorunları 6/2, Sosyalizmin Güncel Sorunları Dosyası, s. 78.

mesi. Neticede, ekonomik krizin uç noktaya varışı, ikincisi, buna güçlüklerle içiçe olan ekonominin, ayakları üzerinde doğrulamayan ekonominin, saldırı zemininden dayalı askeri çizgiyi fininase etmede tüm olanaklarını tüketmesi.

Bu somut olgular göz önüne alındığında, içte harap olmuş bir ekonominin saldırı ve savunmada yeni ve modern tekniği gerektiren askeri bir çizgiyi daha fazla beslemesi olanaksızdı. Böyle bir çizgiye desteklemek demek, tüketim malları sıkıntısı çeken ülkeyi daha da zora koşmak ve bu alandan kısarak saldırgan askeri çizgiye kaydırmak demek olacak ki, bu da Yeni Burjuvaziye karşı varolan hoşnutsuzlukları daha da arttıracak ve mevcut çelişkileri patlama noktasına vardırabilecek koşulları zamanından önce olgunlaştırmak demek olacaktır.

İşte, Yeni burjuvazi, Gorbaçov'u bu koşullarda ortaya çıkardı.

Gorbaçov, gökten inmedi, onu aygıt yarattı.

Mevcut iç ve dış koşullar, perestrojka ve Glosnost zemininde Gorbaçov'u yarattı.

PERESTROİKA'NIN EŞİĞİ

Her şeyin bir sınırı vardır.

1970'ler boyunca durgunlaşan ekonomi, 1980'lere daha varmadan dönemeç noktasına vardı, Brejnev'li yıllar atılım değil, durgunluk yıllarıdır ekonomide, yıllardır gizlenen çelişkiler, 1980'in hemen başında ve hatta seksene varmadan bir-iki yıl önce şiddetlenmiş, ekonomi SOS işareti vermişti. 1965 Kosigin-Brejnev reform hareketi, ekonomiyeye ciddi bir hamle kazandıramamış, nitekim bu hareket, 1970'li yıllarda yerinde çakılıp kalmıştı. Artık tam bir edilgenlik, çölleşme, israf ve kalitesiz mal üretimi, emek verimliliğindeki düşüş ekonomiyeyi zora sokmuştu. Öyleki, Brejnev'li yıllar, "durgunluk zamanı" diye nitelenir olmuştu. Ayakları üzerinde kalabilme mecalinden yoksun ekonomi, ABD ile yarışan askeri saldırı stratejisini beslemek, ayakta tutmak gibi bir görevle de yükümlü olunca artık topallar hale gelmişti.

Ekonomiyeye yeni bir istim kazandırmak gerekiyordu.

Ama nasıl?

Afganistan çıkmazının hemen ardından, Kasım-1982 yılında Brejnev'in yerine Andropov alır. Ne varki büyük umutlar beslenen Andropov, fazla bir şey yapamadan onbeş ay sonra ölecek ve yerine Brejnev'in kendi halefi gözüyle baktığı Çernenko alacaktı. Çernenko'nun işbaşına gelişi, bürokratik-kapitalist aygıtın muhafazakar olarak adlandırılan kanadın lehine ibreyi yöneltti. Ancak bu da uzun sürmedi.

Yıl: 1985'tir.

Gorbaçov, uzun süren bir iç çekişmeden sonra işbaşına gelir. Dahası, sistem buna zorlar aygıtın başındakileri. Bürokratik-kapitalist sınıf arasındaki reformistler-muhafazakarlar çekişmesinde bu kez, ibre, liberal reformistler doğrultusunda yol alır.

Brejnev sonrası yeni Brujuvazinin işbaşına getirdiği liderler uzun süre aygıtı yönetemezki, buna ömürleri yetmez. Andropov'da, Çernenko'da çok kısa süreyle işbaşında kalabilirler. Andropov, çizgi olarak, Çernenko'ya oranla Gorbaçov'un çizgisine daha yakındır. Çernenko farklı uçta ve Brejnev

kanındandır. 1980'lerin ortalarına doğru şimdiye kadarkilerden farklı olarak, yaşlılar ekibinden değil, gençlerden biri, evet, Gorbaçov en üst göreve getirilir.

Gorbaçov'u işbaşına getiren nedenler, Sovyetler Birliği'nin geleneksel çizgisinde köklü bir değişikliğin de temelini oluşturuyordu.

Sovyet Yeni Burjuvazisinin önünde iki yol vardı: Ya 1970'li yıllarda durağanlaşan reformlarla birlikte merkezi kumanda sistemine daha güçlü itiraz kazandıran yolda, kopkoyu bir zeminde daha radikal bir çizgiyi benimsemek; ya da merkezi kumanda sisteminden ve dolayısıyla planlı sistemden vazgeçerek, merkez kaç kuvvetlerin ağırlığını temel birim olarak, kârın merkezi rolünü üretimin temel amacı haline getirerek serbest piyasa ekonomisini vazgeçilmez gereklilik haline getirmek. Daha anlaşılır ifadeyle, ya sosyalist içerikten tümüyle kopmuş merkezi planlama sistemi doğrultusunda daha katı ölçülerle devam ederek bürokratik kapitalist aygıtın muhafazakar kesiminin çıkarlarıyla koşutluk halinde hareket etmek ya da merkezsel değil, merkezkaç kuvvetlere doğrudan geçişle revizyonizmi kapitalizme dolaysızca çevirmek, yani, liberal-reformist kanadın çıkarlarıyla koşutluk halinde hareket etmek

Yoğun ve uzunca bir iç tartışmadan sonra, nihayet karar verilir;

Çıplak kapitalizme (klasik kapitalizm) ve onun mekanizmalarına dolaysızca geçiş!

Bu geçiş, köklü bir karakter ve yeni bir yapılanma ile vücut bulacaktı. Ekonomik cephedeki yeniden yapılanma, salt ekonomik alanla sınırlı kalmayacak, siyasal alanda da uygun adımlarla buna eşlik edilecekti.

Bu da pek tabii ki, Glasnost'tu. Yani açıklık!

PKP'nin önderi Başkan Gonzalo'nun esir düşmesinin 1. yıldönümünde gerici Peru rejimi zor durumda !

Gonzalo'nun adı yalnız Peru halkı açısından bir efsane değil, üni bütün dünyaya yayılmış bulunuyor ve değişik ülkelerin devrim hareketleri üzerinde derin etki gösteriyor.

Peru Fujimori diktatörlüğünün geçen yılın 12 Eylül'ünde esir aldığı PKP önderi Abimael GUZMAN (GONZALO) için dünyanın her tarafında yoğun protestolar yükseliyor. Peru'da da, 17 Mayıs 1980'de başlayan Peru Halk Savaşı'nın 13. yıldönümü "kutlamaları", Başkan Gonzalo'nun esir edilmesini protesto eden kampanyası ile birleşti ve Peru devriminin yeniden şahlanışına dönüştü.

11 Eylül'de Almanya'nın Frankfurt kentinde Avrupa Türkiyeli İşçiler Konfederasyonu (ATİK) tarafından düzenlenen, Peru Halk Hareketi, Acil Enternasyonal Komite (İEC-İnternational Emergency Committee), çeşitli Alman ve Türkiyeli siyasi parti ve gruplarının da desteklediği "Peru Devrimi ile Dayanışma ve Gonzalo'nun Yaşamını Koruma" yürüyüş ve mitingi yapıldı. Bin kişinin katıldığı yürüyüş ve mitingin sonunda, ATİF'in Frankfurt'daki derneğinde İEC Almanya Komitesi'nin yapılan toplantısına katıldık. Toplantıya (MPP) Peru Halk Hareketi'nden temsilciler de katılmışlardı. Toplantının ilk gündem maddesi, Peru'daki son gelişmelerdi ve bununla ilgili olarak Peru Halk Hareketi'nden bir temsilci bilgi verdi.

Başkan Gonzalo yoğunlaştırılmış tecrit altında tutulmaya devam ediyor. Şu anda ne avukatları ve ne de hiç kimseyle görüştürülmüyor. Rejimin kendi açıklamalarında bile "6 kilo kaybettiği" açıklanıyor. Karşı-devrimin Gonzalo'nun yakalanmasıyla kazandığı morali yeni saldırılarla devam ediyor. Son olarak yakalanan PKP'li bir

bayan vesilesiyle "halk savaşının artık bir şeye yaramayacağı" üzerine yoğun propaganda yapılıyor. Nevar ki, devrimin Gonzalo'nun yakalanmasıyla hızından hiç bir şey kaybetmediği ve Gonzalo tarafından öngörülen planlarını adım adım sapmaksızın yürütüldüğü ve halk savaşının bu süre içinde geliştiğini yalnız PKP Merkez Komitesi tarafından açıklanmıyor, ABD'li uzmanlar, çeşitli çevreler ve rejimin bizzat kendisi de kabul ediyor. Nitekim kısa süre önce, Lima'da özel Tim merkezinin yanında bulunan ve çok iyi korunan Amerika Birleşik Devletleri'nin Konsolosluğuna bomba konularak tahrip edildi ve üç görevlisi öldü. Ayakuça (Ayacrucho) da bulunan karşı-devrimci bir askeri istasyon Halk Gerilla Ordusu (HGO) tarafından basılarak 350 asker silahsızlandırıldı ve sadece yüksek rütbeli subaylar öldürüldü, diğerleri esir alındı. Üç bin kişilik Ashaninkas Ordusu dağıtıldı ve komutanları öldürüldü.

Bununla birlikte Fujimori rejimi de katliamlarla elele giden entrika ve sahtekarlığı arttırdı. Son zamanlarda, özellikle UÇAYALI ormanlık bölgesinde 7 SATİPO'da (köyde) yaşamakta olan 60.000 ASHANINKAS (Aşaninkas) yerlilerine karşı yürütülen katliamların "LUMINOSO SENDERO" nun üstüne atma çabası buna örnektir.

Bu arada hemen şunu belirtelim ki, Peru devrimini altetmek için emperyalistlerin sessiz ve sinsice yürüttükleri saldırı ve Peru gerici rejimini destek de son hızına kavuşmuştur. ABD emperyalistleri, Gerici Peru rejiminin devrimi bastırması için yeni bir "ekonomik yardım" anlaşması imzaladı. Bununla birlikte Alman emperyalistleri de Peru Hükümeti'ne 450.000 dolar para ulaştırdı. Bu "yardım" ve "anlaşmaların", Fujimori diktatörlüğünün yeni ve kapsamlı bir saldırıya hazırlandığı bir ana raslaması tesadüf değildir. Çünkü aynı şekilde Peru devrimi de yeni bir aşamaya girmiş bulunmaktadır. Peru Komünist Partisi, Gonzalo'nun başkanlığında yaptığı iktidarı ele geçirme planının "altıncı"sını yürütmektedir. (bilindiği gibi Gonzalo yakalandığında 4. Plan'dan 5. Plan'a geçme hazırlıkları yapılıyordu.) Yani Peru halk Savaşı "6. Planı uygulamaya geçerken, Peru rejimi de katliamlar planlıyor ve bunun için ölüm cezasını yeniden getirmek için 31 Ekim'de yapılacak olan referanduma hazırlanıyor. Emperyalistlerin yüzlerce tutukluyu toplu olarak imha eden zalim bir rejimin ölümcezasını yeniden yürürlüğe koyarak katliamlara girişmesi için son derece "yardımsever" kesilmesi bundandır. Bununla birlikte bu zalimce karşı devrimci işbirliğini gizlemek için yürütülen katliamları Halk Gerilla Ordusu'nun üstüne atma çabasını içeren medya sahtekarlığına başvuruyor. Özellikle ABD emperyalistlerinin bu tür sahtekarlıkları için daha önce de yeterinden fazla kanıt vardı. 12 yıllık askeri bir diktatörlükten sonra iktidara gelen Başkan Belaunde Terry ABD'nin sözde "küçük koka üreticilerini vazgeçirmek için" hazırladığı üç projeyi ("Yukarı Huallaga'da koka tarımının denetlenmesi ve geriletilmesi Programı CORAH ve "Yukarı Huallaga için özel program"-PEAH) kabul etmişti.

ABD, 1982'den 1987'ye kadar bu projelere 35 milyon dolar ayırmıştı. Aynı yıllar Peru Halk Savaşının yükseldiği yıllardı. Nitekim "projeler" için verilen bu paralar, ABD Drug Enforcement Agency (DEA) danışmanlarının eğittiği gerici Peru rejiminin "Sivil Muhafızlar'a (rejim bunlara yerli Qucchua dilinde "yenilmezler" anlamına gelen SİNCHİ'ler demektedir) ve "Hareketli Kır Devriye Birlikleri"ne (bunlar DEA görevlileri tarafından eğitilen, ücretlerin bir kısmı ve donanımları Birleşik Devletlerce sağlanan 350 kişiydi) harcandı. Ancak ne DEA görevlileri, ne Sivil Muhafızlar ve ne de Hareketli Kır Devriye birlikleri, rejimin ve ABD'nin halkın düşmanlığını kazanmasından başka bir işe yaramadı. Peru HGO'nun öldürücü saldırıları karşısında hem CORAH ve hem de PEAH görevlilerinden canlarını kurtarabilenler köyleri terk ederek Tingo Maria'ya sığınmak zorunda kalmışlardı. Bu projelerin bir amacı da köylülere bölme idi. Öte yanda, ABD'nin devrime direkt askeri müdahalesini maskeleyen için Kolombiya ile bağlantı içindeki bu bölgedeki koka üretimi sadece sahte bir gerekçe teşkil etmekteydi. Halbuki PKP, uyuşturucu kaçakçıları "Narco"lara ve onların "Sicario"larına karşı etkili mücadele yürütüyor, köylülere bunlara karşı koruyor ve köylülerin yeni tarımsal üretim biçimine geçmeleri için örgütlüyordu. 1988'de Barranca yerleşme merkezinin en büyük koka üreticisi olan Tito Lopez'in, 15 köyden toplanarak gelen halkın önünde yargılanması, Uchiza bölgesindeki Narco ve Sicario'larla büyük çatışma ve daha sayısız olay buna örnektir. Birleşik Devletlerin örgütleyip yönettiği sözde "karşı-uyuşturucu birlikleri" önceden subaylar tarafından haber verilip boşaltılmış bir kaç koka üretim istasyonunun basılmadan başka giriştikleri bütün çatışmalar, HGO'na karşı yapılmıştır. ABD'nin karşı-uyuşturucu birliklerine verdiği Bell-212 ve UHIIIH helikopterleri Halk Gerilla Ordusu'na karşı kullanıldı.

Ashaninkas olayı da, ABD ve gerici Peru rejiminin buna benzer yeni bir oyunudur. 60.000 kişilik bu küçük yerli kabile esas olarak PKP'nin ve onun yürüttüğü devrim mücadelesine yandaş durumdadır. Rejim her yerde olduğu gibi buradaki halkı da bölmek için yoğun bir çaba göstermektedir. Neticede bunu bir ölçüde başardığı söylenebilir. Ashaninkas yerlilerinin 15.000 kişilik kesimi üzerinde etki yarattı ve bunlardan 3.000 kişilik bir "Ashaninkas Ordusu" kurdu. Ashaninkas'ların geriye kalan 45.000'i PKP'yi ve HGO'nu desteklemektedir ve karşı-devrimci bu girişimi boşa çıkartmak için direniyorlardı. Son zamanlarda Peru Halk Gerilla Ordusu giriştiği yoğun saldırılarla bu karşı-devrimci orduyu dağıttı ve komutanlarını da öldürdü. Bunun üzerine gerici Fujimori hükümeti ve emperyalist efendileri Ashaninkas'lara karşı soykırım operasyonlarına başladılar. Hergün yeni yeni katliamlar yapmaktadırlar. Ama bu katliamların "Aydınlık Yol gerilları tarafından yapıldığını" dünyaya duyurarak haklı insancıl tepkiyi PKP'ye yöneltme çabasındalar. Özellikle bu propagandayı, geçmişte Kuzey Amerika yerli Kızılderelilerine karşı yürütülen soykırımlarla sabıkalı Kuzey Amerikan ba-

sının yapması kimseyi aldatamaz. Nevar ki, bu haberler bazı ilerici basın çevrelerince de onanıp yayınlanması devrimci Peru halkını öfkelen-dirmektedir. 'Bunu toplantıyıda Peru Halk Hareketi temsilcisi özel bir sitem olarak belirtti)

"ACIL ENTERNASYONAL KOMİTE (IEC) POLİTİKASINI DEĞİŞTİR-MELİDİR"

Gonzalo'nun yaşamını koruma kampanyası ile ilgili MPP'nin açıklama-sı dikkate değerdir. Hatırlanacağı gibi 27-28 Şubat 1993'te Almanya'nın Duis-burg kentinde yapılan ve 40'ın üstünde ülkenin delege gönderdiği "Uluslara-rası Enternasyonel Konferans'ta bu konuda gergin tartışmalar olmuş ve olaylı geçmişti. IEC Koordinatörleri, daha geniş demokrat, insancıl çevreyi Gonzalo'nun yaşamını koruma kampanyasına katabilmek gerekçesiyle Al-manya'da konferansı toplamakla görevlendirilen Konferans Hazırlık Komite-si'ne karşı ters bir tutum almış ve bir dizi anti-demokratik, darbeci davranış-lara girmişti. Bunun sonucu olarak konferansa katılan bin civarında delegenin sert protestolarına maruz kalmıştı ve bu kitle Divanı oluşturan IEC Kooordinatörlerini protesto ederek Konferans salonundan ayrılma nok-tasına kadar gelmişti. Ancak bazı Asyalı, Latin Amerikalı ve Avrupalı dele-geler ile TKP/ML ve Peru Halk Hareketi temsilcilerinin olumlu müdahale-siyle Konferans Divanı'nda bazı değişiklikler yapılarak belli bir konsensüs sonucu konferans çalışmalarını sürdürüp tamamlayabilmişti. Sonradan iyice açığa çıktı ki, bu çelişki, IEC'nin Gonzalo'yu bir nevi Peru devriminden koparıp ve O'nun ideolojisini ikinci plana iterek salt "dünyanın en önde gelen siyasi tutuklusu" şeklinde ele alması ile, O'nun yaşamını Peru devrimine tabi kılan ve Peru devrimi ile dayanışmayı esas alan düşünce arasındaki derin çelişkidir. Neticede bu çelişkiyi yeterince kavrayamayan başka ülkele-rin delegelerinin IEC Koordinatörlerini yeniden göreve getirip çizgisini onayladıkları halde, "dünyanın geniş çevrelerini" kampanyaya çekememiş ve kampanyada durgunluk dönemi başlamıştı. Nitekim bu süre içinde kam-pyananın dikkate değer devinimleri IEC çizgisiyle kıyasıya mücadele eden Almanya Komitesi alanında oldu. Konferanstan sonra da bu iki çizgi arasın-daki çelişki devinmeye devam etti. Önce IEC'nin Acil Bültün-26'da Konfe-ranstaki olaydan dolayı "Konferans Divanını ele geçirmeye çalışan bir Türk grubunun" suçlaması ve buna karşı potestolar, sonrada yapılan bir dizi top-lantı ve tartışmalar. Tartışmaların bundan sonraki içeriğini en iyi Peru gaze-tesi Eldiario 18 Mart tarihli sayısında ironik bir eleştiri ile tanımladı. "Opor-tünizm iğrenç başını bir kez daha yükseltiyor. "Yaşasın başkan Gonzalo, kahrolsun halk savaşı!" Gerçekten bu oportünist bir tutumdu ve kampanya-yı baltalmaya devam ediyor. Almanya Komitesi'nin bir toplantısına davet edilen Londra koordinatörü istenen özeleştiri-yi vermek yerine, Alman-ya'daki kampanyayı da baltalamaya girişti ve kendi çizgisine yandaş olan Berlin Komitesi'ni Almanya Koordinatörlerini tanınmamaya teşvik etti ve on-

ların deyimiyle "Londra'yı Destekleme Komitesi" gibi ilginç bir satü yarattı!

Bu yüzden Peru halk Hareketi'nin iki çizgisi arasındaki bu mücadelede netleşmesi ve açık tavır alması, kampanyanın kaderi üzerinde son derece tayin edici bir öneme sahiptir.

Peru Halk Hareketi'nin Almanya Komitesi'nin 11 Eylül toplantısında yaptığı açıklama özetle şöyledir :

"Bundan önce yapılan afiş, bildiri vs. lerde, Gonzalo'nun bir insan olarak öne çıkartılması yanlıştı. Nitekim Fujimori rejimi yürüttüğü propaganda da bunu istismar etti ve "Peru devriminin kaderinin Gonzalo'nun (bir insanın) varlığına bağlı olduğunu" işledi. Elbette bu doğru değildir. Gonzalo bir yıl önce esir edildi ve şu ana kadar hiç kimseyle görüşürülmüyor. Ama bütün istatistikler ve bütün çevrelerin de kabul ettiği bir gerçek var ki, Peru devrimi ve halk savaşı bu süre içinde daha da gelişti ve 12 Eylül tarihinden çok ileri bir noktaya vardı. Kuşkusuz bu ilerlemede bize önderlik eden O'nun Maoist ideolojisiydi. O halde öne çıkartılması gereken O'nun kendisi değil, ideolojisiydi; önemli olan da budur. Bu yüzden "Dünyanın en önde gelen siyasi tutuklusu" sloganı yeterli değildir. Dünyanın her yerinde bugün aynı durumda olan, işkence gören sayısız tutuklu vardır. Ama O, her şeyden önce bir halkın, bir devrimin önderi ve hepsinden önemlisi şu anda dünyadaki en önemli Maoisttir. Gonzalo'nun Maoist ideolojisini öne çıkartmalı ve O'nu haklı bir savaşın "savaş esiri" olarak savunmalıyız.

"Komünistler, yaptıkları yanlışları farkettiler zaman düzeltmelidirler. Daha önceki yanlışları şimdi düzeltiyoruz. Bu yanlışlarımızı görmemizde ve kampanyamızda böyle yeni bir aşamaya ulaşmamızda çeşitli çevrelerin eleştirisi ve uyarıları belirleyici olmuştur."

"Şimdi kampanyamızın yeni bir dönüm noktasındayız. Bundan sonraki aşamada bu perspektifi uygularken bazı insanlar karşı çıkabilir, ama onları ikna etmeliyiz. Biz Peru Halk Hareketi olarak böyle düşünüyoruz"

Peru Halk Hareketi'nin bu önerisi Almanya Komitesi'nin Ekim Toplantısına ve büyük ihtimalle daha sonra da İEC Yürütme Komitesi ve Yönlendirme Komitesinde tartışılacaktır.

Peri Komünist Partisi Önderi

BAŞKAN GONZALO ÜZERİNE KISA NOTLAR

Abimael Guzman, 4 Aralık 1934'te Lima'da doğdu. Annesi 1939 da ölünce, genç "Abimael" istemeyerek babası doktor Guzman ve Şilili üvey annesiyle yaşamaya başladı. Orta öğrenim çağına geldiğinde ailesi Arequipa'da yaşıyordu ve buranın Hristiyan kardeşlerin yönettiği en iyi ve en sert disiplinli okullarından biri olan La Salle Koleji'ne verildiler. San Augustin Üniversitesi'nde felsefe ve hukuk öğrenimi yaptı. 1961 yılında, esas tezini "Kantçı uzay teorisi" üzerine ve hukuk bölümüne ek tezini "burjuva demokratik

devleti" üzerine verdi.

24 yaşında Peru Komünist Partisi'ne katıldı. "Anibal" takma adıyla, 4. Ulusal Kongre'ye katılmak üzere 1961 yılında Ayacucho'ya giden Arequipa delegasyonunda yer aldı. Komünist partinin yerel kolunun kurucusu olan ve 1969'da kızı Augustia'ya evleneceği Carlos Latorre'yı tanıştı. (Kayınbabası Carlos Latorre, şu anda İsveç'te sürgün bulunuyor ve Gonzalo'nun yaşamını koruma kampanyasını yürütüyor. Almanya'nın Köln kentinde yapılan 8 Mayıs, İ. Kaypakkaya'yı Anma Gecesine katılarak bir mesaj okudu). 1963'te Ayacucho üniversitesi rektörü tarafından felsefe dersleri vermek üzere davet edildi.

Ertesi yıl, Çin-Sovyet kutuplaşmasının ardından avukat Sturnino Parades liderliğinde Bandera Roja (Kızıl Bayrak)ın kuruluşuna katıldı. 1965'te Çin'e yaptığı üç yolculuktan ilkinin gerçekleştiği. 23 Temmuz 1988'de Eldiario gazetesinde yayınlanan uzun röportajında, Çin'de geçirdiği günleri anlatıyordu:

"Politikayla, halk savaşıyla başlıyor, strateji ve taktikle, askeri güçlerin kurulmasıyla devam ediyorduk. Bu plan dahilinde bize pratik, Pusu, saldırı, nasıl patlayıcı yapılacağı da öğretiliyordu. Çok hassas kimyasal maddeleri elimize alıp uğraşmamız gerektiğinde, ideolojinin hep aklımızda olması gerektiğini, bunun her şeyi iyi yapmamıza yardım edeceğini söylüyorlardı. .. Bu dünyanın gelmiş geçmiş en büyük Marksizm okulunda eğitilmek benim için büyük bir adım oldu" diyordu.

Mao Zedung için Yen'an ne olmuşsa, Abimael Guzman için de Ayacucho olmuştur.

1966'da gerillaların başarısız deneyimlerinin ardında, hükümet, bir yıkıcı faaliyet yuvası olarak gördüğü Ayacucho (İnka diliyle "Huamanga"), Üniversitesi'ni kredilerin bir kısmını keserek boğmak istedi. Yetmiş yıldan beri kapalı olan San Cristobal de Huamanga Ulusal Üniversitesi'nin 1959'da açılması ülkede büyük sarsıntı yarattı. Bütün önemli hocaları, yazarları Ayacucho'ya çekti. Ülkenin siyasi, kültürel ve hatta iktisadi yaşamı üzerinde tayin edici bir rol oynuyordu. Rektörü, değişik üniversitelerden, üniversite topluluğunu oluşturan bütün kesimleri-hocalar, öğrenciler, çalışanlar-temsil eden delegeler seçiyordu. 1962'de kurulan Öğrenci Cephesi, Ayacucho doğumlu, ileri düşünceli parlak bir antropolog olan Efrain Morote'nin adaylığını başarıyla destekledi. Çocuklarının büyük çoğunluğu daha sonra Aydınlik Yol'cu olan Morote, üniversitenin birden bire eyaleti modernleştiren bir güç olarak görülmesini sağladı. Üniversite, eyaletin bütün eğitim ihtiyaçlarına cevap veren ilginç bir okuldu. Bu yüzden ülkenin diğer yerlerinden bir göç dalgası halinde öğrenci çekmekteydi. Geleneksel düşünceler panik içindeydi, piskoposluğun radyosu ile üniversitenin radyosu arasında hergün söz düellosu yapılıyordu. 1969'da üniversitenin yönetim kurulunda Maoistler çoğunlukta idi ve Aydınlik Yol'un liderlerinden Abimael Guzman Öğretim

Personel Müdür, Antonio Diaz Martinez Toplumsal Çalışmalar Müdür, Luis Kawata Mühendislik Fakültesi temsilcisi ve Victor Zorilla Öğrenci Federasyonu başkanı seçildiler.

Guzman, 1969 Huanta'daki gösterilere önderlik etti. Huanta'da polis karakolları yakıldı, köprüler yıkıldı. Bu gösteri uçaklarla bombalandı ve on kişi öldü. Guzman, Osman Morote ve 60 arkadaşıyla birlikte tutuklanarak Lima'daki Sexto hapishanesine konuldu; burada arkadaşlarıyla günlerini Marksizmin klasikleri ve Jose Carlos Mariategui'nin düşüncesini inceleyerek geçirdiler.

Afa uğrayan Abimael Guzman, Ayacucho'ya dönerek partinin yönetimindeki revizyonistlere karşı mücadeleye girişti. Mücadelesini ajitasyon-propaganda kolu sorumlusu olarak yönetimini üstlendiği parti gazetesinin başyazarları aracılığıyla yürüttü. Parti 1970'deki 6. Konferansı'nda bölündü. Ve ayrı bir PKP kuruldu. yeni PKP'ye kendi onayı olmasada "Aydınlık Yol" denmeye başlandı. Bu isim, Bandera Roja'nın Abimael'in gurubuna katılan öğrenci cephesi'nin adından (Frente revolucionario Para El Luminoso Sendero de Mariategui) almaktadır. Yeni partiye Ulusal Teknoloji Üniversitesi ve Lima'daki San Martin de Porres Üniversitesi'nde militanların katılması, Sınıf Çalışanları ve İşçi Hareketi'ni kurmasını kolaylaştırdı. Guzman, PKP'nin 1920'lerdeki ilk kurucularından Mariategui ile Mao'nun düşüncelerini en iyi sentezleyen kişidir. "Yarı-feodal" dediği Peru'daki kooperatifleri "feodal hakimiyetin yeni biçimleri", bunların yöneticilerine de "yeni senyörler" diyordu. Marategui'nin devrimci şiddet ve kızıl derili köylülüğe dayanma vasiyetini uyguluyordu. Çünkü bunlar çalışan kitlenin "beşte dördü"nü oluşturmaktadır.

1973'te önemli bir çatışma oldu, 17 Temmuz öğrenci seçimlerinde "sol birlik"çi muhalefet, seçimlerin olduğu kampüse saldırarak ele geçirdi ve 60 kişi yaralandı. Buna Liseli Öğrenci Cephesi karşı koydu ve bir Aydınlık Yol öğrenci öldü. Aralıkta Aydınlık Yol önderliğinde "hazırlık sınıfı"nı savunmak için üniversite öğrenci gösterileri düzenlendi. Ancak 1974'te Hocalar Sendikası'nın kontrolü de kaybedildi ve buna alternatif bir örgüt kuruldu. Ardından Üniversite Yürütme Kurulu ve daha sonra da Öğrenci Federasyonu'ndaki hakimiyet yitirildi.

1975'te "akşam dersleri" için yürütülen mücadele sonucu Guzman 27 hocayla birlikte üniversite kurulu tarafından eğitim bölümünden kovuldular. Ama bu, Maoizmin ülkenin diğer yerlerindeki üniversitelere de yayılmasına yolaçtı. 1976'da Öğrenci Federasyonu'nun kontrolünü yeniden ele geçirdiler. Bundan sonra Guzman yarı-yeraltına geçti.

1977-79 yılları arasındaki grevler "revizyonizmin ve gericiliğin oyunu" olması gerekçesiyle boykot edildi. Ordunun yönetimi sivillere devrettiği zaman da gerilla savaşını başlattı. 1980'de Sol Birlik Ayacucho ve çevresindeki yerleşim birimlerinde seçimi kazanmış kent yönetimlerini ele geçirmişti,

dolayısıyla mücadele asıl bu düzenin yeni yöneticileriyle geçiyordu.

17 Mayıs'ta başlatılan gerilla savaşı, yalnız gerici Peru rejimini hedeflemiyordu, Amerikan emperyalizmini, sosyal emperyalizmi, yeni Çin burjuvazisini ve "Sol Birlik"i de hedefleyen mesajlar taşıyordu. Sivil hükümetin kurulması ve seçimleri Gerici Peru devletinin "üçüncü yeniden yapılanması" hareketi olarak değerlendirdi ve boykot etti. Peru Komünist Partisi Merkez Komitesin'nin 17 Mart'taki "2. Genel Toplantısı"nda bu kararlar alınmıştı. Ayrıca Nisan 1980'de Abimael Guzman, Partinin "İLA 1980" (Inicio de la Lucha Armada- Silahlı Mücadelenin Başlangıcı) adını verdiği ilk askeri okulunun kapanışında etkileyici bir söylev vermişti; şöyle diyordu: "Partinin gelişimi, bu yenidir; eski, bugüne kadar yapılanlardır. İyi şeyler bile, yaptığımız en iyi şeyler bile eski olmaya başladılar ve sonuç olarak, bu geleneğe, partilerin bu büyük çöp tenekesine eklenecekler.."

17 Mayıs sabahı Cangallo ilinde Chuschi köyünü basan gerillalar herkesin önünde seçim sandıklarını yaktı. Birkaç hafta sonra Limalılar başkentin sokak lambalarına asılmış köpeklerle karşılaştı, bunlar revizyonist hain Deng Siao Ping'i temsil ediyorlardı ve kurulu düzene savaşı haber veriyorlardı. Çünkü aynı gün general Velasco Alvarado'nun mezarı da tahrip edilmişti.

Kısa bir süre sonra ülkenin kırsal kesiminin büyük bir bölümünde PKP'nin Halk Gerilla Ordusu insiyatifi ele geçirdi. Bununla birlikte Gonzalo'nun eşi ve Peru'nun "Chiang Ching"i, Badera Roja'nın Kadın Kolu başkanı, partinin kitle cephesi "Halk Yardımı"nın kurucularından Augusta (Juana Duran) tutuklandı ve şu anda yurtdışında görev yapıyor. Gonzalo'nun kayınbiraderi ve parti kurucularından, üniversitede Güneş Enerjisi Araştırma Enstitüsü Müdürü Maximiliano Duran, 1983'ten beri Fransa'da bulunuyor ve kardeş partilerle enternasyonal örgütleyici olarak adı geçiyor.

Peru halk savaşı geçen on yıl içinde önüne koyduğu beş planı geride bıraktı ve "6. Plan", iktidarı ele geçirme aşamasına ulaştı. Şu anda onbinlerce gerilla ordusuna sahiptir ve emekçi kitleler üzerinde kesin bir otoriteye sahiptir. Özellikle kentlerde işçi kitleler üzerinde tartışılmaz bir insiyatif kazandı; silahlı genel grevler örgütlenmekte ve rejimi telaşa düşüren büyük gösteriler düzenlenmektedir.

Gonzalo'nun adı yalnız Peru halkı açısından bir efsane değil, ünü bütün dünyaya yayılmış bulunuyor ve değişik ülkelerin devrim hareketleri üzerinde derin etki gösteriyor. Özellikle Latin Amerika devrimleri için yeni bir dönem başlatılmış oldu. Peru devrimine katılıp burda yetişen kadrolar, kendi ülkelerine dönüp Maoist partiler kuruyorlar.

1992'de Abimael Guzman, iktidarın ele geçirilmesi için yoğun çalışmalar içindeydi. Kırılardan kentlere doğru yapılan gerilla saldırılarına kentlerden bir ayaklanmayla eşlik edilmesi için Lima'da bir eve gizlenerek örgütlemeye girişti. Ancak küçük bir aksilik sonucu bazı yoldaşlarıyla birlikte DINCOTE polisinin kansız bir baskınına maruz kaldı ve büyük bir sevinç

tantanasıyla tutuklandı. 24 Eylül'de özel hapisane elbisesi giydirilerek çıkarıldığı 200 kişilik gazeteciler ordusu önünde devrimin yeni görevlerini iletti ve ayrıca Mao Zedung'un 100. Doğum Yıldönümünün etkili biçimde kutlanmasını duyurdu. Bunu izleyen günlerde Fujimori rejimi, O'nu, düzen için en emin yere taşımakla uğraştı, yeraltı dehlizlerinde gizleyerek kimseyle görüş-türmedi. 31 Ekimde yapılacak referandumla ölüm cezası yürürlüğe sokularak idam etmek istiyor. Ama dünya halkları O'nun hayatını korumak için kurulan yüzlerce komite, yürüttükleri kampanya ile emperyalistler ve gerici Peru rejimi için ürkütücü bir engel oluşturuyorlar. Aslında böylesi aptalca ünlü bir cinayet gerçekleşse bile, bu, emperyalistlerin ve gericilerin halkların öfke kuyusuna daha erken düşmesinden başka bir işe yaramayacaktır. Çünkü artık yeryüzüne yayılan milyonlarca Guzman var!..

Maoizm üzerine

“Çağ teorisi”: Bazı insanlar “izm” ekinin belli bir dönemin tümünü kapsaması gerektiğini söylerler. ... Bilimin gelişmesini bir dönemin (devrim-çağın) gelişme hızına bağlı tutmak saçmadır ve bilimsel olmayandır. ... Eğer bir dönemde toplumun gelişmesi açısından söz ediliyorsa, emperyalizm de yeni bir dönem değildir, sadece kapitalizmin en yüksek aşamasıdır.

Tarihsel deneyimler ve sınıf savaşımı sırasında Marksizm, enternasyonal proleter devriminin bilimi olarak kullanıldı. Marksizmin Karl Marks tarafından zaman zaman ortaya çıkan sınıf savaşları dönemlerinde kurulduğu herkes tarafından bilinmektedir. Bu üç ana bölümü içerir; felsefe, ekonomi-politik ve bilimsel sosyalizm. Bilimsel olduğundan ötürü Marksizmin sürekli gelişmesi doğaldır. Yeni deneyimler ışığında Lenin, Marksizm’i, gelişmesinin ikinci aşamasına, Leninizm’e yükseltti. Bugün bu bilim, sınıf savaşı gelişmesinde üçüncü büyük aşamasına gelmiş bulunuyor. Bu yeni büyük aşama, Mao Zedung tarafından geliştirilen Maoizmdir. Enternasyonal Proletarya bugün bu bilimleri Marksizm-Leninizm-Maoizm’i bir evrensel bütünlük içerisinde görüyor. Maoizm’i yakalamadan hiç kimse gerçek bir komünist olamaz. Günümüzün Marksizm-Leninizm’i olduğundan dolayı gericiler ve revizyonistler Maoizm’e saldırmış bulunuyorlar. ML’in sınıf savaşımında ortaya çıkması gibi Maoizm de çeşitli mücadeleler içerisinde sınıf savaşımı arenasında kurulmuştur.

Bizim hareketimiz, Mao’nun katkılarına ML yaklaşmasına rağmen, Mao’nun bu katkılarını MZD olarak açıklıyordu. Biz, Mao’nun katkılarını proletaryanın evrensel teorisi olarak almak koşulu ile her türlü revizyonizme ve gericiliğe karşı savaşıyoruz ve MZD’nin ML’in bugünkü yaşadığımız dünyadaki hali olarak ilan ediyoruz. Bununla beraber Çin’de sağ revizyonizmin Mao yoldaş öldükten sonra baskın çıkması üzerine durum değişiklik arzetti. Bugün revizyonist Deng kliği MZD’nin terminolojisini kullanarak Mao’nun devrimci öğretilerini öldürüyor. Günümüzde “Mao Zedung Düşüncesi” bir yandan reformistler tarafından “Düşünce” kelimesinin ağırlığına göre kullanılmakta, öte yanda ise devrimci komünistler tara-

findan evrensel prensip olarak kullanılmaktadır. Bu açıdan "Düşünce" teriminin yanlış kullanılmasına "izm" bilimsel terimi ile beraber devam edilmesi sadece sağcı revizyonizme yararlanabilecekleri bir boşluk sağlamak demektir. Bu yüzden devrimci komünistlerin (ki bunlar halihazırda Maoizm'i bugünkü ML'nin düşüncesi olarak yakalayanlardır) Maoizm'i sağlam ve katı bir şekilde kullanmaları gerekir. Çin'de karşı-devrimden sonra Maoizm'e karşı yapılan sağcı saldırılar ışığında birçok eski devrimci dahi Maoizm düşüncesini düşürmeye yönelik çalışmalar yaptılar ve Maoizm'i III. aşama olarak görmeyi kabul etmediler. Problemin aslı buradadır. Bu nedenle Mao'nun Marksizm'in üç aşamasında yaptığı katkıların açıklanması ve belirlenmesi gerekli olmaktadır. Mao'nun felsefe, ekonomi-politik ve bilimsel sosyalizm alanlarında yaptığı katkıları incelemek şarttır.

A- FELSEFE ALANINDA

1) Mao diyalektik materyalizmin; doğa-toplum ve insan bilgisi alanlarında diyalektiğin temel kanunu olan çelişkinin esaslarını tespit etmiştir. Çelişkinin evrensel analizi, gelişmesi, yöntemi ve çelişkilerin belirleyici esaslarının kavranması diyalektik gelişmesinin üst aşamasıdır. Devrimin taktik ve stratejisini belirlemede, formüle etmede çelişkinin yasaları önemli rol oynamıştır.

2) Mao'nun tartışma götürmez bilgi teorisinin analizi; sınıf savaşımını belirlemede-tanımlamada, üretim için mücadelede, bilginin bilimsel tecrübe kaynaklarında, dönüşüm yapmada, algısal bilgide teori ve pratik karşılıklı ilişkiler içerisinde.

3) Çok derin ve bilge analizi sayesinde, revizyonizme karşı mücadelede diyalektiği çok iyi kavraması sonucunda devrimcilerin elinde çok keskin ve sağlam silah oluştu-ortaya çıktı-sahip olundu.

4) Bazı somut şartlarda üst-yapı kesin rol oynar, burjuva düşünen revizyonistlere karşı mücadelede bilincin analizi çok önemlidir. Revizyonizmi "üretici güçlerin teorisini" "ekonomizm"i metafizik bakış açısını, olayları tek taraflı gören, karşılıklı ilişkiyi kavrayamayan, üst-yapının yalancı-sahte burjuvalarını ortaya çıkarmada bilincin analizi oldukça önemlidir.

5) Mao ihtiyaç ve işlevliğin tecrübelerini, okuma odalarından, teori kütüphanelerinden dışarı çıkartarak teorinin-felsefenin yenilme bir silah olduğunu kanıtlamıştır. Böylelikle diyalektik materyalist felsefeyi güçlü fiziksel güce çevirdi. Burada teori ile pratik arasındaki diyalektik bağı çok iyi kavramak gerekir.

B- EKONOMİ-POLİTİK ALANINDA

1) Burada Mao'nun bürokratik kapitalizmin doğası hakkındaki keşfi çok önemlidir. Ezilen ve sömürülen ülkelerdeki bürokratik kapitalizmin (ki bu kapitalizm monopol kapitalizm olarak görev görüyor) yok edilmesi, bir yandan neo-koloni formunda bulunan emperyalizmin insanlık dışı karakterini yoketmek, bir yandan da ezilen ülkelerde devrimin hedeflerini belirlemeye yardım etmiştir. Bürokratik kapitalizmin yok edilmesi yolu ile emperyalizm ezilen ve sömürülen ülkelere temizlenebilir.

2) Mao sosyalist bazda ekonominin temel prensiplerini belirlemede büyük rol oynamıştır (Sovyetlerde yaşanan tecrübeleri dikkatlice gözden geçirmesi

ile). "Devrimi yakala, üretimi arttır" ve "Kızıl ve uzman" sloganları ile sadece bürokratik talimat ile değil, fakat halkın katılımını arttırmak yolu ile dönen bir ekonomi sosyalist ekonomi olabilir ve katı bir şekilde geliştirilir.

3) Yeni Demokratik Devrim programında; ekonomi-politikasında, toprak bazında feodalizmi yıkmak, monopol durumunda olan tüm yerli ve yabancı kuruluşları ele geçirmek, halkın yaşantısını kontrol etmeyen özel sermayeyi kontrol etmek ve yol göstermek gerekiyor. Yukarıda anlatılanlardan anlaşılacağı gibi Mao'nun ekonomi-politik alanında yaptığı katkılar çok açıktır.

C- BİLİMSEL SOSYALİZM ALANINDA

1) Mao'nun ezilen ve sömürülen ülkelerde Yeni Demokratik Devrimin gelişmesi alanında yaptığı katkılar herkes tarafından bilinir.

2) Enternasyonal proletarya, emperyalizm süreci boyunca sınıf savaşının tecrübeleri alanında, halk savaşının, Marksist askeri bilimin büyük başarılarını alarak sınıf savaşının teorisi ile silahlandırılmıştır. Bu teori, güçlü bir düşmanı yenmenin bilimsel metodunu açığa çıkartmıştır. Mao'nun dediği gibi; "İktidar Namlunun Ucundadır", bu kendisine güveni belirtir, kanıtlar.

3) Sosyalizmin tüm süresince devam eden sınıf savaşımı ve halâ devam etmekte olan ve Mao tarafından geliştirilen proletarya diktatörlüğü altında devrim (Sovyetlerdeki karşı-devrimi akılda tutmak yoluyla) kapitalizmin yeniden inşası karşısında teorik bir silah olmuştur. Çin'de proletarya önderliğinde gerçekleştirilen üçüncü büyük devrim olan, Büyük Proleter Kültür Devrimi tüm dünya proletaryası için tarihsel bir ışık olmuştur-oluşturur.

4) Mao'nun şu sözleri "emperyalistler ve gericiler kağıttan kaplandır" ve "gelecek 50 veya 100 yıl içinde dünya büyük devrimlerden geçecektir" seçkin belirtiler taşırlar. Bu sözler, dünya proletaryası için devrim stratejisini belirlemede önemli katkılarda bulunmuştur. Böylece; felsefi, ekonomi-politik ve bilimsel sosyalizm üçlünün bütünlüğünde Mao Marksist bilimi yeni bir aşamaya getirmiştir. Bu durumda proletarya kendi kurtuluşu teorisini bir tek silahta; Marksizm-Leninizm-Maoizm (MLM)'de oluşturdu.

Nepal Komünist Hareketi içinde Maoizm teriminin kullanılmasına karşı tartışmalar öne sürülmüş ve hatta bunlar Mao'nun katkılarını hiçe saymaya yönelik olmuştur. Bu gibi insanların hatalı olduklarını kanıtlamadan ileri gidilmesi imkansızdır. Basit olarak onlar;

A) "Çağ teorisi": Bazı insanlar "izm" ekinin belli bir dönemin tümünü kapsaması gerektiğini söylerler. Bunlara göre; Marksizm, kapitalizm döneminin bir ürünü, Leninizm ise, emperyalizm döneminin bir ürünüdür. Fakat Mao'nun böylesi bir dönemi yoktur ve bu yüzden de Maoizm diye bir şey olamaz.

Böyle bir şekilde tartışan insanlar, ne bilimin gelişmesini anlamış ne de Marksizm'i bir bilim olarak kavramışlardır. Bilimin gelişmesini bir dönemin (devrim-çağın) gelişme hızına bağlı tutmak saçmadır ve bilimsel olmayanıdır. Tek başına bir çağ içinde bilim birçok kez gelişebilir. Eğer bir dönemde toplumun gelişmesi açısından söz ediliyorsa, emperyalizm de yeni bir dönem değildir, sadece kapitalizmin en yüksek aşamasıdır. Bundan ötürü Leninizm demek doğru olmayacaktır. Bu nedenle olaya dönem ya da çağ olarak bakanlar iflas etmiş oluyorlar (düşünceleri çürütülmüş).

B) Bazı insanlar; Mao'nun orijinal atkılarının olmadığını, bundan dolayı da Maoizm demek doğru değildir, çünkü, Mao'nun söylediği her şeyin

zaten daha önceden Lenin tarafından söylendiğini belirtiyorlar.

Bu durum; insanlar "düşünce" kelimesini desteklediklerinde daha ciddi bir hal alıyor. Hiç şüphe yok ki insanlar bu yönde tartıştıklarında, şöyle bir soru ortaya çıkabilir: Neden Lenin'in Marksizm'i yeni bir yapı içinde yorumladığını hiç söylemiyorlar? Cevap çok açıktır ve basittir. Sadece insanları yanlış yönlendirmek istiyorlar. Eğer böyle yapmazlarsa; ya MZD'ni rehber prensip olarak almayı red edecekler ya da Mao'nun katkılarını hiç saymaktan vazgeçeceklerdir.

C) Bazı insanlar; Maoizm demekte acele edilmemesi gerektiğini aksi takdirde böylesi büyük bir durumda kimsenin bizim sesimizi duyamayacağını ve böylesi bir terimi bir daha kurmanın zor olduğu ve bunun gereksiz tartışmaları alevlendireceği yolunda konuşuyorlar-tartışıyorlar. Böylesi bir tartışma da biraz iyi niyetli olsa dahi Marksizm ile uyuşmaz. Sorun burada, doğru veya yanlış sorunudur. Yoksa acil davranma olayı değildir. Bu gibi tartışmalar yanlıştır. Çünkü gereksiz ödümler vermeye neden olurlar ve ayrıca sürekli bir yanılmaya yol açarlar.

Sonuç olarak, anti-faşist ve anti-emperyalist mücadeleyi daha yüksek bir seviyeye getirmek, yeni militan bir komünist partisi için yapılan çalışmalarda yeni adımlar sağlamak için "Mao Zedung Düşüncesi"nin yanlış kullanımını değil, Maoizm terimini kullanmak esas olmalıdır.

*Komünistler emekçi halk arasında
çalıştıkları zaman demokratik inandırma
ve eğitim metodlarını kullanmalıdırlar,
buyrukçuluk ve zorlamaya hiçbir zaman
baş vurmamalıdırlar. Çin Komünist
Partisi bu Marksist-Leninist prensibe
sadakatile riayet etmektedir.*

Mao ZEDUNG